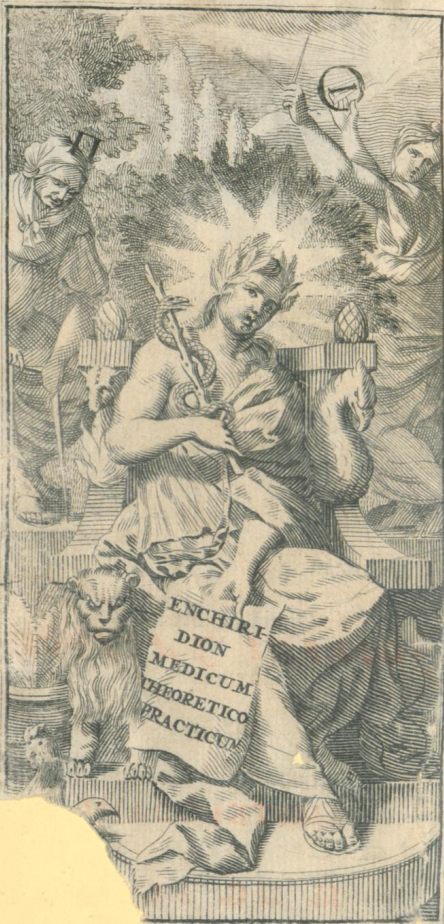

Dv 2212¹⁶⁹⁷

V 2858

Vergil

at fec:

ENCHIRIDION
MEDICUM

Theoretico-Practicum;

SIVE

Tractatus, de Morborum
Theoria & Praxi.

(Cui subnectitur *Appendix de Luc Venerea*)

IN QUO

Omniū Morborum Humano Generi
Officientium, *Nomina, Naturæ, Causæ,
Signa, & Prognostica*, unà cum eorundem
Curatione breviter & perspicuè
Delineantur.

Operâ & Studio,

JOSEPHI JACKSON,
Chymiatrī.

Juxta Exemplar Londinense.

AMSTELODAMI,

Apud GEORGIUM GALEOTTI.

M. D. C. XCV

ENGLISH
MEDICAL

THEORY AND PRACTICE

OF THE ART

OF SURGERY

AS PRACTISED IN GREAT BRITAIN

IN TWO VOLUMES

BY JOHN CRUICKSHANK

OF THE UNIVERSITY OF EDINBURGH

EDINBURGH

PRINTED BY W. & A. CLAY

AND SOLD BY ALL BOOKSELLERS

IN GREAT BRITAIN

AND IN THE CONTINENT

AND IN THE EAST INDIES

Viro vere Docto,

Dom. *Luca Rudgeley,*

Medicinæ Doctori Expertif-
simo, Amico suo plu-
rimum Honorando.

S. P. D.

MU L T I sunt de Literato
orbe qui veritates *Medico-*
Cymicas strenuè propugnarunt, tu-
ramen (*Macenas Amplissime*) supra
omnes Caput efferens, te *Philale-*
then Candidum, Investigatorem
serium & solidum; veritatum de-
monstrationi innitentium deamato-
rem & vindicatorem, præ reliquis,
demonstrasti: Cujus virtus Omni-
gena, Animi dotes eximæ & super-
A 2. emi-

Epistola Dedicatoria.

eminentes, cum à natura insitæ,
tum industria acquisitæ, amplissi-
mam tibi famam multâ temporis
vetustate indelebilem meritò acqui-
siverunt. Exquisita illa *Physiologia*
peritia, quâ polles; & *Experientia*
Pyrotechnica, quâ duce tantarum
rerum scientiam nactus es; arctis-
simo societatis vinculo, connexa,
mutuas copias conjungunt, ut te
Spagyricum versatissimum, & verum
Philosophum per ignem, pleno ore
prædicent; qui ex ingenii acumine,
Ratione consummatâ, & accurata
corporum mixtorum disquisitione
& resolutione in qua exercenda jam
veteranus es miles, jam olim, immo
& in hunc usque diem, annuentibus
omnium suffragiis, aptissimus de-
figneris, qui judices quid noxium,
quid superfluum in quolibet con-
crete conclusum latitet. Tu ipse in-
ter Mille Unus es, qui ope ignis, &
affiduâ in rebus *Chymicis* Encheiresi,
Machaoniam nostram artem, ad tam
mirab-

Epistola Dedicatoria.

mirandam *Entelecheiam*, & subli-
me perfectionis fastigium, evexisti,
ut jam inter Sydera fulgeat; & cla-
riori Jubare coruscans, non solum I-
deas Morbificas dispellere & proflig-
are, sed & ipsa morborum principia
feminalia radicitus extirpare queat.
Unde liquidò constat te illum esse
Archiatrum, in quem Omnipoten-
s noster Gubernator hanc digni-
tatem contulit, ut Reliqui Morta-
lium te honore & reverentiâ (quâ par
est) prosequantur, tanquam Deo in
Regno Natura ministrantem. Qua-
propter cum me ex officio tibi de-
vincum sentirem, & etiam cum sin-
gularem & omnigenam tuam erudi-
tionem, & egregias illas animi dotes,
quarum supellectile multiformi in-
structus fueris, vehementissime de-
perirem, non potis eram memet ip-
sum continere, quin libertatem hanc
& audaciam mihi arriperem, ut ti-
bi, quoque nomini, hasce indus-
triæ nostræ & laboris assidui pri-

Epistola Dedicatoria.

mitias humillime sacrum facerem.
Et sane non aliud, ex benigna tua
bonitate mihi concessum velim,
quam ut instituto huic nostro pro-
pitiis faveas, ut & partes nostras
in tantum tueri digneris, in quan-
tum quæ hic scriptioni mandavimus
Veritati & Naturæ legibus consona
videbuntur; novi enim satis quan-
tum hæc tibi Cordi sint, & hæc so-
la, nec alium tibi unquam fuisse la-
pidem lydiū, apud quem omnia
examini subjiceres.

Tractatus hic Pusillus (quem
Tutelæ & Censuræ tuæ oblatum
velim) non aliud fere continet
quam experientiam nostram *Præcti-*
cam in affectibus humano generi in-
cidentibus feliciter curandis; quo-
rum tamen *Theoriam* (ad *Praxin*
usque adeo necessariam) minime
omissimus, sed eorum *Nomina Na-*
turas, Signa, Causas, & Termina-
tiones fideliter Delineavimus, in
quibusdam à vulgari tramite rece-
dere non dubitantes. Pars

Epistola Dedicatoria.

Pars *Pharmaceutica* remediis quo-
ad maximam partem *Chymicis* Lo-
cupletatur, quorum operationi &
efficaciæ integrum Curationis Opus
sæpe confido; intercedit enim affi-
nitas quædam, & consanguinitas,
inter hæc & *Synthesin* seu constitu-
tionem Spirituum Vitalium & Ani-
malium, qui soli sunt immediati A-
nimæ Ministri Naturæ suppetias fe-
rentes; quorum puta ope ipsa om-
nia morborum genera profligare sa-
tagit: Nam (sicut ait Ingeniosissi-
mus *Helmontius*, venerabilis ille na-
turæ Antistes) *Natura est morbo-
rum medicatrix.* Et huic quidem
Authori in Experimentis *Pyrotech-
nicis*, me plurima debere fateor,
quem etiam tumet ipse pro *Chymico
Evangelista* habes, & Observantiâ
& Veneratione summâ continuo
prosequeris. Ille dum inter vivos
aderat, vitam tuæ parallelam age-
bat; quemadmodum enim ille suo
sæculo, ita est tu qui nobis (nostro

COM-

Epistola Dedicatoria.

commodo) contemporaneus es, propter excelsas & singulares Virtutes, in altiori gradu collocatus es, & in orbe superiori moves, non ut honorem & gloriam inanem ab aliis Captes, (licet ab omnibus demeraris) sed ut indigis levamen & opem feras, insciis & ignaris lumen & cognitionem impertiaris, & mundum hunc cæcum & ratione destitutum certiolem faceres de extrema illa Benevolentia & amore quâ ejus cives prosequeris, omnium salutis impensam navans operam.

Cum itaque, (*Mæcenas Amplissime*) seriùs animo volutarem cujus amicitia & Patrocinio rudem hunc ingenii nostri fatum in lucem proditurum concrederem, nullus mihi, aut Cogitationibus meis, se afferebat tibi par, qui tam prolixo honore dignus, & de re literaria tanta meritis fueris, ut tu solus judex sis idoneus, qui sententiam feras de veritate nostri instituti: Est quod itaque

Epistola Dedicatoria.

que te humillime & obnixe rogatum: habeam, ut nostræ huic temeritati facilis ignoscas, & Levidense hoc Munusculum Benignus accipias, non quale vellem & optassem, sed quale pro ingenii nostri tenuitate offerre licuit; non Rhetorices pigmentis illitum, (nos enim verborum flosculos præ oculis non habuimus; sed nudam veritatem experientiæ innitentem ingenuè tradidimus) hâc tamen spe sultam quod si quæ perspexeris σφάλματα pro consueto tuo candore & animi facilitate tacitus prætermittas, & me excusatum habeas. — Proinde noster hic libellus tuis auspiciis innitens securus publici juris evadit; cuius tutelam ut amicè suscipias, humillimè & obnixè rogat

Humillimus tuus servus,

Jos. Jackson.

A 5 P R Æ.

PRÆFATIO

A D

LECTOREM.

Lector Benevole,

NE cuiquam sit mirum quod & nos etiam Æsculapii tumulo Officia nostra prestemus, nec temerarium censeatur quod nostra conamina in Criticorum manus demittere non dubitavimus; neminem enim latet, quod optimorum ingeniorum scripta, licet maxime subacta & elimata, (speciatim quæ hujus sunt farine) Criticorum tamen & Curiosorum censuras rigidissimas ab Authorum Capitibus averruncare nequeant: Non itaque
ne-

Præfatio ad Lectorem.

novum quid & singulare nobis videbitur si subsequens hic Tractatus cum iisdem incommodis conflictetur, quandoquidem apparatu familiari (licet non vernaculo) instructus, in publicum prodeat; & in duro hoc seculo, quo homines magis Invidia & Curiositate, quam Charitate & Veritatis amore percelluntur. Sed, Jacta est Alea: Vestra censura nos non commovebunt, si quidem nos nihil aliud præ oculis habemus, quam ut humano generi (pro viribus nostris) inserviamus, libere aliis communicando quod ex Indulgentia Dei nobis concessum est; quod si publico quicquid boni aut servitii præstare queat, nos nostrum finem assecuti sumus.

Nos Tractatum hunc mole Parvum tandem publici juris facimus, post multorum annorum observationem & Praxin, de morborum Theoria & Curatione: Cum in hac arte prima jecimus fundamenta, pars Pharmaceutica, seu Medicamentorum Preparatio,

Præfatio ad Lectorem.

ratio, nobis maxime ardua & difficilis videbatur, licet nihil sane exoptatius fuerat quam hanc bene callere; nec voti Compos fueram, priusquam assidua Cura & Labore, propriis ipsius manibus, in eadem investiganda desudaveram, pecunia etiam vi non modica in hoc opus erogata; & laborum quidem fructus uberes percepi-
mus, licet alii forsitan nos parvi faciant, vel ex eo quod in propria encheiresti exercenda tantam industriam & diligentiam adhibuimus: Nos tamen Pharmaciam Chymicam, ejusque notitiam accuratam, earum vanis ratiocinationibus, Conjecturis Speculativis & Fejunis, probationibus magis verbosis quam rem attingentibus, longe præferimus, potius esse autumantes nos totos addicere constanti & laboriose praxi in Remediis Chymicis & Galinesis rite preparandis; ex qua rite celebrata cognitio defectuum & impuritatum quibus entia naturalia laborant, notitia morborum corpori
bu-

Præfatio ad Lectorem.

humano incidentium, & adaptatio remedium tutorum & efficacium, procul dubio dependent. Hæc itaque Medicamentorum rite præparandorum praxis nobis pro Diplomate habetur; nec in hac prosequenda ad ullam aliam metam collimamus, quam ut medicorum tum Veterum tum Recentium, qui in Experimentis Therapeuticis primas tenent, vestigia prementes, eorum Doctrinam Κατὰ πόδας sequamur. Hi sunt, Hippocrates, Caristius, Galenus, Oribasius, Libavius, Angelus Sala, Paracelsus, Crollius, Quercetanus, Celsus, Minfichtus, Schroderus, Helmontius, Hartmamius, Sennertus, & Swelferus, qui in sua Mantiff. Hermet. Præfat. huic nostræ sententiæ palam suffragatur, dum ait, Chymiam esse Artem nobilissimam & Medico scitu summe necessariam, & includere Universam Philosophiam Practicam. Medici hi suo sæculo celeberrimi, ut & plurimi alii (quorum numerum pene infinitum

Præfatio ad Lectorem.

nitum in medium proferre non vacat
curiosissimi erant hujus Scientiæ In-
vestigatores, & in Vegetabilium, Mi-
neralium, &c. Anatomia Vulcanicâ
versatissimi; & ipse Gregorius Hor-
stius, licet in Galeni verba juraverat,
fatetur tamen Medicum sine Pharma-
cia Chymica mutilum esse; ut in
Lib. 10. de Pharmaceuticis, ejus
verba sic se habent, Encomia Chy-
mie non opus est ut hic Recenseam,
quia verum est quod habet alicubi
Heurnius, Cespitat jam profecto
sine hac arte Medicina. Et Matthio-
lus etiam in Epist. ita Sententiam
fert, Ausim dicere neminem Medi-
cum Absolutum esse posse, Immo
nec Mediocre quidem, qui in hac
nobilissima destillandi Scientia non
sit exercitatus. In promptu etiam fo-
ret plurimos ex Medicis nostris Lon-
dinenfibus, magni nominis & fame,
adducere, qui strenue contenderunt,
& etiam constanter hoc exercuerunt,
ut omnia sua Medicamina propriis ip-
so

Præfatio ad Lectorem.

forum manibus prepararent & administrarent. Hoc pro certo habendum, quod qui vere Medicus expertus Θεραπευτικὸς ἰατρός, fieri velit, Materiam Medicam, ejusque preparationem debitam, exactissime callere, necesse habeat.

Quod si semel consequatur, patebit via, ad virtutes Medicinales omnium Pharmacorum distincte dignoscendas, & eorundem Administrationem majori cum judicio, regulandam, unde felicior successus opus coronabit, & aegrotantis commodum majori cum certitudine promovetur; Medicus enim est qui sanat, non qui garrit: Nam & hoc mihi persuasum habeo, neminem posse à priori de morborum curatione ratiocinia certa & demonstrativa instituire, nisi qui Principiis solidis & firmis innitens, omnia quaeque Medicamina, ope ignis, & manuum suarum operatione, accommodare & corrigere norit: Quod qui rite peregerit, Medicus est Meritis: Sed Hic Labor,

Præfatio ad Lectorem.

bor, hoc opus est: Sunt qui Corporum principia, Vulcano mediante, ab invicem segregare norunt, qui tamen in arte Medica meri sunt Hospites; restat enim adhuc Modus Conficiendi, non citra laborem, addiscendus; quo etiam satis explorato, nec & hic laboris finis est; debita administrandi Methodus, pro circumstantiarum varietate, &c. res maximi est momenti, & scitu apprime necessaria; licet maxime ardua & difficilis: Quod si cuius Labores, nostra hæc conamina, hæc in parte, alleviare queant, nos nec oleam nec operam perdidimus: Forsam in angustis hisce schedulis comprehensum reperiet Lector, quod per mille volumina longe lateque diffusum spargitur: Hoc tamen Lectori amico ignotum nollem, quod à irito & vulgari tramite sæpe sæpius recessimus, & in Methodo medendi, & in Remediis accommodandis, experientia nempe nostra aliam monstrante viam: Quod si cui hæc nostra Methodus displiceat,

nos

Præfatio ad Lectorem.

nos nostrum non urgemus, unicuique
sua libertate frui & uti libere conce-
dentes.

Hoc tamen mihi certo polliceor,
quod nemo nos ex eo criminis reos ar-
guit, quod Tractatus hic noster alio-
rum Scriptorum spoliis optimis refertus
fuerit; quantum enim novimus, nos in
nullo Authore clam surripuimus, si
quid forte mutuati fuerimus, nos grato
animo palam acceptum retulimus.
Nos quidem Brevitati, sed & per-
spicuitati, consulto studendum duxi-
mus, ne nimia prolixitate Lectori (tot
Authoribus, totque Scriptis pene op-
presso) tedium pareret.

Habes itaque, Lector Benevole,
succinctum & dilucidum hunc Tracta-
tum, quo duce viam Carpas in morbo-
rum curatione rite expedienda, & ar-
te Medica in tuum & egrorum com-
modum dirigenda; quod sane pro sco-
po & fine nostro nobis semper propo-
suimus.

Non verba faciam de Tractatu ipso,

an

Præfatio ad Lectorem.

*an Laudem an Vituperium mereatur,
judicet eruditus Orbis. Quod Reli-
quum est, candido Lectori Horatii
verbis vale dicam.*

— Si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti; si non, his utere
(mecum.

In Amicum vereperitum J. Jacksonum, de rebus tam ad Medicinam quam Chymiam spectantibus apprime Meritum, Codicis, cui titulus Enchiridion Theoretico-Practicum, &c. Authorem.

(Curam
Q *U*i Morbum ostendit, Causam, Symptomata,
Vix erit, æqualem, qui feret alter, opem.
Q *U*i plene, solide, breviter communicat ista,
Pluribus hunc palmam præripuisse putem.

Hic liber, hic Autor feliciter ista peregit,
Nam brevis est, solidus, plenus & ille Liber.
Q *U*id superest? hujus meritas ascribite laudes,
Auctori; Tantum perpetuate virum.

Sat scio Te nostri Calami dehonestat inanis,
Laus; vena ingenio non datur æqua tuo.
A *U*t major nostris potuit contingere Musis,
Nullus honor: Laudes quam cecinisse tuas.

G. Alexander, A. M.

Index

INDEX Rerum.

Cap. I.	D E Cephalalgia seu Do-	
	lore Capitis.	Pag. I
2.	Epilepsia & Vertigine.	6
3.	Convulsionibus.	11
4.	Apoplexia.	14
5.	Paralysi, Lethargo, Caro, Cata-	
	lepsi, tremore, & Incubo.	17
6.	Phrenitide, & Comate Vigili.	18
7.	Melancholia.	21
8.	Mania.	24
9.	Catarrho.	29
10.	Angina.	33
11.	Pleuritide & Peripneumonia.	37
12.	Hemoptysi & Empyemate.	41
13.	Phthisi & Tussi.	45
14.	Asthmate & Dispnoea.	52
15.	Palpitatione Cordis.	56
16.	Syncope, seu Leipothymia.	59
17.	De Inappetentia & Nausea.	62
18.	Appetitu Nimio.	65
19.	Dolore Ventriculi, ejusque Sym-	
	ptomatis, Ructibus, Cholera,	
	Inflammatione, &c.	67
20.	De Singultu.	72
21.	Fluxu Alvi.	74
22.	Dysenteria.	77
		23.

INDEX Rerum.

23. <i>Dolore Colico.</i>	80
24. <i>Iliaco Affectu, Vulgo Passione Iliaca.</i>	85
25. <i>Yctero.</i>	88
26. <i>Hydrope.</i>	91
27. <i>Lumbricis.</i>	95
28. <i>Scorbuto.</i>	100
29. <i>Affectu Hypochondriaco.</i>	105
30. <i>Rachitide.</i>	108
31. <i>Affectibus Renum & Vesicae.</i>	113.
32. <i>Dolore Arthritico & Rheumatismo.</i>	117
33. <i>Febribus in Genere.</i>	121
34. <i>Febre Ephemera, & Synocho Simplici.</i>	124
35. <i>De Febre Putrida, & Ardente.</i>	126
36. <i>Febre Hectica, Colliquativa & Catarrhali.</i>	130
37. <i>Febribus Intermittentibus.</i>	134
38. <i>Febribus malignis & Pestilentialibus.</i>	139
39. <i>Variolis & Morbillis.</i>	146
40. <i>Cholorosi.</i>	152
41. <i>Mensium suppressione.</i>	155
42. <i>Nimio Mensium profluxu.</i>	158
43. <i>Passione Hysterica.</i>	161
44. <i>Partu Difficili; & Reliquis Puerperarum Symptomatis.</i>	164
Append. <i>De Lue Venerea.</i>	169

C A P U T I.

De Cephalalgia seu Doloro Capitis.

1. **E**ST sensatio Dolorosa orta a solutione Continui in fibris Nervosis seu Membranis Capitis; eaque vel intus vel extra Cranium.

2. Si intus lateat, sentitur dolor ad Radices Oculorum, exterior autem Capitis superficies Molestiæ & Doloris expers remanet; si autem ad externum tactum dolor sentiatur, tunc extra Cranium hospitatur.

Dividitur etiam in tres species. Prima audit *Cephalalgia* quæ non usque adeo inveterata est; ac secunda *Cephalæa* quæ Hæreditaria & inveterata est, & integrum occupat Caput. Tertia *Hemicrania* quæ unum tantum Capitis latus afficit. Omnes hæ species cum eandem agnoscant Originem, eandem etiam postulant curandi Methodum.

3. In *Causa* sunt disproportionatæ quædam particulæ sanguinis, vel lymphæ, quæ cum Membranaceas & Nervosas fibras pervadunt, easdem vellicant & dirumpunt, unde Spiritus ibidem hospitati in Confusionem rediguntur, &c. *Causæ procatarticæ & accidentales* sunt variæ, ut *Casus*, ictus, fracturæ cranii, laboris vel frigoris excessus, abusus sex rerum non naturalium; intemperies *Uteri*, *Stomachi*, *Mesenterii*, &c.

4. Pro diversitate materiæ peccantis variant Dolores; vel enim sunt *Punctivi*, *Pulsativi*, *Tensivi*, *Stupefactivi*, &c. In *Pungentibus* acutis doloribus, Austeræ particulæ in sanguine Hærent: In *Pulsativis* & *Tensivis*, Sanguinis Massa nimium biliosa & exaltata existit, unde cum impetu fertur per meatus cerebri; & cum a subsequente sanguine antrorsum prematur, præternaturales sibi excudit vias, unde fit solutio Continui; quo casu si succedat *Hæmorrhagia Narium*, Morbum tollit. In doloribus *Stupefactivis*, vel excrementa cerebri non Debitè Evacuantur, vel pituitosum viscidum aliquod

liquod acidum in vasis hospitatur, eorundem poros obstruens, &c.

5. *Cephalalgia* illa quæ inveterata est & Hæreditaria, vel quam comitatur affectio *Hypochondriaca*, *Vertigo*, *Lues venerea*, vel *fractura Cranii*, difficulter (si unquam) curabitur; & quo provector est ætas, eo pejus se habet: Illa autem quæ *sympathica* est, seu ex consensu oritur, raro removebitur, nisi prius Tollatur Morbus eandem Causans, quo demum sublato ipsa cessabit.

(1.) Quod ad *Curationem* attinet, illa causas respicit; nam, In dolore Capitis pituitoso tubuli cerebri obstructi sunt reserandi, & viscosi etiam humores evacuandi veniunt. Conducunt in hoc casu omnia *Sulphureo-Aromatica*, & *Volatilia Salina spirituosas*; & quod magis *Cephalica* & *Arthritica* sunt, eò magis conveniunt. *Cephalica* maxime vulgata sunt folia & flores *Rorismarini*, *Pæonie*, *Beton. Majoran. Lili. Conval. Salv. Lavendul. &c.* Sin autem *Spiritus* ab his eliciatur & additis floribus recentibus *Spiritus* denuò sex vel septem Vicibus Cohobetur;

betur; & deinde addatur quantitas
 conveniens *Oleorum Destillatorum*
 & *Salium fixorum*; & omnia hæc si-
 mul Mixta cum s. q. *Salium Volati-*
lium, ut *Succin. C. C. Cran. Hu-*
man. Sang. Human. Urinæ, Fuligin.
 & similibus; si, inquam omnia hæc
 simul *Circulentur & Destillentur*,
 superlativa evadunt Medicamina,
 in omnibus affectibus *soporosis*: re-
 ferant enim poros cerebri, & ob-
 struções vasorum, propinata in
 vehiculis Morbum respicientibus;
 ut & ullum aliud viscus in toto Cor-
 pore affectum simili modo deob-
 struunt: interea dum hæc *Salia Vo-*
latilia Oleosa exhibentur unà cum
Stomachicis; ut *Semin. Carminat.*
Cariophyll. Macis, &c. conducit
 quinto quoque vel sexto die Con-
 veniens aliquod Catharticum propi-
 nare ad humorem Morbificum ex-
 pellendum. Ex. gra.

1. ℞ *Pil. Ruff. ʒss. Rudii ʒj. Sal.*
Succin. Volat. gr. iv. Ol. Destillat.
Sassapbr. Fanicul. aa gut. iij. f. Pill.
 pro unicâ dosi; vel,

2. ℞ *Resin. Jalap. gr. xiv. Sal.*
cran. Human. gr. v. Ol. Cinamom.
gut. ij. Conserv. Flor. Betonicæ. ʒij.
 f. Bolus. In

seu Doloꝛe Capitis. 3

In intervallis purgandi conducunt etiam *Absorbentia* quædam, ut *Cinab. Nativ. Oc. Cancr. Antimon. Diaphoret. &c.*

(2.) In Curando dolore Capitis *Bilioſo* acredo sanguinis & nimius ejuſdem calor ſunt temperanda, quo Caſu Convenit *Venaſectio*, ut & *Frigida & Diluentia*, & ſi deficiat ſomnus, vel Dolor ſit valde vehemens, addantur *Opiata*: Ex. gra.

℞ *Aq. Cickor. primul. ver. aa. ꝑſſ. Spir. Sal. Dulc. q. ſ. ad gratum ſaporem. Gemmarum Roſ. Rubr. ꝑij. ſ. Tinctura: Colaturæ adde Syr. Corvall. ꝑij. Laud. Liquid. gut. 60. Doſis ꝑij. vel iij. Conveniunt etiam Emulſiones è ſemin. frigid. quæ ſiant affundendo *aq. Luſul. Beton. Roſ. Verben. Lil. Corval. &c.**

Prodeſt etiam Purgatio quo Caſu exhibend. *Pill. Lunar. vel,*

℞ *Elect. Lenitiv. ꝑj. Pulv. ſanct. ꝑj. Ol. anif. gut. v. Spir. Nitr. gut. x. M. Externè conferunt etiam Cucuphæ quæ ſiunt ex herbis & floribus Cephalicis, Oleis deſtillatis, vel Spiritibus mixtis cum Linimentis.*

C A P. I I.

De Epilepsia & Vertigine.

1. **E***Pilepsia* est motus *Convulsivus* omnium partium corporis, unà cum sensûs & motûs (pro tempore) Læsione.

2. Quando *Causa* primaria in Cerebro existit, dicitur *Epilepsia Idiopathica*; & quando à Stomacho, Utero, vel partibus externis dependet, dicitur *Sympathica*. Dividitur in *Gravem* & *Levem*, *Periodicam* & *Irregularem*, *Hæreditariam* & *Acquisitam*.

3. Pars affecta est Cerebrum & Genus Nervosum.

4. *Causa* est vitiosa & *Acida* quædam *Lympha* quæ cum spiritibus Animalibus copulata eisdem in furorem concitat, & violenter ab invicem separat, &c.

5. *Signa* Quæ in Capite sedem habent sunt *Torpor*, *Dolor* & *Vertigo*; in facie *pallor*, in Lingua *inordinatus motus*, & in mente *timor* & *horror*.

ror. Quidam subito in terram prosteruntur, quidam gradatim & pedetentim decidunt, & quidam ex parte tantum Cadunt. Plerumq; contrahitur Corpus; quidam denique alto addicti silentio horrendos edunt aspectus; maxima tamen pars magno cum strepitu spumam ex ore ejaculatur.

6. *Epilepsie* difficulter curantur, speciatim si *Inveteratæ* & *Idiopathicæ*, cum *Paroxysmo* longo & gravi, & quas comitatur involuntaria *Excrementorum* excretio, &c. Sed si *Sympathica* sit & non adeo vehemens nec inveterata, est curabilis, speciatim in pueris, vel ante pubescentiam; si autem *Hæreditaria* sit, & cessante *paroxysmo* superstes sit *Delirium*, sola *Mors* (quoad novimus) levamen adfert.

7. In *Curatione*. Durante *paroxysmo* Consulunt Medici quod altis vociferationibus, stimulationibus, Crinium divulsionibus, frictionibus & Ligaturis excitetur *Æger*. Nos autem raro aliis insistimus Mediis, quam quod Naribus admoveatur *Spirit. Salis Armoniac. Succinat.* Vel ore excipiantur *gut. viij. vel. x.*

8 De Epilepsia & Vertigine.

Essent. Succin. vel Castor : vel exhibeatur eorundem *tinctura* in Cochleari uno *Aq. Cinnamom.* ore nempe vi divulso. Extra *paroxysmum* si ventriculus multis scateat *fæditatibus*, propinetur *Emeticum*; si *Pléthora* adsit fieri possiet *venesectio*. Utcunque sit, lenis aliqua *Purgatio* bis vel ter per septimanam repetita confert, cui semper addantur *Cephalica*; ut

1. ℞ *Extract.* Rud. ℥j. *Resin.* Jalap. gr. iv. *Ol. Rat. Rorismarin.* aa. gut. iij. fiant *Pill.* Numero 5. pro unica *Dosi*.

2. ℞ *Diasenn.* ʒj. *Sal. Volatil.* Succin. gr. iv. *Ol. Cinnamom.* gut. ij. f. *Pul.* Et Diebus a purgatione liberis utatur *salibus volat. Oleos.* in *Capit.* præcedent. præscriptis; idque bis vel ter per diem in *vehiculo* aliquo appropriato, & quantitate æque largâ ac patientis fert *Natura.* Vel

℞ *Aq. Lil. Corvall. Pæon.* aa. ʒij. *Spirit. cranii Human.* succinat. *Tincturae Castor.* aa. ʒj. *Syr. è succo Cerasor. Nigr.* aa. ʒij. misc. sumat *Cochlearia* ii sæpius. *Omnia Salia Armonyaca* multum conferunt, ut & illa.

De Epilepsia & Vertigine. 9

illa Lumbricor. Terrestr. Stercor-
Pavor. Ungul. Alcis, Hirundin. &c.
Præterea quandoque etiam locum ob-
tinent Alkalia Fixa quæ acidum ab-
sorbent, ut Terra sigill. Oculican-
ror. Eezoart. Lunar. & Mineral.
præferuntur Cinnabaris & Nativa &
Antimonii. Ex. gra.

℞ Cinnabar. Antimon. ʒj. Visc.
Querc. Rad. Pæon. Maris, Cranii
Human. Corall. Rubr. aa. ʒss. Croc.
Cinnamom. Castor. a ʒj. f. Pulvis
subtilissimus. Singulis ʒj. add.
Sal. Volat. C. C. gr. vj. Ol. Salv. gut.
ij. pro unâ Dosi. Pro vehiculo utat-
ur aquis destillatis ex Aromaticis su-
pra præscriptis; decocta Lignorum,
Phlegmat. sanguinis, Lumbricor.
Terrestr. Hirundin. &c. plurimum
valent, quæ dulcorentur Syrupo ali-
quo Cephalico qui maximè congruit
ægri palato.

Externè Cucuphæ, vel Emplastra
ex Herbis Cephalicis & Aromatibus
utiliter fatis applicantur; magis ta-
men valent Salia Volat. Oleos. si debi-
tè applicentur; & nosmet ipsi ex-
perti novimus vesicatoria vertici ca-
pitis, & plantis pedum applicata
multum fecisse.

A 5

Em.

10 De Epilepsia & Vertigine.

Empirica remedia sunt Hepata exsiccata Ranarum, Luporum, vel Corvorum, Sang. Felis; vel Secundina Muliebris, vel detrahantur ℥iij. vel iv. sanguinis è brachio ægri, & ebibat calidè.

Amuleta fiunt ex Rad. Pæon. Asa fætida, Verben. Ungul. Alc. cran. Human. &c. Si Epilepsia sympathica sit, affectus illi & partes illæ affectæ, ex quorum consensu originem trahit, sunt maximâ cum curâ observanda & curanda.

Vertigo est levis Epilepsia, unde eandem vindicat Curandi Methodum, & iisdem cedit remediis quibus Epilepsia.

III
C A P. III.

De Convulsionibus.

1. **C**onvulsio est continuata & involuntaria Musculorum Contractio, procedens ab interiori irritatione generis Nervosi.

2. Si totum afficiat corpus dicitur *Tetanus*: Si Corpus antrorsum inflectat, dicitur *Emprostotonus*; si retrorsum, *Opistotonus*: Si os Contrahat, *Spasmus Cinicus*; si Maxillam, *Trismus*, &c.

3. *Signa* maximè variant; nam inter omnes Convulsione correptos quos unquam nobis videre contigit, paucissimos observarimus iisdem stipatos signis; quidam huc & illuc agitantur, quidam vociferant, quidam denique vocem edere nequeunt, sed subito illis os Contrahitur; quibusdam particulare aliquod Membrum afficitur, ut *Oculus*, *Lingua*, *Brachium*, *Crus*, &c.

4. *Causa* omnium Convulsionum est inordinatio & explosio Spirituum

Animalium, propter *Acidum*, vel *acrem* aliquam materiam partes quafdem *Systematis Nervosi* irritantem.

5. *Convulfiones* plerumque sunt periculofæ; fi enim procedant a *Vulnere*, nimio *Hellebori* vel *Antimonii* usu, a veneno affumpto, a febre prægreffa, a nimiiis vigiliis, jejuniis, &c. *Ægri* in maximo verfantur periculo; & fi præterea *Convulfio* vehementer urgeat & *Corripiat linguam, labia, nafum, oculum*, partesve vicinas, inflat *Mors*, & incaffum ulla adhibentur remedia.

6. *Curatio* hujus morbi *Coincidit* cum illa *Epilepfie*, nam & in hoc etiam *Cafu* conducunt *Cathartica* leviora, *Veficatoria* (modo urgeat *Necessitas*) *Emetica*, ut & *Phlebotomia*; quæ omnia (nifi *Debilitas virium* vel aliæ *Circumftantiæ* contraindicent) magno cum fructu ufurpantur; ut & omnia *Salia Volat. Oleofa* (quæ in *superiori Capite* vel illud præcedente recensuimus) quæ in omnibus *Convulfivis*, *Soporiferis* *Morbis* maxime conveniunt, quibus etiam maximâ cum efficacîâ fomentantur *vertebræ Colli, fpina Dorfi,*
&

& in spasmo particulari pars contracta; quod remedii Genus nullatenus negligendum esse prædico; longè enim præferenda sunt *Linimentis* ex *Oleis Expressis*, seu pinguedine *Anguillarum*, *Anserum*, *Anatum*, *Canum*, &c. Sicut frequentissima nobis Comprobavit *Experientia*. Ex. gra.

(1.) *R. Cran. Human. succin. aa. partes æquales*, exinde ope destillationis eliciatur *Spiritus*, *Sal*, & *Oleum*; cujus *ibfs.* add. *Spirit. Rorismarini* *ibj.* *Ol. Cariophyll.* *ʒss.* *Sal tartari* *ibfs.* *Destill. S. A.* Hoc vel huic simile externe adhibeatur, quod & interne assumi potest in vehiculo aliquo *Cephalico*, vel (2) *R. Ol. Terebinth.* *ʒviij.* *Succin. alb.* *ʒj.* *Ol. Vitriol.* *ʒss.* f. *Balsamum* quod separetur ab *Acido* & *fæcibus*, deinde eodem inungatur *Æger*, pro *Judicio Medici*. Sex res non *Naturales* debite & cum ordine usurpentur speciatim autem caveantur *passiones Animi*, *Mietus* enim, *Ira*, *Amor*, *Mæror*, &c. sæpe in *Morbis Convulsivis* *paroxysmum* renovant.

Si *Convulsionibus* præcedant *febrim*, *variolas*, vel *Dentitionem* *puerorum*, sæpissime suâ sponte cessant.

C A P.

C A P. IV.

De Apoplexia.

1. **A** *Poplexia* est subita Sensûs & Motûs abolitio, ex qua *Ægri* (pro tempore) quasi exanimés concidunt, nullo vitæ signo superstitite nisi solâ *respiratione*.

2. Hic Morbus vel subitò vel accidentaliter quasi invadit, vel subsequitur morbum aliquem prægressum, ut *Epilepsiam*, *Lethargum*, &c. estque vel *vehemens & periculosa*, vel *lenis & Minus periculosa*.

3. *Causa* proxima est extinctio vel profligatio Spirituum Animalium, orta à nimia Aciditate Sanguinis, vel viscidiori aliqua pituita, poros Cerebri, vel ejusdem Nervos infarciendo, vel à *Narcoticis* fortioribus vel Sanguine extravasato, &c.

4. *Signa*. Durante paroxysmo *Æger* somno obruitur, stertorem edit, respiratio est inæqualis & interrupta, immo (si *paroxysmus* valde urgeat) vix percipi potest; & licet

licet vellicetur, stimuletur & Comburatur, omni sensu tamen privatur. Quandoque *paroxysmus* est levior, & *Æger* stupore Corripitur paulò majore quàm in *Paralyfi*.

5. Si *pulsus* sit *Debilis*, *respiratio* difficilis unâ cum *ronchis*, vel si sudores frigidi, fridores, & spuma oris, vel saltem major horum pars *Apoplecticum* afficiat, vix unquam liberatur; quod si forsan contingat *Paralyticus* evadit: Si *paroxysmus* sit levior, *pulsus* fortior, & si post *Sanguinis* *Missionem* levamen sequatur, salutis spes quædam affulget.

6. *Therapeia*. Omnibus nitendum est *Mediis* ad *Spiritus Animales* vinculis suis expediendos, obstructions *Meatuum* removendo, &c. *Ægrotus* erectus sedeat; manus etiam & *Brachia*, *crura* & *femora* fortiter fricentur; *Sternutatoria* & *Errhina* fortiora *Naribus* indantur; vel

Tinctura Viperis vel *Castor*. *Mixta* cum *Ol. Cariophyll.* ori injiciatur; mittatur *Sanguis* è *brachio* vel *vena* potius *Jugulari*, ad *Circulationem* liberiolem promovendam; hoc statim levamen adfert, si *Sanguis* vel *Lympha* *Stagnans* amoveri possit;

Ene-

Enemata etiam acriora injiciantur, quæ ingrediuntur *Crocus Metallorum*, *Colocynth. Spir. Vin. &c. Emeticum* etiam Usurpetur, speciatim si *Narcotica* Morbum induxerint. Sed in hoc casu ut & in omnibus aliis semper respiciendæ sunt ægrotantis *Vi-res*. Huc etiam spectant *Sulphureo-Aromatica*, & *Spiritus Salino Volatiles*, quorum in Capite præcedente Mentionem fecimus. Vel

℞ *Spirit. Salv. Rorismar. aa. ℥vj.*
Ol. Cariophyll. ℥ss. Spir. Cran. Hu-man. Succinat. ℥ij. in quo Digere *Cubeb. Zedoar. Nuc. Moschat. Castor. aa. ℥vj.* Stent per Dies aliquot deinde decant. Dosis ℥ss. in Aq. aliqua *Apoplectica*. Conducunt etiam *Alkalia fixa ad Acidum* imbibendum, quibus add. etiam *Aromatica*.

Cathartica hic Locum habent quæ sunt ex *Extract. Colocynth. Hellebor. nigr. Syr. è Rhamno Cathartic. Pill. Duobus. Pill. Rud. & semper add. Castor. Sal Volat. Cran. Human. Fuliginis.* Et *Vesicatoria* etiam & *Cucurbitula Sarsificatæ nuchæ Colli & Cubitis* admoveantur.

C A P. V.

De Paralyfi, Leihargo, Caro, Catalepsi, Tremore, & Incubo.

1 **O**Mnes hi Morbi participant de Natura *Apoplexiæ* & solummodo gradu non *Essentia* differunt; eandem etiam agnoscant *Causam* & eandem afficiunt partem.

2. *Causa* horum omnium affectuum est *Lympha* coagulata seu quodammodo vitiata; vel serum, vel Sanguis extravasatus; vel similis quaedam materia Heterogenea poros cerebri vel ejusdem appendicis invadens, unde influxus *Spirituum Animalium* inhibetur, vel eorum radientes emanationes obtunduntur, &c.

3. *Therapeia* omnium horum affectuum speciatim consistit in reseratione pororum *Cerebri*, & procuratione liberioris transitus *Spirituum Animalium*, unde utendum est omnibus quæ præscriptimus in *Curatio-*

18 De Paralyfi, Lethargo, &c.
ne Morborum, de quibus Haftenus
egimus; omnia enim illa remedia si-
mili modo & hic & in cunctis affe-
ctibus *Soporosis*, usurpanda veniunt.

C A P. VI.

De Phrenitide, & Comate Vigili.

1. **P**Hrenitis est inflammatio Ce-
rebri & Membranarum e-
jusdem, unâ cum febre acutiori; sed
Coma est sine febre.

2. *Phrenesis* est vel *spuria* vel *ve-
ra*; *spuria* plerumque contingit in fe-
bribus biliosis; *vera* est totalis Me-
morix eradicatio adeo ut Æger om-
nia Oblivioni tradat; & hæc differt
tantum gradu a *Comate*.

Adest irregularis Loquela, & pue-
rilis lusus cum plumis, straminibus,
&c. Oculi videntur magni & exci-
tati, sunt etiam vertiginosi, & dili-
rant.

3. *Causa* est *bilis* maximè Volati-
lizata quæ ad *Globosam* cerebri par-
tem eveccta Spiritus Animales accen-
dit, in furorem & Confusionem con-
cit.

ciat. Omnes Meditationes seriæ & profundæ, curæ, studia, mæror, ira, &c. sunt Causæ Antecedentes, quoniam *bilem* exasperant, Spiritus Animales exagitant & accendunt, &c. Omnes Dolores, si vehementes, possunt etiam Causæ vicem sustinere.

4. *Phrenitis* Sæpissime est Lethalis, præsertim si sequentibus Symptomatis stipetur, nempe, stridore dentium, motu Linguæ & Manuum tremulo, Dejectionibus albis, Urinâ tenui albâ, *Convulsionibus*, Stultis & Ludicris actionibus, ut plumarum collectionibus in lecto, &c. Sed si post statum Morbi Symptomata minui videantur, maxima affulget spes.

Coma procedens ab Ira, labore, studiis, sollicitudine &c. facili negotio Curabitur.

5. *Therapeia*. *Vena* sectione celebratâ, injiciantur *Euemata* refrigerantia, idque frequenter (*Vomitiva* maximâ cum cautela exhibenda sunt; mitiora autem *lenitiva*, ut *Elect.* *Lenitiv.* *Diaprun. pulp.* *Tamarind. prunor.* &c. conducunt. Omnia *Aquea* & *Acida* valde sunt efficacia

cacia in spiritibus debacchantibus
compescendis, & ad statum Natu-
ralem reducendis. Ex. gra.

(1.) ℞ *Aq. Endiv. Primul. ver.*
Rosar. aa. ℥ij. Spirit. Nitri gut.
40. Syr. papaveris Rhæad. ℥j. M.
vel

(2.) ℞ *Aq. Acetosell. Lactuc. aa.*
℥iv. Syr. Diamor. Diacod. aa. ℥j.
Spirit. Nitri Dulc. gut. 30. M.
Conveniunt etiam ad bilem tempe-
randam *Emulsiones* factæ ex *semin.*
frigid. cum aquis hisce *Dosbillatis*
vel *Aq. Hordei.* Externè *Ano-*
dyna refrigerantia Capiti applicari
possent, ut *Papav. Nympha lactuc.*
Germin. popul. primula ver. portulac.
Cucurbita sativa, Solanum, flor. Rosar.
fol. violar. quibus add. *Camphor.*
Mosch. Ambra grysea, & si opus sit, *O-*
pium. Si hæc (supra præscripta)
non juverint, propinanda sunt *Opi-*
ta internè, speciatim in *Comate*; sed
in *Phrenesi* cautè exhibenda sunt,
(semper incipiendo a minori Dosi)
idque potius in *febris declinatione,*
quam *augmento.*

C A P. VII.

De Melancholia.

1. **M***elancholia* est Delirium si-
ne febre, ortum a Spiritu-
tuum Animalium hebetudine.

2. Si ejus præcipua sedes in Capi-
te sita sit, dicitur *Cephalica*; si infe-
rius in Abdomine, dicitur *Hypochon-
driaca*.

3. *Causam* in hoc consistere autu-
mamur, quod Spiritus Animales qui
in seipsis sunt maxime subtiles &
purissimi, Tincturam quandam aci-
dam recipiunt in fonte suæ Originis,
unde hebescunt & quasi Cæci & Ca-
liginosi evadunt, & cum adeo iner-
tes fiant, in vias quasdam devias inci-
dunt, & quòcunque se conferant ibi
Hærent; saltem nimium ibidem
morantur, unde oriuntur Monstro-
sæ illæ imaginationes, earumque
adeo Diutina remanentia in Animis
ægotantium.

4. *Signa* præcipua sunt *Timor*, &
Mæror. Sed præterea adsunt quan-
doque

doque & alia ; quidam enim uberri-
 mas fundunt Lachrymas , alii au-
 tem altos & pueriles tollunt Cachin-
 nos , quidam seipsos Imaginantur
 altiori gradu Locatos quam ipsos re-
 ges, dum alii se bufone viliores fa-
 tentur ; quidam prophetas agunt, &
 omnia sua effata pro oraculis tra-
 dunt, alii autem omne quod ore pro-
 tulerint pro mendacio vendicant ;
 multi se malo quodam genio præ-
 possessos autumantur ; & non desunt
 etiam qui violentas sibi injiciunt
 Manus.

5. Hic Morbus semper est Chro-
 nicus ; & si *Delirium* adfit extre-
 mum , & inveteratus sit Morbus,
 raro aut nunquam emergunt.

6. *Curatio* consistit in Volatili-
 zando Spiritus Animales & expedi-
 endo ab acido illo eisdem obtunden-
 te & obfusante ; in quem finem
 frequenter instituat *Sanguinis Mis-
 sio* ex venis Sedalibus & quandoque in
 Brachio ; interea utatur æger *Sal.
 Volat. Oleos* : Quali præscripsimus
 dum de Morbis Soporiferis ageba-
 mus. Subinde etiam *Emetica* (qua-
 lia vulgò ex *Antimonio* præparamus)
 bono cum successu usurpantur. Con-
 ducunt

ducunt etiam *Enemata Preparativa*,
quæ nempe *Cathartica* viam ster-
nant ; ipsa autem *Cathartica* fiant
ex *Extract. Hellebor. nigr. Extract.*
Colocynth. Extract. Ruidii. Pill. de
Succin. Tartari. Diasen. Hiera picra
Elix. Proprietat. fact. cum Tinctu-
ra Antimonii & propinat. a xx. ad
Lx. gut. in Elix. Salut. vel Decoct.
Epithymi. Hæc autem vel similia
bis vel ter per septimanam propi-
nanda sunt ; profunt etiam *Absor-*
bentia ad Acidum imbibendum , ut
Oculi Cancrorum. Coral. Margarit.
&c. etiam *Chalybeata* , ut *Vitriolum*
Martis & ejusdem Tinctura ; & Tin-
ctura Salis Tartari, & Antimon. Ens
Veneris, &c. pro vehiculis utendum
est *Decoctis vel Aq. Destillatis Fu-*
mariaë, Serpill. Amaraë Dulcis, sero
Lactis, vel Aq. acidulis. Caven-
dum in hoc affectu ne nimium in-
sistatur in usu unius remedii (nisi
universalis fuerit :) omnia autem su-
pra præscripta in usum sunt revocan-
da pro prudenti *Judicio Medici, &*
Morbi Exigentia.

C A P. VIII.

De Mania.

1. **M**ania est *Delirium* sine febre, sed cum furore & præcipitantia, ortum a depravatione Spirituum Animalium.

2. Quod ad *Causam* attinet, nos *Willisi* sententiæ Calculum nostrum adjicimus, quod nempe Spiritus Animales a benignâ & propria indole in aliam malignam & depravatam degenerant, quæ maligna qualitas originem suam trahit vel ab ipsis Spiritibus Animalibus, ut ex passionibus violentis, terroribus, & ex spe rei alicujus deoptatæ subitò & improvise frustratâ; vel ex Morbis in cerebro præexistentibus, ut *Melancholia*, *Phrenitide*, &c. Vel oritur hæc Malignitas a vitio Sanguinis, ut quando Hæreditaria est, vel quando fermenta venenata Sanguini Insinuantur, ex morfu Animalium Rabidorum, toxicorum quorundam assumptione, &c.

3. *Symp-*

3. *Symptomata* vulgaria sunt *Delirium* & *furor*. Sed & insuper *Maniaci* maxime sunt audaces & feroces, continuo vigilant, robore incredibili pollent, perferunt etiam intensissimum frigus, plagas severissimas, inedia summam, sine ullâ noxæ conscientia; incessanter etiam simiarum æmuli ludicros & pueriles exercent actus, semper scelus aliquod Machinantur; & licet Mitiorrem præ se ferant Indolem, nisi Durioribus Manibus & vinculis coerceantur, indomiti evadunt.

4. Simili modo & in *Melancholia* & in *Mania* afficiuntur Spiritus Animales, facultas Ratiocinativa, &c. & sæpissime hi duo affectus vi-ces inter se invicem commutant.

5. *Mania* sola raro est Lethalis; attamen nunquam non difficilis Curatu, speciatim si Hæreditaria sit, vel inveterata, vel si morsui Animalis Rabidi originem suam debeat; sin autem leviora adsint Symptomata, *Febris*, *Hæmorrhagia*, &c. & si recens sit, facilius Curatur.

6. Quod ad *Therapeiam* attinet. Æger rigidos quosdam magistros sibi præpositos habeat, quos formidet, & quibus parere assuescat; a-

moveantur omnia alia objecta quæcunque quæ illi bilem Movere apta Nata sunt, vel quæ vexationem aliquam insignem producant. Custodes etiam, & illi quorum ferulæ subicitur, jucundo aliquo sermone ejus Animum divertant, & blandis pollicitationibus illum demulceant, dum mitior existit; sin autem extra oleas vagari incipiat, Minas Acerbissimas intonent. Cum tamen affectus hic Spiritualis sit, & in fonte Animalis sitam obtineat, alia prorsus ineunda foret Methodus Curatoria quàm hic proponimus, adeoque hanc nostram Methodum pro optimâ non vendicamus, sufficit tantum hanc substituisse pro præsentis, donèc demonstratio magis evidens effulserit in meliori illa methodo quam jam Insinuavimus.

Ad quam Curam inchoandam fiat *Venesectio* sexto quoque vel octavo die reiteranda in venis *Hæmorrhoidalibus*, *Pede*, vel *Brachio*; *Vomitoria* etiam vicissim repetantur; Ex. gra.

(1.) ℞ *Ent. Vener. Tart. Emetio.*
aa. gr. viij. M. pro unicâ Dosi; vel substituaturs hoc *Willisii*,

(2.) ℞ *Sulph. Antimonii* gr. x.
Cremor. Tartari ℥ss. misce. Vel,

(3.)

(3.) ꝛ Vin. Hellebor. ꝓj. Tart. Emetic. gr. iij. misce pro unâ Dosi. Cathartica etiam quarto quoque vel quinto die alternatim intercalanda veniunt, ut

(1.) ꝛ Extract. Hellebor. nigr. ꝓj. En. Ven. ꝓj. Tart. Vitriolat. gr. vj. f. bol. Vel,

(2.) ꝛ Extract. Hellebor. nigr. pulv. Colocynth. Mercurii Dulcis, aa. ꝓj. M. f. Pill. pro unâ Dosi. Vel,

(3.) ꝛ Decoct. Epithymi ꝓiv. Diasennæ ꝓss. Misce: Nota bene Omnia hæc evaeuantia exhibenda esse cum respectu habito ad vires ægro- tantis; hoc tamen Observavimus quod Melancholia vel Mania affecti plerumque fortiora requirunt Evacu- antia, & melius ferunt, quam in aliis affectibus. In intervallis etiam Al- terantia specifica suas præstant vices; omnium ferè Authorum scripta hu- jusmodi scitent præscriptis; nos quæ maxime efficacia noverimus pro exemplis proponemus.

(1.) ꝛ Ent. Vener. Bezoard. Lu- nar. aa. ꝓss. Conserv. flor. primul. ve- ris ꝓj. fiat bolus.

(2.) Regul. Antimon. Dissolut. in Ol. Vitriol. ꝓiv. Limatur Chalybis ꝓj. quibus adde Aq. Serpill. ꝓiss. Di-

ger. aliquamdiu & deinde decant.

Dof. ʒj. pulveris autem ʒfs. Vel,

(3.) ꝛ Spirit. Sal. Armoniaci ʒij.

Ol. Vitriol. ʒij. misce guttatim. Dofis 60 gut. sæpius. Vel.

ꝛ Ent. Vener. à ʒfs. ad ʒfs. Hæc remedia exhiberi possunt in sero lactis, Aq. Acidulis, Decoct. ex summatibus Hyperic. Sanguisorb. Amar. Dulc. Violar. Borrage. &c. Si nullum horum levamen adferat, & deficiat somnus, usurpentur Opiata, quæ fermentanda sunt, & exhibenda unâ cum Camphora. Sunt & innumera alia remedia, ut Sanguis Canis, Leporis, Hominis trepidi, Asini &c. Sed si ex supra præscriptis in usum adhibitis nullum profit, incassum alia adhibentur, nam desperata est causa.

C A P. IX.

De Catarrho.

1. **C**atarrhus est affluxus Lymphæ vitiatæ in ullam partem Corporis Humani; dolorem & aliquando tumorem Cauſans.

2. *Signa* sunt affluxus feri ad Nares & Oculos, ſternutatio, ſtimulatio in *Larynge*, intumeſcentia *Amygdalarum*, quam ſubſequitur *Rucedo*, inſarctus *Bronchiæ*, *tuffis*, & plerumque *febris*. Quandoque hæc materia *Catarrhalis* tenuis eſt, acris, & bilioſa, inflammaciones producens & dolores acutos pungentes in diuerſis Corporis humani partibus; quandoque *Crasſior* eſt, viſcida & pituitoſa, producens *Hebetudinem*, *febres intermittentes*, *Scorbutum*, *Hydropem*, &c.

3. *Cauſa* eſt nimium Lymphæ in Corpore extravasatæ, quæ cum in partes membranofas vel muſculares deſertur varii Generis dolores excitat, prout nempe eſt vel *Acida*, *Salina*, *Acris*, &c.

Causæ accidentales quandoque accersendæ veniunt à commestione intempestivâ, Computatione inordinatâ, præcipue autem ab externo frigore (maximè cum Lympha in fluxum concitatur) quo pori constipantur, & transpiratio inhibetur.

4. Si materia hæc Catarrhalis parvâ Quantitate affluat, & nullam participet Acrimoniam, & solummodo in Nares decidat, facilè Curatur: Sin autem extravasata hæreat in *Maxillis, Amygdalis, vel Larynge* pejus se habet; sed si in *Pulmone*, pessimo in statu sunt Ægri, præcipue si Lympha Copiose affluat, & acris sit, si Æger proveciori gaudeat ætate, vel si *tussi, Asthmatis; Phthisi,* &c. obnoxius fuerit.

(1.) *Curatio.* Si materia sit tenuis & acris, & metuatur *Febris* imminens, conducit in principio *Diaphoretica & Bezoardica* exhibere; & pro potu ordinario,

R. Aq. Hordei Æiv. Syr. Papav. Rheados Æiv. Ol. Sal. vel Sulph. q. s.
ad gratam Aciditatem; M. ex usu hujusmodi Medicaminum Ægrotans citissime restituetur, sicut frequentissimè experti sumus.

(2.) Sin autem procedat à Lympha

pha vitata, vel stomacho impuro,
& oppresso ex nimia Comestatio-
ne, perpotatione, &c. hoc in Casu
primò purgetur ventriculus ope *Eme-
tici* alicujus, & laxetur Alvus ope
Elect. Lenitiv. Diaprun. &c. Vel
si hoc serum extravasatum usque adeo
sit acre, ut *inflammationes, Rheumatis-
mos, Anginam, Pleuritidem, &c.* pro-
ducat, admittenda est *Venesectio*;
& partes dolore affectæ foveantur
cum *Sal. Volat. Oleos.* quæ & intus
assumpta cum *Diacod. vel paxillo
Laud. Liquid.* plerumque curationem
perficiunt; quandoque etiam *Spiris.
Nitri Dulc.* conducit.

Si materia sit Crassa, hebetudi-
nem Causans, &c. Omnia Volatili-
a penetrantia & acutis Gaudentia
particulis requiruntur; ut *Sinapi,
Ros. Solis: Rad. Ari, Enula Cam-
pan. Iridis, Fenicul. &c.* & omnia
Alkalia æque *Fixa ac Volatilia.*

Si feri stagnatio circa pulmones
contingat, & exinde suffocatio aut
prægravis infarctus oriatur, condu-
cit etiam *Venesectio* (quanquam &
hoc remedii genus mihi non sit Cor-
di) spatium enim parat reliquæ
Massæ ad alacriorem circulationem
peragendam. In hoc etiam Casu

non negligenda *Sal. Volat. Urinosa* unâ cum *Gum. Ammoniac.* vel *Myrrha* ibidem dissolutis. Ex. gra.

Et *Spirit. Fuligin. Succin. Sal. Armoniac. aa. ℥ij. Gum. Ammoniac. ℥j. M.* & exinde eliciatur Tinctura. Dosis ad gut. 40. in quolibet Liquore convenienti. Convenient hic etiam *Absorbentia* ut, *Oc. Cancror. Testæ Testudin. Bezoard. Antimon. & similia*, quibus add. *Mulleped. Lumbric. Terrest. Salia Lixivialia*, & Hujusmodi alia quæ serum superabundans evacuant, vel per *Diuresin*, vel per *Diaphoresin*. Hæc supra nominata nullis fere remediis cedunt in *Catarrho* inveterato Curando.

In *tussibus* utendum est *Balsamis, Oleis expressis*, remediis *Mellitis* vel *Saccharo* imprægnatis; & si materia tenuis sit & *Acris Opiata* exhibenda sunt. Maxima autem Cautela adhibenda est ne nimium liberaliter insistatur in usu *Bechicorum*, præcipue autem *Opiatorum*.

Externè *Cucurbitulæ, Veficatoria, Fonticuli, Emplastra, Lavamenta, &c.* in usum revocanda sunt; sed semper ex Consilio prudentis Medici.

CAP. X.

De Angina.

1. **A**ngina est inflammatio in Musculis *Laryngis* & *Æsophagi*, *Tonsillis*, *Palato* vel *Maxillis*, unà cum Tumore doloroso, quandoque interno, quandoque externo.

2. Dividitur in Quatuor species.

(1.) Prima est *Cynanche*, quando Musculi interni *Laryngis* inflammantur sine magna intumescencia.

(2.) Secunda dicitur *Synanche* quando adest Tumor respirationi efficiens.

(3.) Tertia est *Paracynanche* quando Musculi externi *Laryngis* afficiuntur sine tumore apparente.

(4.) Quarta est *Parasynanche* quando Inflammantur Musculi externi faucium unà cum Tumore.

3. Signa sunt *respiratio* & *Deglutio* difficilis, *Rigiditas Colli*, *Dolores pungentes* & *Comburentes* (quasi) circa *Maxillas*, quandoque etiam periculum suffocationis, & plerumque *febris*.

B 5 4. *Causæ*

4. *Causa* est Sanguis commixtus vel saltem occurrens Lymphæ viriosæ in meatibus suis arctioribus, unde evadit grumofus, & tubuli obstruuntur, adeo ut stagnatio insequatur, & exinde fermentum aliquod acescens acquirat, unde manant *Symptomata* hæcenus descripta.

5. *Angina* non magno stipatur periculo, sed *Cynanche* pejor est *Synanche*, & reliquæ duæ species minus sunt periculosæ. Si dolor sit maxime acutus, & respiratio valde Difficilis, præsens ferendum est levamen, nè *Æger* Morti succumbat.

6. *Curatio* (si recens sit Angina) consistit in Obstructionibus referendis, motu Sanguinis restaurando, & ejusdem Aciditate Corrigenda. In quem finem (licet non simpliciter necessaria sit) *Phlebotomia* in Brachio, Collo, vel sub Lingua, opem fert. Medicamina autem illa quæ nunquam non finem assequuntur sunt *Sal. Volat. Oleos. Externe* applicata, & intus etiam exhibita in vehiculo aliquo appropriato, vel mixta cum *Anodynis*; hæc enim non solum obstructions referant, Sanguinem coagulatum dissolvunt, & fluiditatem ei conciliant; Lympham stagnan-

stagnantem vivificant (quasi) & motui restituunt ; sed & ex eo quod vi *Dia phoretica* prædita sint , materiam peccantem etiam expellunt , & Sanguinem mundificant , unde gravia illa *Symptomata* citò evanescent , sicut frequens experientia nobis dictavit : His add *Salia Volatilia* , ut *Spirit. C. C. Fuliginis* , *Sanguin. Urin. Sal. Armoniac. &c.* Ex. gra.

℞ *Aq. Papaver. flor. Sambuci* , aa. ℥ij. *Spirit. Sal. Armoniac.* ℥j. *Diacodii.* ℥ss. M. sumat *Cochlearia* duò sæpius.

Utantur etiam *Gargarismatibus* , qualia sequuntur ; si particulæ *Biliose* Sanguinem invaserint , *Remedia Nitrata* locum obtinent , vel miscantur cum *Urinosis* . Ex. gra.

(1.) ℞ *Aq. Plantaginis* ℥iv. *Syr. Papav. Rhæad.* ℥j. *Spirit. Nitri Dulc.* ℥j. Misc. *Dosis* ℥j. singulis bihoriiis vel trihoriiis. Vel ,

(2.) ℞ *Aq. Ebuli* , *Ros. Rubr.* aa ℥ijss. *Sal. Prunell.* ℥ij. *Sal. Volat. Urinæ* ℥j. *Syr. è Ros. Siccæ.* ℥ss. *Dos.* ℥j. sæpius ; vel utatur pro *Gargarismate* .

Vulgus Medicorum remedia *Repellentia* in usum vocant , sed cavè sunt adhibenda , præcipue si adit

malignitas; quod ad nos attinet; nos nihil adhuc vidimus quod par sit *Salibus illis Volatilibus Oleosis*, in *Angina* Desperata; præter enim plurimos effectus egregios hætenus Memoratos, amovent etiam omnem malam *Dispositionem Pulmonum*, quæ sæpe adjunctrices admovet manus in *Angina* maligna ad suffocationem promovendam; quâ de Causâ ocyus & sæpius propinanda sunt, ne ex unius Diei Mora Mors Curam anticipet.

Externe Album Græcum unâ cum *Nidis Hirundinum*, fabricatum in Modum *Cataplasmatis* cum *Melle*, vulgare est remedium, ut & plurima alia *Stercora* & *Urinæ*: Ex. gra. *Hominum*, *Anserum*, *Gallarum*, *Equorum*; quorum vis Medicinalis sine dubio consistit in *Sale Armoniaco* & *Nitroso*, quo referta sunt: Omnes Authores hæc *Stercora* miris extollunt præconiis; sed nos frequentissime experti sumus priora illa esse præstantiora.

Quidam utantur *Vesicatoriis*, *Cucurbitulis*, &c. quæ multum profunt. Vide *Platerum*, *Riverium*, *Sylvium*, &c.

Si primo Die Curatio non succedat

dat *Enema* injiciendum est, & *purgatio* instituenda (pro commodo *Ægri*) & superius præscripta denuo iteranda sunt.

C A P. XI.

De Pleuritide & Peripneumonia.

1. **P**leuritis est inflammatio *Pleuræ*, *Peripneumonia* autem *Pulmonum*, earumque *Membrarum*.

2. *Signa* sunt respiratio difficilis, febris acuta, dolor lateris Punctivus & Lancinans; *Tussis* vehemens, primo aggressu ficcior quidem, postea autem cum sputo Spumoso & Sanguineo. Quò magis hisce quadrant signis, eo meliori jure legitima dicantur. Discrepant etiam à se invicem quoad partem affectam, & gradus malignitatis; *Causa* tamen & *Cura* utrobique est eadem.

3. In *Causarum* classem adduci posset serum extravasatum; plerumque autem *Causa* est Sanguis extravasatus & stagnans, unde Acidum acquirit fermentum, inflammationem

tionem excitans, &c.

Causæ Casuales sunt *Plethora*,
transpiratio inhibita, præcipue ta-
men quando Sanguis cum impetu
Meatus percurrit, ut in exercitio
violentiori, Nimiâ Comotatione,
&c.

4. Si Ægrotans hoc Morbo an-
tea laboraverit, vel si *Asthma* præ-
cesserit, vel provectior adfit Ætas,
vel sputum minuatur, Immo plane
cesset dolore remanente, vel si spu-
tum Sanguineum sit, flavum, aut
nigrum, Respiratio maxime diffici-
lis, &c. In omnibus, inquam, his
Casibus res periculo non vacat; sed
si *Symptomata* minui videantur, &
sputum album & leve existat, Æger
Restituetur.

5. *Curatio* parum differt ab illa
quam in *Angina* referebam.

(1.) *Sanguinis Missio* (pro viri-
bus Ægri) prodest; sed si prostra-
tæ sint vires, & adfit malignitas, in-
stituatur ope *Sanguisugarum*; vel pe-
nitus omittatur, & ejus vicem sub-
eant *Cucurbitulæ Scarificate*.

(2.) Utatur Æger *Alkal. Volatil.*
qualia sunt *Sal. Armoniac. Spirit.*
Sanguin. Urin. Sal. Armoniac. qui-
bus add. *Anodyna & Pectoralia.* ut &
Dia-

Diaphoretica & *Alkalia fixa*, prout urget occasio.

℞ *Aq. Cardui Hyssop. aa.* ℥ij. *Syr. Papaveris Erratici* ℥ij. *Spirit. Sal. Armoniac.* ℥j. *M. Dosis* ℥ss. Conveniunt etiam hic quæ in *Angina* præscripsimus, & *Salia Volatilia* *Ocofu*, nempe in declinatione *Morbi*, vel si addit malignitas.

℞ *Ocul. Cancror. Sang. Hirci* *Exsiccat. aa* ℥ij. *Bezoardic. Mineral.* ℥j. *Sal. Viperar. Volat.* ℥ss. *Misce.*

Si nulla addit *Malignitas* add. *Laudanum Gr. x.* *Oculi Cancrorum* decocti in *Vino*, & *Priapus Cervi*, & *Sanguis Hirci*, multum *Laudantur*. Si *Dolor* in *Pulmonibus*, *Pleura*, vel *Stomacho* permaneat post primum *Diem* elapsum, exhibe *Spir. Nit.* *Dulo.* & remedia *Nitro* imprægnata; sed si *Vomitus* addit vel *Diarrhæa*, cautè exhibeantur. Si *alvus* non respondeat, injicienda sunt *Enemata*, & sub finem morbi etiam *Cathartica* tenuiora in usum revocanda sunt; sed per totum *Curationis* stadium *Diaphoretica* leniora maximè profunt. Si *sputum* sit viscidum & parvâ quantitate, cautè propinanda sunt *Opiata* vel ulla *Inspissantia*, sed potius in usu *Incidentium* insistendum.

dum est.

Externè *Discutientia* & *Anodyna*
Emplastra, *Unguenta*, *Cataplasmata*
 conveniunt; sed in *Pleuritide* exquisitâ
 omnium optimè utimur *Linteo* in
Salibus Volatilibus Oleosis intincto, &
 parti affectæ applicato sicut sæpe sæ-
 pius experti sumus. Sed nimium
 non est fidendum hisce *externis*, nisi
 & *interna* frequenter & sedulo adhi-
 beantur. Pro vehiculis utimur *Aq.*
Destillat. Hyssopi, *Card. Cichor. Bor-*
rag. vel succis ex iisdem herbis ex-
 pressis, vel ex *Taraxac. Papav.* etiam
Emulsionibus, *Aq. Hord.* quâ etiam
 utimur pro potu ordinario unâ cum
 tantillo *Sal. Prunell.* vel *Spirit. Sulph.*
 vel *Nitri* guttatim instillat. Om-
 nia *acria* & *acida* procul amovenda
 sunt, & *cibi Dyspepti*; bene tautem
 utimur *Panatella*, *Cremore Hordei*,
jusculo pullorum, & *cibis levioris dige-*
stionis.

C A P.

C A P. XII.

De Hamoptisi & Emphyemate.

1. **H**æmoptisis (vel *sputum Sanguinis*) de qua hic agitur, est erosio vel apertio vasorum Sanguiferorum ad pulmones pertinentium, quanquam etiam à Naribus, Palato, aspera Arteria, Stomacho, Hepate, &c. oriri possit.

2. Si à pulmonibus proveniat, est spumofum, floridum, & partitis vicibus eruitur, semper tamen cum tussi & sine insigni Dolore.

Si à Maxillis, aspera Arteria & partibus vicinis procedat, adest quidem screatus sed nulla tussis; quod & sensu dignosci possit; si à Stomacho & partibus vicinis procedat, potius evomitur quàm expuitur.

3. *Sputum Sanguinis* diversimode *Causatur*, ut si nimia quantitas feri vel bilis fluidæ fermentantis Sanguini admixta sit; aut si Acidum adsit, quod stagnationem & vasorum expansionem producit, unde partes tenuiores quâ datâ portâ ruunt. Et
oritur

oritur etiam hoc Sanguinis sputum ex nimia abundantia Sanguinis, motu nimis violento, & accelerato, tussi exquisita, vulnere, casu, &c.

Empyema, seu *Apostema pulmonum*, oritur à Sanguine extravasato, in vasis *Pneumoniacis* coacervato & Putrescente.

Uterque (& hic & præcedens affectus) est satis periculosus, & prognostica sunt maxime infida.

4. *Curatio.* (1.) In *Curanda Hemoptysi* sedulo vitentur omnes actiones vehementes & motus violenti, ut saltus, vociferationes, tussitationes, cunctæ passiones Animi, & præcipue Ira, hæc enim particulas Sanguinis exacuit, & motum accelerat.

Detrahatur Sanguis à brachio vel pede revulsionis ergo, nisi virium imbecillitas intercedat.

Quod ad *Pharmaciam* attinet, profunt *Vegetabilia Refrigerantia*, ut *Plantag. Bursf. Pastor. Nymphæa, Acetosella, Papav.* (præ reliquis Laudo succos harum herbarum) *Germina Ros. Rubr. Rad. Tormentill. Bistort. &c.* Etiam *Terrestria Astringentia*, ut *Terra Sigillata, Lemnia, Japonica, Bolus Ver. Terra Vitrioli, Crocus Martis*

Martis Astringens, Lapis Hemati-
tes, Sang. Draconis, Corallium,
Ocul. Cancrorum, &c. Adde etiam
Acida Coagulantia, ut Spiritum Vi-
trioli, Sulphuris, Alum. &c. quibus
junge Opiata, prout Medici Judicium
dictabit: Ex. gra.

(1.) R̄ Sang. Dracon. ʒij. Sem.
Papav. ʒiij. pulverisentur & cum
Syr. Corall. f. Bol. Acuatur Oleo
Sulphuris per Camp. Vel,

(2.) R̄ Suc. Plantaginis, Tinct.
Rosar. aa. ʒij. Syr. Mirtillor. ʒj. Laud.
Liquid. Cydoniat. gut. xxx. Misce:
Vel hoc Sylvii quod habetur lib. 10.
Cap. 9. § 20. nempe,

(3.) R̄ Aq. plantag. ʒij. Aq. Cin-
namom. ʒiij. Aceti Destillat. ʒiv.
Sang. Dracon. ʒss. Laud. Opiat. gr.
ij. Syr. Diamor. ʒj. Misce. Hoc
mirum in modum à Sylvio Lauda-
tur.

Huc conferunt Cathartica tenuio-
ra debitis intervallis propinata, ex
Rhabarb. Tamarind. Senn. Vel si
magna Copia feri redundet addatur
etiam Resina Jalappæ: Cucurbitulae &
Ligaturæ sæpe bono cum fructu ex-
hibetur.

(2.) Empyemati omni Cura oc-
currendum est (sæpissime enim le-
thale

thale est) si autem præveniri nequeat
 suppuratio promovenda est ope *Ca-
 taplasmatibus* appropriat. ex Summi-
 rat. & Radic. *Bismalv. Lill. alb. Se-
 min. Lini, Fœnugræc. Terebinth.* &
Oleis Emollientibus, &c. adde etiam
Emplastra, Unguenta, &c. Omnium
 optime tamen venienti huic Mor-
 bo occurrunt *Salia Volatilia Ole-
 osa*, & *Spiritus Vini rectificatus* affu-
 sus herbis Alkali Volatili abundanti-
 bus, & deinde destilletur.

*Interne omnia Balsama Naturalia,
 Balsamum Lucatelli, Balsamum Sul-
 phuris Viri* circulat: cum alkali ali-
 quo *fixo* donec dulce evadat reliquis
 palmam præripit. *Balsamum Anti-
 monii Succin.* &c. quæ fabricari
 possent ad modum Boli cum reliquis
 appropriat. vel etiam adde *Guttas* ali-
 quot decoctis herb. *Vulner.* Et si
 hæc non profunt tentanda est *Para-
 centesis*, quam omnes Medici tam
 veteres quam recentiores laudant, &
 practicum felix successus satis con-
 firmat.

C A P. XIII.

De Phthisi, & Tussi.

1. **D**UM varias *Phthiſeos* species Animo voluto, observo Mortem, atrocissimam illam humani Generis hostem, duobus præcipue nunciis nos in Boreali hâc plaga degentes de extremâ dissolutione appropinquante certiores facere; qui duo infestissimi Comites vulgò audiunt nomine *Atrophia* & *Phthiſeos*: In utraque adest totius Corporis Liquefactio & Consumptio; quam producit in priori defectus vel obstructio succi Nutritii, & in posteriori ulcus *Pulmonum*; at in utrâque contaminatur Sanguis.

3. *Atrophiam* plerumque comitatur intumescencia Abdominis, Ventriculi, appetitus vagus & inconstans, Cordis palpitatio, & sæpius tumores de *Scrophularum* genere.

Phthiſis dignoscitur ex tussi crebra, primo siccâ, postea humidiori cum spumoso & sæpe Sanguineo sputo, quod temporis progressu parulentum

tum & quandoque foetens evadit ;
semper adest difficultas respirandi
per integrum Morbi decursum ; &
febris putrida vel hectica ; immo sæpe
eadem adfunt *Symptomata* quæ in
Atrophia. In quibusdam adest totius
Corporis Contabescencia & Emaci-
atio , & frequenter *Diarrhæa*, Cibo
nempe Corpus percurrente sine ulla
Digestione.

3. *Causa*. In *Atrophia* Viscosus
& Mucosus quidam humor adhæ-
ret , vel quodammodo occludit &
obstruit glandulas *Mesenterii* , & va-
sa lactea vel eorum Orificia , unde
Chylus (saltem spissior ejusdem
pars) non percolatur nec Sanguini
redditur.

Causa Phthiseos est ulcus *Pulmo-
num* , quod diversimode Contingere
potest , ut ex quatuor præcedentibus
Capitulis Manifestò liquet. Nempe
à sero vel Sanguine vel Lympha ex-
travasatis , vel à vitio aliquo in San-
guine præexistente , veluti si Mor-
bus sit Hæreditarius , vel si subsequa-
tur *Atrophiam* aut quemlibet alium
Morbum , quem Comitatur aciditas
ulla seu Acrimonia in Sanguine , quæ
pulmones corrodit & exasperat ;
etiam lapilli & tuberculi in Pulmo-
nibus

nibus Phthisin producant.

4. *Atrophia* incipiens est Curabilis, sed si adsit Schirrus Ventriculi Hepatis, &c. & Corpus sensibilibiter extenuetur, vix Curabitur; & si præterea adjungatur *Febris Hæctica* vel *Phthifica*, nulla arte humanâ Curari potest. Quantum novimus, paucissimi evadunt qui Correpti sunt ulcere pulmonum: Et si tussis vehementer urgeat, sputum foereat, & multum de Corporis substantia deperdatur, & sudores Colliquativi incessanter Ægrum afficiant, si in hoc Casu ad purgationem se accingat Æger, Mortem sine dubio accelerat.

5. *Curatio* In *Atrophia* pituita viscida est incidenda & evacuanda, obstructions reserandæ, Sanguinis vitium corrigendum, Calor etiam & fermentum Ventriculi denuo restituendum; quem in finem conferunt (præter *Salia Volatilia Oleosa*, etiam) *Spiritus Volatiles Urinosi*, & *Lumbricorum terren. Millepedum*, *Salis Armoniaci*, &c. qui exhiberi possent unâ cum *Gum. Ammoniac. Benzoin. Bdelli. Galban. Myrrh. &c.* Ex.

℞ *Spirit. Lumbricor. Terrestr. ʒiv.*
Gum.

48 De Phthisi, & Tussi.

Gum. Ammoniac. ℥j. extrahatur
Tinctura, cujus Dosis gut. 40. quæ
fumantur in sequenti potu diæteti-
co, vel simili,

℞ Heder. terrestr. fumar. aa. Mj.
summitat. Absinth. Cardu. Epatic.
Rad. Fenicul. Polipod. Helenii aa.
Mfs. Miliped. recenter Collect. ℥j. fi-
at sacculus Diæteticus pro Congiis iij.
Cerevisiæ tenuioris. In hujusmodi eti-
am vehiculis propinari posset Tin-
ctura Chalybis Antimon. Sal. Tartar.
Ent. Veneris, Vitr. Martis, &c. Ta-
lia enim non solum Obstructiones re-
ferant & visciditates corrigunt, sed
& præcipua æstimantur Pectoralia,
quando nempe materia aliqua spissa
peccat; quibus etiam addi possent
Hyssop. Capill. Vener. Tussilag. Hype-
ric. Marrubi. Liquirit. Iris, &c eti-
am Semina Carminativa, eorumque
Olea, & Oleum Cinnamom. Bacc. Fu-
niper. Menth. & Absinth. speciatim
in Lienteria & affectibus frigidis ven-
triculi; exhiberi etiam posset pur-
gativum aliquod levius singulis 10
vel 12 Diebus. Etiam

℞ Pill. Tartar. Quercetan. ℥j. Ent.
Vener. gr. vj. Misce.

Etiam Rhabarbar. vel ejusdem
Tinctura, Spec. Hier. Diasenn. Elixir
Pro-

Proprietat. fact. cum Tinctura Antimonii, &c. Haecenus de Atrophia & tussi procedente à pituita viscida.

Sed si *tussis* proveniat à particulis Salinis, vel Acrimonia quâdam præditis, vellicantibus *Pulmones, Bronchiam, &c.* Tunc *Absorbentia* adhibenda sunt, ut *Bezoard. Mineral. Antimon. Diaphor. Antihecticum Poterii, &c.* Etiam *Incrassantia*, ut *Essentia Papav. Pill. de Cynogloss. de Styrace, & similia* (caute) usurpanda sunt. In nullo Casu *Tussis* negligenda aut floccificiendâ est; quanquam enim *Phthisis* immediatè illam non comitetur aut subsequatur, plerumque tamen *Phthisin* præcedit: Ideo periculosa est, & omnibus modis eam amovere nitendum est, in quem finem *Emeticum* confert (si pro certo habeas *Pulmones* intactos sanos esse, & nisi aliæ prohibeant circumstantiæ) hoc autem præcipue confert quando adest infarctus ventriculi, & prægravatio & anxietas Pectoris.

2. *Pharmacia pro Curanda Phthisi;* si ulcus in *Pulmonibus* hæcenus progressum fuerit, *Emetica* fugienda sunt & utendum est *Balsamis Pneumonicis* (in *Empyemate* hæcenus memoratis) & *Decoctis Pectoralibus & Traumat-*

C

cis,

cis, *Syrapis*, *Eclegmatis*, *Emulsionibus*, &c. quorum infinitam varietatem apud omnes penè Authores reperire est: Exemp.

(1.) *℞ Vini Canariensis vel Malag. ℥ij. Bals. Tolutan. ʒj. Digerantur in vase vitreo duplici bene Lutato, igne moderato. Vel,*

(2.) *℞ Syr. Tolutan. ʒij. Bals. Sulp. Annisat. Sacchar. Cand. aa. ʒj. Ol. Cinnamom. gut. iv. M. f. Linctus. Conducunt etiam Absorbentia ad acidum prædominans imbibendum, & particulas acriores in ventriculo & Sanguine temperandas. Hisce autem remediis quæ ultimo præscripsimus pro tussi Curandâ adde Corall. Terra Lemnia, Sigillat. Catechu. quæ ultimo memorata specifica est in hoc Morbo, & in omni tussi cujuscunque generis, præcipue si adsit Diarrhæa. Exempl.*

℞ Antihætic. Poterii ʒss. Catechu. ʒj. Conserv. Rosar. Rubrar. ʒiiss. fiat Bolus. Quando semel ventriculus ex usu hujusmodi medicaminum acidum ibidem hospitatum eliminavit, Consulendus est Æger, si modo possibile sit, ut se lactis usui addicat, & primo quidem misceri posset lac cum tertia parte aquæ, vel
Destil-

Destilletur lac Herbarum appropriatarum Virtutibus imprægnatum.

℞ *Hederæ Terrestris* Mij. Sem. *Anisi* ℥ij. *Testudinum* & earundem testarum ℥ij. *lactis* ℥vj. Destill. &c.

— Per se etiam usurpari posset *lac Vaccinum*, *Caprinum*, vel *Asininum*, (nisi acescat aut coagulet in ventriculo) & si viscida pituita abundet addatur *piper subtilissime pulverisatum*; ex cujus additione multò efficacior evadet: Sed si adsit *Diarrhæa*, vel *febris putrida*, desistendum est ab usu *lactis*, & *Incrassantia* & *Refrigerantia* usurpanda sunt.

Contra debilitatem multum valent *Gelatina*, *Testudines*, *Ostrea*, &c. Externè *Fontanella*, *Emplastra*, *Unguenta* & *Fumigationes* felicissime succedunt.

C A P. XIV.

De Astmate, & Dyspnœa.

1. **E**ST respiratio difficilis orta à morbosa dispositione *Pulmonum*, vel *Bronchiæ*.

2. Quando moderata est sine ronchis & febre, dicitur *Dyspnœa*. Quando difficilis est unà cum strepitu & Ronchorum ingeminatione, dicitur *Asthma*. Quando *Ægrotans* respirare nequit nisi erecto Corpore se deat, dicitur *Orthopnœa*.

3. In quibusdam sicca est sine sputo, & subito invadit, in aliis autem humidior est, tussitando materiam quandam expellens.

Asthma Scorbaticum Scorbatica habet Symptomata, ut intumescentiam Ventriculi, Hypochondriorum, &c.

4. *Causa* prioris speciei est spasmodica contractio & irritatio Organorum respirationi dicatorum; videmus enim hoc Morbi genus periodicum esse, & *Ægrotum* subito & improvise Corripere; præterquam quod

quod ira, timor, & similes Animi ataxiæ paroxysmum inducant. Posterior producitur ab obstructione appendicis alicujus pulmonum, quod verisimiliter contingit à pituita viscida, vel materia purulenta, Sanguine extravasato, Lympha extravasata, aut à Tumoribus, Schirris, Lapillis & aliis ejusdem farinæ meatus obstructentibus: Quibus etiam adde tumorem Pectoris, Abdominis, &c.

5. Si inveterata sit & jam senescentem corripiat, difficulter curatur; si *Asthma* in pejus vergat, sæpe minatur *Soporiferos* quosdam vel *Convulsivos* affectus, vel *Phthisin*, *Hydropem*, &c.

6. *Therapeia. Asthma Convulsivum* curatur ex usu *Cephalicorum* & *Artbriticorum* adjunctis *Balsamicis Pectoralibus*; de illis satis fuse egimus dum de *Morbis Soporiferis*, & de his Consule Caput proxime præcedens.

℞ Tinctur. Croci, Castor. aa. ʒij. Bals. Sulph. Annisat. ʒi. Laud. Liquid. Tartarisat. ʒss. Misce Dosis gut. 40. Vel,

Destilletur Spiritus à Sale Armoniaco, Succino & Gum. Ammoniaco,

54 De Asthmate, & Dyspnœa.
cum Spirit. Vini: In cuius ꝑiv. Dis-
solv. Sperma. Ceti. ꝑj. Laudan. Li-
quid. ꝑj. Dos. à 20. ad 60. gut. Vel,
℞ Cinnabar. Antimon. Sperm. Ceti,
Millepedum aa. ꝑss. Castor. Sal. Suc-
cin. Volat. aa. ꝑj. f. pulvis. Dosis ꝑj.

Pro vehiculis inserviant *Aquæ Te-
studinum*, *Lumbricorum Terrestri-
um*, *Sassaphras*; *Primul. veris*, *Ca-
ryophyll. Hortens.* & similibum. Vel,
℞ *Aq. Rosar.* ℞ij. *Benzoin, Styrac.*
Calamit. a. ꝑj. Diger. in vase vitreo
duplici, igne moderato.

Pro Curando Asthmate Humido;
Venasectio (ipso tempore paroxys-
mi) indubiè confert, & si viscosa
ulla materia adhæreat ventriculo,
Emeticum apprime necessarium est, ad
materiam illam pituitosam ventricu-
li plicis impactam, relaxandam &
abigendam, & hujus generis reme-
dii utilitatem sæpissime experti
sumus.

Sed si Aciditas ulla sit in Sangu-
ine, vel si viscida & mucosa materia
adhæreat Bronchiæ, *Salia* illa *Vola-
tilia Oleosa* (sæpissime à me memo-
rata) omnia alia remedia multis pa-
rasangis præcellunt. Vel,

℞ *Gum. Ammoniac. Spirit. Vini.*
aa. ℞ij. *Sal. Volat. Urinæ* ꝑvj. *Sal.*
Tartar.

De Asthmate, & Dyspnœa. 55
Tartar. ibfs. Destill. Secundum Ar-
tem. Dosis hujus Spiritus gut. 40.
Vel,

Diffolvatur *Gum. Ammoniac. in*
Spirit. Lumbricor. Terrestr. aut Mil-
lepedum, aut Sal. Armoniaci: Hu-
jusmodi, inquam, Medicamina mul-
tum faciunt.

Præterea omnia *Incidentia & Mor-*
dentia conducunt, ut *Rad. Ari. Hele-*
nii, Raphani Rusticani, Cochlear.
Sinapi, Epatic. &c. Vide Cap. ul-
timò præcedens.

Si Abdomen flatibus infestetur,
ufurpentur *Carminativa*, non solum
unâ cum *Specificis & Alterativis*,
sed etiam in *Catharticis & Enema-*
tis, &c.

Si procedat à *Scorbuto, Hydrope,*
&c. ratio habenda est horum Mor-
borum. Externe *Vescatoria, Cucur-*
bitulæ & Fonticuli conveniunt; sed
supra omnia suademus ut pectus fo-
veatur *Salibus Volatilibus Oleosis.*

Pro Morbi hujus *Prophylaxi*, me-
diocritas observanda est in usu sex
rerum non Naturalium, & sedulo
studendum est ut omnes Evacuatio-
nes naturales debitum ordinem ob-
servent; & Alvus potius solutior
quam pigrior semper remaneat.

C 4

CAP.

C A P. XV.

De Palpitatione Cordis.

1. **P**alpitatione Cordis, est Cordis, & Arteriarum motus Convulsivus; Cor autem est præcipua pars affecta.

2. Manu sentiri potest, & quandoque adstantibus videre & audire licet. Si procedat ab Ira, Timore, Amore, Exercitio Immoderato, &c. Citissime cursum suum absolvit; sed si ab *Atrophia* vel *Cachexia* originem ducat, diutius moratur, & sentitur quædam ponderositas à pastu. Sed si à *Scorbuto* oriatur, adest anxietas, &c.

3. *Causa* vel consistit in vitio Sanguinis, (qui cum sit nimium acidus vel biliosus vellicat Nervos Cardiacos & fibras Motrices) vel procedit ab obstructione, si quid nempe adhæreat Cordi vel Arteriis, unde Spiritus Animales cum impetu moventur, &c. & exinde est quod tristitia subita, timor, pudor, amor, &c. Palpitationem producant.

4. Hic

4. Hic Morbus pro periculoso habetur, & si oriatur ab obstructione vel Læsione vasorum Cardiacorum, raro aut nunquam Curatur; sed si *Sympathica* fit, curato Morbo ex cujus Consensu oritur, vel ipsa Curabitur.

5. Et equidem opus foret minoris Laboris Curam hujus Morbi instituire, si rite dignosceretur Causa; quæ quandoque facile satis, quandoque multo difficilius eruitur. Sed si materia acris & viscida peccet (in paroxysmo) *Salia Volatilia Oleosa* nulli remedio Cedunt. Vel,

℞ *Spirit. Vini* ℞ij. *Sal. Volat. Succin.* C. C. aa. ℞j. *Cinnamom.* ℞ij. *Sal. Tartar.* ℞ij. Diger. per septimanam unam; deinde Destill. in Balneo Mariæ; Spiritui Destillato adde *Olea Chimica, Macis, Caryophyllor. Sem. Anisi*, quantum cum illo commode incorporari potest; ultimo infunde *Croci, Castor.* aa. ℞j. Dosis gut. xxx. in ullo vehiculo appropriato.

Sed si oriri videatur à *Sale Biliofo, Cardiaca* temperatoria cum *Acidis Lenioribus* usurpentur, ut *Spiritus Salis Dulc. Succus Citri, Lujulæ. Tinct. Corall. &c.* In Paroxysmo *Venæ-*

sectio etiam conducit, præcipue si ad-
fit *Plethora*. Quamcunque autem ag-
noscat *Causam*, *Absorbentia* & *Bezo-*
ardica exhiberi possent, ut *Bezoard.*
Mineral. *Terra Sigillat.* *Margarit.* *Co-*
rall. *Ocul.* *Cancror.* *Test.* *Ostreor.*
&c.

Paroxyfmo pedem referente pur-
gatio levior & moderata locum obti-
net, ut *Pill. Tartar. Ex tribus*, Vel,

℞ *Rhabarb.* ʒij. *Sal. Tartar.* ʒij.
Aq. Cinnamom. ʒvj. fiat infusio pro
unâ Dosi. Purgatione paractâ *Dia-*
phoretica leviora sæpe profunt, ut

℞ *Laud. Londinens.* *Camphor.* aa.
gr. ij. *Bezoard. Mineral. gut.* iv. cum
Confectio. Alkerm. f. *Bolus.*

Si procedat à *Scorbuto*, *affectu Hy-*
pochondriaco vel *Histerico*, *Cachexia*,
Atrophia, aut similibus, promoven-
da est cura horum morborum, à qui-
bus ipsa dependet.

In curando hoc Morbo Laudant
Medici *Cor Suis*, *Bovis*, *Cervi*, &c.
Externè suadent ut usurpentur *Cu-*
curbitulæ, *Sacculi*, *Unguenta*, *Fu-*
migationes, &c.

C A P. XVI.

De Syncope, seu Leipothymia.

1. **E**ST subita suppressio functionum Vitalium, orta à nimia fusione vel Coagulatione Sanguinis.

2. Si solummodo adsit virium jactura, cum *Vertigine* & strepitu in Capite, varii Colores Oculis repræsentati, labia, & Genæ pallidæ, sudores frigidi, & tantillum ægritudinis, dicitur *Eclypsis*; sed si adsit etiam Animæ Deliquium dicitur *Leipothymia*; & si præter omnia hæc *Symptomata* pulsus etiam & respiratio deficient, dicitur *Syncope*, vel *Asphyxia*, & ægrotans pro tempore mortui speciem præ se fert.

3. *Deliquium Animi* oritur vel à penuria, suppressione, vel dissipatione Spirituum Animalium.

(1.) Penuria oriri potest à nimia Sanguinis Jacturâ, Diarrhæâ, alimenti defectu, &c.

(2.) Suppressio ab ingrata aliqua visione, aut odore; vel ab affecti-

bus Animi, ut terrore, amore, &c.

(3.) Diffipatio, à veneno, febris pestilentiali, extremo labore, &c.

4. *Leipothymia* in fæminis *Hysterico affectu* obnoxiiis, vel quæ à *Phlebotomia*, ingrato odore, visione aliquâ inimicâ, &c. provenit, non multum metuenda est: Sed si *paroxysmus* diu persistat cum respirationis & pulsûs defectu, vel si crebrò recurrat, & ægrotans *Phthisi* obnoxius sit, mors fores pulsat; & si *tremor* & *Convulsiones* adsint, omnis salutis spes deplorata est.

5. *Therapeia Cardiacæ* Animi deliquio appropriata, sunt illa quæ vel Spiritus volatilizant, quando Acidum coagulans prædominatur; vel quæ eosdem restaurant & concentrant, quando exhausti & diffipati, & irregulariter in Cor & arterias exploduntur. Primi generis *Cardiacæ* sunt Volatilia Salina Alkalia, adjuncta Sulphureo Aromaticis, (i. e.) *Salibus Volatilibus Oleosis*, quorum Catalogum superiore Capite recensuimus; Vel.

℞ *Aq. Cinnamom.* ℥iv. *Spir. Sal. Armoniac. gut. xxx.* *Ol. Cinnamom. & Succin. aa. gut. ij.* *Syr. Caryophyllor. ℥ss.* *Misc. Hilce adde Aq. Bor-*

seu *Leipothymia*. Or

ragin. *Melis*. vel *Rosar*. prout necessitas & occasio postulat.

Sed si *Leipothymia* à febris, &c. proveniat, *Acida Volatilia*, (i. e.) *Spirit. formicarum*, & *Sulphureo-spirituosa* adjuncta *Acidis* præferenda sunt; ut. *Spirit. Sal. Dulc. Sulphur. Nitri*, &c. Vel,

℞ *Aq. Meliss. Cinnamom. aa.* ℥ij. *Confectio Alkerm.* ℥j *Syr. Corall.* ℥j. *Misce f. Julapium*. Hisce adde *sucum citri, aurantiorum, Lujule*, & similia, quando nempe *Deliquium* provenit à nimia dissolutione *Sanguinis*; semper tamen ratio habenda est *Morbi* à quo provenit *Deliquium*.

Externe irroretur facies aquâ frigida; & *Spiritus Salis Armoniaci* fortissimus naribus admoveatur, &c.

CAP.

C A P. XVII.

*De Inappetentia & Nausea, seu
Cibi Fastidio.*

1. **I**nappetentia & Nausea est depravata ventriculi fermentatio.

2. *Causa* (plerumque) est vel bilis præternaturalis vel visciditas pituitosa in plicis ventriculi latitans, vel admixta ejus proprio fermento; vel denique vitium inest Liquori glanduloso fermentationi adaptato.

Causæ Accidentales forent, vel abusus sex rerum non Naturalium, Morbi alii prægressi (veluti febres, à quibus Sanguis depravatur, &c.) vel defectus fermenti vitalis: Et quandoque etiam oritur ex consensu aliarum partium, ut Cerebri, Uteri, &c. Vel ex ullo accidente quod Spiritus Animales exagitat.

3. Si in Initio Morbi contingat, res non adeo periculi plena est, ac si in declinatione; si Chronicorum Morborum confortium ambiat, in deterius vergit; & pejus se habet in pueris

pueris quam in adultis.

4. Pro Curatione; primò Emeticum levius conducit (ad illud eliminandum quod fermentum vitiat) & deinde si quid biliosum in Culpa fit, Stomachica unà cum Acidis temperatioribus conveniunt; ex. gra.

℞ Spir. Salis Dulc. Essent. Mentb. Absinth. Elixir. Proprietat. Paracels. aa. ʒj. Aq. Cinnamom. ℥j Misce. Dosis ʒss sæpius. Vel,

℞ Tinctur. Nucis Moschat. Piperis aa. ʒj. Spir. Sal. ʒj. M. Dosis gut. xxx. Absinthium & semina Carminativa addantur Cerevisiæ Ordinariæ, quæ pro omnibus vehiculis infervire potest.

Sed si Acidum viscidum, dolorem gravativum in ventriculo producat, Absorbentia & Volatilia Aromatica locum obtinent, ut,

℞ Ocul. cancror. Corall. aa. ʒss. Ol. Stillatit. Aurantior. Mentb. aa. gut. iij. Misce. Vel,

℞ Spirit. Saffaphras, Limon. aa. part. i. Infund. Myrrh. Aloes, Croci, aa. quant. sufficit: Elixiris hujus decantati singulis guttis xxx. adde Olei Cinnamom. gut. ij pro unâ Dosi.

Purgatio levior etiam conducit ad reliquias

reliquias (si quæ sint) Evacuandas ut *Electuar. Diaprun. Sylvii Cholagogum. Pill. Aleophang. Stomach. &c.*

Immodicus usus dulcium & pinguium sedulo vitetur; hæc fermentum Stomachi pervertunt, sicut & omnia Sulphura durioris indolis, Nitra Lixivialia, &c. Opium fermentum obtundit & hebetat. Motus etiam nimius vitandus est, nam Humores quiescentes excitat, unde Spiritus irregulariter functiones suas obeunt; idem etiam dicatur de affectibus Animi.

Sed quandoquidem Inappetentia plerumque fit Symptoma alterius eujusdam morbi, præcipua Cura habenda est illius morbi cui Ortum suum debet.

CAP. XVIII.

De Appetitu Nivio.

1. **E** S T infatiabile comedendi Desiderium, Ortum à fermento ventriculi, vel nimiâ quantitate aucto, vel nimiâ Acrimonia prædito.

2. Quandoque nullus adest vomitus, & tum dicitur *Bulimos*; plerumque tamen vomitus succedit & sæpissime etiam dejectiones, quo in Casu dicitur *Kunorexia*.

3. Autumo Causam deducendam esse à succo è Glandulis ventriculi & Æsophagi exudante, nimiâ mole abundante, vel nimis Acriditate & Acido; licet & succus pancreaticus & saliva ejusdem vitii Correa sint; etiam nimium Cibi Acris & remediorum ejusdem Naturæ Assumptum famem hanc producit.

4. Si non usque adeo extrema sit hæc fames, & si Plæthorica constitutio adsit, patientes exinde pinguescunt; sed maxima pars hominum,
hoc

hoc affectu percitorum, Macrescunt, & nisi præsentem ferant opem, in Cachexiam, Phthysin, &c. præcipitantur.

5. *Therapeia.* Omnia Acida & Acria procul exulent, & pingua & Oleosa quæ Acrimoniam obtundunt in usum vocentur. Absorbentia hîc sine dubio conducunt, sicut & omnia Salia Alkalia fixa & Volatilia; perimunt enim & temperant Naturam Acidorum Corrodentium: Hisce junge opiata.

1. *℞ Cretæ, Boli veri, Cinnamom. aa. ʒj. Ol. Menthæ Sem. Anisi aa. gut. x. Theriac. venet. Antiqu. ʒij. Misce. Dosis ʒj. in Aq. Cinnamom. Vel.*

2. *℞ Sal. Volat. Oleof. gut. xv. Laudan. Liquid. gut. x. Ol. Amygd. Dulc. ʒss. pro unâ Dosi. Vel,*

3. *℞ Antimon. Diaphoret. Corall. præparat. aa. ʒij. Laudan. Londinens. ʒss. Ol. Cinnamom. gut. x. Misce. Dosis ʒij. in Vino Malag.*

Laudant Medici jusculum Pingue, Gelatinas, Vitella Ovorum in Vino Meraciori exhibita.

Veteres & nonnulli etiam ex recentioribus Medicis suadent evacuationem instituendam esse per vomitum

&

D₂ Dolore Ventriculi, &c. 67
& secessum; Sylvius & Deckerus
hanc sententiam rejiciunt, nos ta-
men novimus vomitum curam hu-
jus morbi perfecisse.

C A P X I X.

*De Dolore Ventriculi, ejusque Sym-
ptomatis; Ructibus, Cholera, In-
flammatione, &c.*

1. **E**ST sensatio Dolorosa in par-
te affecta, orta à Corro-
dente quâdam Acrimonia, Conti-
num solvente.

2. Dicitur *Cardialgia* quando su-
perius Ventriculi orificium afficit,
& *Dolor Ventriculi* quando Pylorum
afficit.

3. *Signa Cardialgiæ* sunt Dolores
Acres, summi & exquisiti, circa fo-
veam Ventriculi, quos quandoque
comitantur Vomitus, Vertigo, Lei-
pomyia, Convulsiones, &c.

Si aliam Ventriculi partem affi-
ciat, vel Pylorum, Colicam imitatur
cum dolore quidem Acerbissimo,
sed sine Symptomatis illis Horren-
dis: Plerumque tamen Vomitum
pro-

68 *De Dolore Ventriculi, &c.*

producit, Ardorem Ventriculi, ructus flatulentos, strepitus in intestinis excitant, ut & Ventriculi distentionem, &c.

4. *Causa* est solutio continui ab Acido aliquo Mucoso, bile Volatili, & Vaporibus Acrioribus, Causticis, Deleteriiis, & Malignis Salibus (ut in peste) Lumbricis, Nimiã Inurgitatione ciborum acrium, Venenis, & aliis Heterogeneitate partium dotatis; quæ omnia adeo Divellunt & distrahunt fibras Nervosas, ut Spiritus Animales extra ordinem cogantur, & furibundos ineant Motus; inde oriuntur gravissimi illi Dolores qui variè Ægrotos discruciant pro Natura Causæ peccantis; quæ si sit Mucilago ulla Viscida & Acido Commixta, & si occurrat portio aliqua Bilis Volatilis, exinde formatur fermentum flatuosum, quod cum in Duodeno majorem acquirat quantitatem (ubi nempe duo succi sibi invicem occurrunt) omnes supergreditur fines, seipsum in intestina, Hypochondria, Ventriculum, &c. quaquaversum propellens; unde procedunt illa Ventris tormina, intestinorum strepitus; & ubi ejus Cursui obex ponitur, etiam

ia-

De Doloꝛe Ventriculi, &c. 69
intumefcentia. Quod etiam particulis fuis acutioribus fibras nervofas vellicat, unde fequitur Spafmodica Contractio Ventriculi & inteftinorum, ex quâ Contenta Neceffario ejiciuntur: Et prout hæc Salia funt magis vel minus Cauftica eo Augetur vel Diminuitur morbi malignitas; & aliquando non folum fequuntur vehementes Evacuaciones, fed & inflammaciones, Abceffus, Ulcera, Gangræna, immo & nonnunquam ipfa mors horum veftigia premit.

5. Hic morbus eft de acutorum genere, & periculo plenus; & prout Symptomata magis aut minus vehementer urgeant, ita ferendum eft Judicium. Si feveriffimi torqueant dolores, unâ cum fudoribus frigidis, Animi Deliquio, & Convulfionibus, mors metuenda eft; & fi adfint febris Maligna, Dyfenteria, &c. Omnis fere labitur fpes; fed fi adfit fingultus, de morte adventante non amplius Dubitandum eft. Sed fi dolores non ufque adeo urgeant, Symptomata mitefcant, & Evacuaciones minus vehementes fint, vel fi folummodo à flatibus procedant; minus eft periculi,

In

In Constitutione Sanâ & Athleticâ, Cardialgia, ructus, & vomitus Critici, sine magno dolore aut noxa fiunt.

6. *Therapeia.* Motus violentiores, vel Corporis, vel Animi in hoc morbo suspiciuntur, hostem enim è latebris excitant; & nosmet ipsi sæpissime experti sumus, quod frigus externum, si in ullam Corporis partem penetraverit, præcipue si *Abdomen*, *Pectus* vel *Pedes* corripuerit, *Cardialgiam* excitavit; & in hoc casu Bolus sequens mirè efficax evasit.

℞ *Bezoard. Mineral. gr. xv. Ol. Destill. Menthæ, Cari, Cinnamomi, aa. gut. ij. Laudan. Londinens. gr. ij. cum Conserv. flor. Borræg. f. Bolus.*

Absorbentia quidem adjuncta *Stomachicis* & *Carminativis*, (& si dolor valde urgeat, & vehementia adsint *Symptomata*) etiam *Opiatis* benè præparatis, maximè profunt: Sed si oriatur ex assumptione ullius, v. gr. veneni, &c. & nauseam, & vomitum creet, *Emetica* leviora primo exhibenda sunt.

1. ℞ *Aq. Cinnamon. Menthæ aa. ℥j. Syr. Limon. ℥ss. Laudan. Liquid. gut x. Misc. Vel,*

2. ℞ *Sal. Absinth. ℥ss. Ol. Cinnamon.*

De Doloꝛe Ventriculi, &c. 71
mom. Mentb. aa. gut. ij. Syr. Citr.
ʒſſ. Miſc.

Si Cholera adſit & bilis majore impetu ſuſſum quàm deoſſum evacuationem attentet, *Enemata Emollientia* conducunt, ut & *Cholagoga* & *Laxantia*. Ex. gr.

1. R̄ *Caffi. recenter Extract.* ʒiij.
Senn. Rhabarb. pulverif. aa. ʒij. Ol.
Stillatit. Mentb. Macis aa. gut. ij.
Laud. Liquid. gr. j. Miſce.

Si ſuſpicio adſit malignitatis adde *Alexipharmaca*.

2. R̄ *Theriac. Venet.* ʒj. *Sal. Volat.* C. C. gr. vj. Ol. *Chymic. Caryophyll. Aneth. aa.* gut. ij. Miſc.

Si adſit inflammatio, & æger Athletico Corpore gaudeat prodeſt Sanguinem detrahere; non autem Catharſis aut Vomitus promovenda ſine maximâ cautelâ *Absorbentia* in hoc affectu conveniunt, ſed *Salina Urinoſa* præcellunt, & ſi dolor valde urgeat addantur *Anodyna*. Si *Cardialgia* à flatibus procedat *Catharticum* aliquod *Carminativum* & *Enema* ad tranſitum liberioꝛem promovendum opem ſine dubio ferent.

Externè *Salia Volatilia Oleoſa* pro fomentationibus utiliter uſurpantur, & in *Cardialgia Spir. Roriſmarin.* quo
fo

72 *De Dolore Ventriculi, &c.*
foveatur Ventriculus præsens affert
levamen.

C A P. X X.

De Singultu.

I. **E**ST morbus Ventriculi, &
Causa est quodcunque orifi-
cium superius Ventriculi inquietare
valet, adeo ut *Diaphragma* etiam af-
ficiatur; quod probabiliter prove-
nire posset à flatulenta aliqua mate-
ria ibidem inclusa, vel à viscida &
tenaci materiâ orificio Ventriculi
impactâ & adhærenti, nervos tenui-
ores irritante, unde & *Diaphragma*
ex consensu afficitur: Et inde oritur
motus hic Convulsivus: Hæc autem
materia peccans vel in ipso Venti-
culo generatur, vel ex pravâ San-
guinis Diathesi ab aliis partibus ac-
cerditur, ut in *Febribus Malignis*,
Dysenteriis, &c.

2. Si *Singultus* procedat à vulne-
re ullius partis nobilis & principalis,
vel si vehementes evacuationes vel
malignum quemdam morbum subse-
quatur, maxime periculosus est; sed
si levior sit, facile curatur ex Spiritus
Cohibitione, Pudore, aut improvi-
sa qualibet passione Animi.

3. Si malignitatis particeps non fit, inchoetur Cura *Vomitoriis* levioribus & *Catharticis*, nisi debilitas virium prohibeat: Sed in omni Casu *Absorbentia* & *Antispasmodica* conferunt.

℞ *Cinnabar. Nativ. Corall. C. C. aa. ʒss. Castor. ʒj. Ol. Stillat. Caryophyll. Aneth. aa. gut. iv. Misc. Dosis ʒj.*

Si à flatibus producatur Semina Carminativa addantur.

℞ *Aq. Cari ʒij. Essent. Aneth. Castor. aa. ʒss. Misc. Semen. Anisi. constanter in ore manducatum multum laudatur. Sed si Singultus vehementer urgeat,) à quacunque procedat causa) Opiata bene præparata & cum judicio exhibita sunt fine pari. Si malignitas adsit, addantur Alexipharmaca.*

℞ *Margarit. Bezoard. Mineral. aa. ʒj. Ossis de Corde Cervi, Pulver. e Chelis aa. ʒss. Laud. Londinens. gr. iij. Misc. Dosis ʒj.*

Externe Emplastra & Unguenta ex *Antispasmodicis, Stomachicis, Carminativis, &c.* Ventriculo applicata profunt; quorum mixtura & applicatio pro causæ exigentia dirigenda est. His adde *Salia Volatilia Oleo-*

D sa.

sa, Cucurbitulæ, Ligaturæ, Frictiones,
& c. valde prædicantur.

C A P. XXI.

De Fluxu Alvi.

1. **E**ST Alvi fluxus, quo nimiâ cum frequentiâ & copiâ humores varii per alvum evacuantur.
2. Si materia excreta sit cibus indigestus dicitur *Lienteria*; si semi-fermentatus sit, *Crudus*, & cinera cei *Coloris*, vel albescens instar *Chyli*, dicitur *Cœliaca* (apud quosdam Medicos audit nomine *fluxus alvi Chylofi*) sed si excrementa factis digesta & fermentata fuerint, sed liquida vel aquea, dicitur *Diarrhœa*, in quâ si excreta flava sint *Bilis* peccat, si pituitosa & viscida serum in culpa est, sed si nigra & discolorata sint acidum occurrit.
3. *Causa Lienteriæ* est aliquid fermentum Ventriculi obtundens, & etiam fibras ejusdem irritans, unde contenta sua infermentata & festinanter nimis propellit. *Cœliaca* oritur ex obstructione vasorum lacteorum

rum

rum & transcolationis Chyli per ea, non excludendo defectum etiam Bili-
lis. *Diarrhœa* producitur à nimia
feri vel lymphæ copia; quæ cum è
Vasculis suis in partem affectam ef-
fundantur, ibi bili occurrunt; &
ex horum concursu excitatur effer-
vescentia; hinc morbus magis vel
minus est acris, Biliosus, ferofus,
vel acidus, prout varia falia intesti-
na irritant, & Spiritus Animales per-
turbant.

4. Quælibet fluxus alvi species
diu persistens & magnum excitans
dolorem, vel si excreta sint nigra,
livida aut viridia, suspicienda est; &
Lienteria & *Cœliaca* magis quam *Di-*
arrhœa.

Fluxus alvi Criticus sine notabili
dolore magis conducit quam nocet.

5. *Cura*. Praxis omnium Me-
dicorum & experientia quotidiana
hoc extra controversiam ponunt,
quod in fluxu alvi curando initium
sumendum est à Catharsi; quæ hu-
mori peccanti adaptanda est, cui e-
tiam copiose immisceantur *Balsami-*
ca, *Aromatica*, & si dolor admodum
urgeat, *Anodyna*. Ut si bilis in cul-
pa sit,

℞ *Rhabarb.* ʒj. *Sal. Absinth.* gr. x.

D 2

Nu-

Nucis Moschatae ℥j. *Laudan. Londi-*
vens. gr. M. f. Pulvis. Vel,

℞ Pulver. Rhei ℥ij. *Sal. Volatil.*
Urin. [gr. viij. *Ol. Cinnamom. Feni-*
cul. aa. gut. iij. cum Extracto *Rham-*
ni f. Pillulæ.

Si excreta sint nigri aut viridis co-
loris, *Absorbentia* & *Bezoardica* ad-
denda sunt, quæ etiam in quolibet
fluxu alvi conducunt, purgatione
prægressâ.

1. ℞ *Bezoard. Mineral.* ℥j. *Castor.*
gr. x. *Rad. Tormentill.* ℥jss. *Laudan.*
gr. vi. *Ol. Cinnamom. Menth.* aa.
gut. iij. f. Pulvis. pro unâ Dosi.

2. ℞ *Rad. Tormentill.* ℥jss. *Cate-*
chu ℥ij. *Mastiche,* *Succini* aa. ℥j.
Cinnamom. Sem. Papav. Cari aa. ℥j.
Pulveris. & cum *Syrupo Menthæ.* f.
Electuar. pro sex Dosibus.

Externe Adstringentia leviora &
Balsamica Aromatica applicentur,
ut *Tacamabaca,* *Mastiche,* *Ol. Menth.*
Macis, *Afinth.* &c. Vide duo Ca-
pita ultimò prægressa.

C A P. XXII.

De Dysenteria.

1. **E**ST immodica evacuatio materiæ purulentæ vel Sanguinæ per alvum, cum torminibus acrioribus & ulceratione Intestinarum; quandoque cum *Tenesmo*, & sæpe cum *Febre*.

2. Quandoque solummodo Intestina Crassa afficiuntur, sicut dignoscitur ex dolore magis gravativo & hebetante, & ad latera Abdominis afficiente, & ex excretis minus purulentis & sanguineis: Sed si Intestina Tenuia afficiantur dolores acuti quaquaversum per integrum abdomen radiantur, neque derepentè dejectionem producant. Si dolores incessantes adsint, ulcus indicatur. Si *Symptomata* extremè mala sint sine dolore, *Gangræna* metuenda est.

3. *Causa* est Acrimonia heterogenea Salina in Sanguine, unde adeo tenuis & acris evadit ut meatus Cœliacos tenuiores perumpant, & in intestina irruens, eadem corrodat &

exasperet; etiam *Succus Pancreaticus* & *Bilis* exinde depravantur, & *Vapores*, & *Tormina* excitantur.

4. Est morbus periculi plenus, & si concomitetur *Nausea* seu cibi fastidium, *febris*, *Vigiliæ*, *Vomitus*, & *fîtis* extrema; vel si excrementa sint valde nigra, disjuncta & lacera quasi, & veluti frustra carnis unâ excernantur; omnia, inquam, hæc sunt mali moris *Symptomata*; sed si adsint etiam *Sudores frigidi*, *Leipothymia*, & *Convulsiones*, de cura non amplius sperandum est.

5. *Cura*. Si *Malignitas* constet, præstat initium sumere à *Bezoardicis* & *Diaphoreticis*, ut

℞ *Theriac. Andromach. ðij. Sal. Viperar. gr. vi. Ol. Cinnamom. gut. j. Misc.*

Ordinario autem in principio *purgationem* instituimus ope *Cathartorum* in proximè prægresso *Capite nominatorum*, & plerumque quidem præparationibus quibusdam ex *Rhabbaro*. Sed *Purgativa*, sicut & omnia alia *Remedia*, moderatâ *Dosi* exhibenda sunt.

Deinde *Adstringentia* adhibemus primo leviora, & denique fortiora

fi

De Dysenteria. 79

(si opus sit) semper addendo Opiata (nisi Symptomata mortem minitentur, vel dolor non multum urgeat.)

℞ Lapid. Hamatit. Sang. Dracon. aa. ℥ss. Radic. Tormentill. Bistort. aa. ʒj. Ol. Menth. Nucis Moschat. aa. gut. viij. Laudan. Londinens. gr. vi. Conserv. Ros. Rubr. ʒj. fiat Bolus. Dosis ʒij. vel iij.

His adde Sem. Plantag. Papav. Corall. Mastich. Succin. C. C. Crocum Martis Adstringentem, Bolus Catechu, ut & omnia terrestribus particulis gaudentia, & etiam quæ hæcenus præscripsimus in alvi fluxu curando; & si adsit malignitas adde Pulv. Viperar. Serpentum, Camphor. &c.

Enemata etiam conferunt, quæ fiant ex lacte vel succo Plantaginis, Vitellis Ovorum, & Terebinthina Veneta. Pro Enematibus vide Platerum & Riverium.

Externe Adstringentia & Anodyna usupari possent, ut Unguent. Comitissæ, Sumach, Ol. Cydonior. & similia; vel,

℞ Theriac. Andromach. ʒj. Rad. Tormentill. Boli veri aa. ʒiij. frustorum Panis ʒiv. Cum Aceto Rosarum fiat Cataplasma. D 4 Te-

C A P. X X I I I.

De Dolore Colico.

1. **E**ST molestissimus doloris sensus in *Abdomine*, dependens à solutione Continui. Partes affectæ sunt Intestinum *Colon*, ejusdem *Tunicæ & Membranæ*, vel partes adjacentes, vel nervi *Mesenterici*.

2. *Signa*. Dolor vehemens in Intestinatorum regione, quandoque in uno, quandoque in pluribus locis fitum obtinens. Contractio vel Distensio partium *Abdominis* unà cum spissa & pauca urina, Adstrictione *Alvi*, *Vigiliis*, *Siti*, vomitu, febre, sudoribus frigidis, deliquio *Animi*, &c.

3. *Causam* arbitramur consistere (saltem plerumque ita se habet) in præternaturali fermentatione *Succi Pancreatici & Bilis*; vel nempe unus vel uterque vitiosus existit, vel chylo indigesto occurrunt. Verisimile est flatulentam aliquam, viscidam, acidam, vel acrem materiam produci, &c. quanquam minime

du-

dubitamus quin hic affectus oriatur aliquando à perturbatione Spirituum Animalium (vel in Cerebro, vel in Plexu Mesenterico) qui cum in membranofas & fenfitivas *Abdominis* partes impetuose diffiliant, Contractionem, Distensionem, Disruptionem, & Divulsionem partium, & consequenter dolores, producant.

4. Si *Dolor Colicus* sit lenior sine mali moris Symptomatis facilè curatur; sed si dolor fixus sit, & alvus adstrictior; *Vigiliæ*, *Vomitus*, *Leipthymia*, &c. etiam adsint, res in magno discrimine versatur.

Colica Spasmodica sæpe diu perstat, & omnia remedia quæcunque eludit; quandoque fixum observat locum, quandoque vagatur per *Mesenterium* & alias partes; immo & aliquando in *Paralysin* vel *Epilepsiam* definit.

5. *Cura* aptissime inchoabitur ab *Enematis Emollientibus* & *Carminativis* (quamcunque agnoscat causam) compositio fieri posset ex *Lacte*, *Juscule*, (præcipue ex *Carne Ovilla*) unà cum *Herbis Emollientibus* & *Seminibus Carminativis*, quibus adde *Olea*, *Vitella Ovorum*, *Terebinthinam*, *Tincturam Colocynthi*.

D 5 dos,

dos, & Infusionem Croci Metallorum ;
Aloe, Manna, &c. quæ sæpius rei-
terentur si opus fuerit.

Cathartica etiam quandoque mor-
bum hunc solvunt, quæ fiant ex
Senna, *Rhabarbaro*, *Manna*, *Tama-
rindis*, *Extracto Colocynthidos*, ad-
junctis *Carminativis* & *Emollientibus*
(prout urget occasio) & ultimo
Opiatis, si modò dolor intensissimus
sit; sed si magna sit alvi & Intestino-
rum Adstrictio, *Opiatorum* usus
differatur donec hoc *Symptoma* mi-
nuatur.

Ut ad Particularia descendamus ;
in *Colica flatulenta* producta à Bile
Volatili commixtâ Pituitæ Viscidæ,
& ex intestinorum distensione seip-
sam prodente.

I. Injiciatur *Enema Emolliens* &
Carminativum; deinde.

℞ *Elixir. Salutis* ℥ij. *Syr. Rosar.*
Solutiv. Aq. Cinnamom. aa. ʒj. *M.*
pro unâ Dosi. Deinde.

℞ *Dianisi* ℥ij. *Laud. Lond.* gr. i.
Syr. Mentb. q. s. *Electuarium.*

Sed si procedat ab *Acidæ*, quod
dignoscitur ex Algore, unâ cum
contorsione, &c. tum *Salia Volati-
lia Oleosa* præcipua sunt, quibus
adde *Absorbentia*, *Diuretica*, & om-
nia

De Dolore Colico. 63

nia *Alkalia*; & si addas *Opiata*, magis efficacia evadunt; dolore autem recedente exhibeantur *Melanagoga*.

Si fit dolor ardens & comburens quasi, cum sapore oris amaro, & fiti, & oriatur à *Bile acri*, *Refrigerantia* adhibenda sunt; ut *Cichor. Plantag. Acetosell. Citr.* & præcipue *Spir. Nitrè Dulcis*.

Etiam *Emulsiones ex Seminibus Frigidis*; vel *Opiata* semper *Carminativis* juncta.

Præterea *Enemata* & *Cholagoga* vires suas obtinent; quæcunque enim fit causa, hoc semper pro *Axiomate* tenendum, est, quod *Alvus* semper laxior esse debeat.

In *Colica Spasmodica* Incipiendum ab *Enematis*. Ex. Grat.

℞ *Decoct. Commun.* ℥j. *Tinctur. Castor.* ʒj. *Laudan. Liquid. gut.* xx. *Ol. Succin.* x. f. *Enema*. Talia *Enemata* cum *Arthriticis* & *Anodynis* maxime efficacia sunt in *Spiritibus* efferis compescendis. Deinde quæ præscripsimus in *Colica* ex causa *acida* vel humore *Melancholico* ortâ, hîc etiam conveniunt, quibus addantur *Antispasmodica*. Exempl. Grat.

℞ *Spir. Rorismarin. Tinctur. Castor.*

stor. aa. ʒj. Sal. Volat. Succin. Lumbricor. aa. gr. vi. Ol. Pomor. Auranzior. Nucis Moschat. aa. gut. vij. Laudan. Liquid. gut. xl. Misc. Dosis gut. xx.

Hujusmodi Remedia sæpius propinari possent in ʒj. *Aqua Cinnamomi tenuioris, vel Aquæ Lumbricor. Magistral.* — Etiam *Tinctura Antimonii, Cinnabaris Antimonii, Sulphur Anodynum & illud Vitrioli, &c.* conducunt.

Externe *Salia Volatilia Oleosa* multum celebrantur pro fomentationibus; speciatim si componantur ex *Spir. Rorismarin. Salviæ, Chamomil. & addantur Spiritus & Olea Lumbricor. Terrestr. Sanguinis Humani, Ol. Caryophyllor. Semin. Anif. & similia.*

De horum successu nosmetipsi Oculati Testes testimonium perhibemus.

C A P. XXIV.

*De Iliaco Affectu, vulgo Passione
Iliaca.*

1. **E**ST Dolor Intensissimus in Intestinis Tenuibus, & nonnunquam in Crassis, cum fæcum Alvi retentione, & quandoque Vomitione.

2. *Causa.* Procedit plerumque ab Inflammatione *Ilii*; à materia aliqua acri, (five Bili, five liquore Glanduloso in austeram diathesin degenerato (cujus irritatione motus Intestinorum peristalticus invertitur, & Spiritus Animales (sicut in omnibus Inflammationibus) in furorem excitantur, & dissipantur; qui tantum cient tumultum ut Tunicæ Intestinorum extendantur, & Intestinorum meatus coarctetur & occludatur: Quibus adde fæces induratas, flatus, Lumbricos, Hernias, &c. quæ (ad minimum (*Causæ Antecedentes* nuncupari possent.

3. *Signa.* Dolor acutus, & excretionis fæcum alvi privatio, & sæpe

pe Tumor durus in *Abdomine*, & ejusdem distensio flatuosa, unde subsequitur omnium humorum in primis viis stabulantium vomitus, & sæpissime ipsarum fæcum alvi.

Si morbus procedat ab *inflammatione*, adest *febris* & calor intensus; si ab ulla *Obstructione*, parum aut nihil febricitant; si à *flatibus*, dolor incertus de loco in locum vagatur.

4. *Affectus Ilicus* raro curatur nisi procedat vel à *flatibus* vel *fæcibus induratis*; quo casu sæpissime curam consequimur.

6. *Cura*. Humores Austeri sunt corrigendi; motus Intestinorum inversus in pristinum statum reducendus; & perturbatio Spirituum Animalium Temperanda est. Si adfit *Febris* initium sumatur à *Venasectio- ne*; sin alias, omittatur. Sed quomodocunque se habeat, *Enemata* ex *lacte* & *saccharo*, adjunctâ *Essentia Castorei*, injicienda & sæpius iteranda sunt. Et, nisi adsint Vomitiones *Bilio- sa*, *Oleum Amygdalarum*, vel *Oli- var*. addi posset. Etiam *Juscula pingua* ore assumantur, & *Enema- tis* injiciantur. Et si dolor acerbissime urgeat, *Anodyna* (immo *Opiata*) una

unà cum *Antispasmodicis* exhibere fas est. Præcipue autem laudo *Castoreum*, quod Spiritus Furibundos temperat & compescit, & motum Intestinorum directum restituit. Deinde non solum *Emollientia*, *Laxativa Unguenta*, ut *Unguentum Arthanitæ*, & fomentationes ex *Colocynthide* & *seminibus Carminativis* in *Spiritu Vini* infusis &c. conducunt; sed & *Enemata* & *Cathartica* leviora (prout exigit necessitas) denuo reiteranda veniunt.

C A P. XXV.

De Ictero.

I. **I**cterus est Cachexia integrum corpus colore nigro vel flavo tingens.

2. *Signa* sunt appetitus iners, fitis, sapor amarus in ore residens; quæ Symptomata subsequitur pruritus, & quandoque flavus, quandoque niger color integram occupat Corporis superficiem, Urina colore intensè flavo prædita est, & linteum intinctum colore croceo inficit; adest & alvus constipata, & plerumque excrementa alba sunt.

3. *Causa* plerumque est defectus debitæ evacuationis bilis flavæ in Intestina; qui oritur vel à defectu fermenti appropriati quod illam à Sanguine separet; vel si separata sit in Hepate, quidam meatus Intestinarum occluduntur.

4. *Icterus* recens facillime curatur; sed si inveteratus sit, vel senio confectos corripiat, vel mulieres prægnantes; vel si morbi peioris Indolis

con-

concomitentur, si adsit Diarrhoea, vel si contingat afficiente febre ante Crisin, in omnibus hisce casibus difficilis est curatu: Si procedat à morfu Animalis venenati, vel si febrem subsequatur, nonnunquam hisce morbis curatis & ipse cessat; non tamen semper ita se habet.

5. *Cura.* Quaecunque causa Icteri assignetur, nihil adhuc novimus quod par sit *Alkalibus Volatilibus Salinis*, vel Catharticis commixtis, vel in intervallis purgationis exhibitis. Quorum præcipua sunt *Salia Volatilia*, & *Spiritus Lumbricorum*, *Millepedum*, *Urinæ*, *Salis Armoniaci*, *Viperar.* &c. Purgativa autem conficiantur ex *Rhabarbaro*, *Croco*, *Aloe*, & præcipuè ex succo *Rhamni*, &c. *Exempl.*

℞ *Syr. de Spina Cervin.* ab ℥j. ad ℥ij. *Tinctur. Croci extractæ cum Aqua Cinnamom.* ℥ij. *Spir. Sal. Armoniac.* gut. xxx. vel xl. *Misc. pro unâ Dosi.*

Mulieribus autem prægnantibus, vel in casu quo *Cathartica* fortiora non conveniunt; horum vice,

℞ *Spir. Vin. Rectificat.* ℥x. *Sal. Volat. Urin.* ℥j. *Ol. Chymic. Absinth.* ℥j. *Ol. Cinnamom.* ℥j. *Croci Angli-*
can.

can. opt. 3j. Digerantur in vase vi-
treato bene obturato.

Hujusmodi Remediis utatur Æger
sæpius, & tantum singulis vici-
bus quantum commodè assumere
potest; vel si placeat, hujus vicem
suppleat *Infusio Croci in Spiritu Vo-
latili Urinæ*: Pro vehiculo usurpetur
*Infusio florum Hyperici vel Cheli-
donii in Cerevisia Lupulata, Vel Vino
Albo aut Rhenano.* Præter hæc sunt
& multa alia remedia, ut *Stercus
Ovill. Asinin. Canin. Caballin. Anserin.
Gallinac. Rad. Rubiæ Tinctorum. Al-
cannæ, Curcumæ, Lapatk. Acut. Om-
nia Remedia Chalybeata, Hepatica &
Splenetica*; vel,

1. ℞ *Milleped. Lumbricor. Croc.
aa. ʒj. f. Pulvis pro unâ Dosi.*

2. ℞ *Pulv. Viperar. gr. xv. Cro-
ci, Sal. Volat. C. C. aa. gr. viij.
Diascord. q. s. f. Bolus.*

Si alvus pigrior sit, injici possent
Enemata, speciatim quando *Cathar-
tica* usurpari nequeunt. ——— Ulti-
mò denique *Sudorifica* conducunt ad
reliquias expellendas, &c.

C A P. XXVI.

De Hydropē.

1. **H**ydrops est præternaturalis collectio materiæ serosæ, vel flatuûm, abdomen & quandoque interum Corpus Tumore afficiens.

2. Dicitur *Ascites*, *Tympanites*, & *Anasarca* vel *Leucophlegmatia*. *Ascites* dignoscitur ex tumore abdominis, & sæpe pedum, femorum, & Scroti; Corporis emacrescentiâ, tussi & difficili Respiratione, Urina pauca sed spissa & sæpe rubra; frequenti etiam siti, & facie flavescente.

Tympanites autem dignoscitur ex hoc, quod Abdomen flatibus distendatur, sine ponderis sensu, & si pulsetur sonitum edit.

Anasarca vel *Leucophlegmatia* pallidum & à tactu foveam relinquentem tumorem producit, per omnes Corporis regiones dispersum.

3. *Causa proxima* est serum vel lymphæ & fortassis chylus; quæ vel ex ipsorum vitio (quod nempe nimium

mium serosa, viscida vel acria fiant) vel ex virio vasorum (quod nempe ab obstructione quadam corrodamtur & disrumpantur) effluunt è poræis suis, & collectionem præternaturalem alibi producant, &c. *Tympanites* producitur à flatibus in Ventriculo, Intestinis, vel Mesenterio inclusis.

4. *Hydrops* morbus est periculosus, sed si recens curabilis est; & facilius est *Anasarcam*, quam alias species curare. *Tympanites* & *Ascites* si inveteratæ raro curantur; præcipuè, si difficilis sit Respiratio; tussis adsit, Pulsus citior, virium collapsus, macies, Urina pauca & intensè colorata, sitis per magna, &c.

5. *Cura* consistit in obstructionibus removendis, materia extravasata evacuanda, & partibus corroborandis: Quem in finem omnia sale condita, acida, viscida, & semicocta sunt vitanda, ut & Vinum, Spiritus Vini, & omne potabile fortioris indolis: Pro potu utatur *Decocto Lignorum cum passulis*, cujus semipintæ add. *Sal. fix. Absinth. Sambuc Genist. Stramin. Fabar. f.* mixtura pro potu; vel (si lubeat)
fiat

fiat Sacculus diæteticus ex iisdem
constans. Vel,

℞ Rad. Ari, Enul. Campan. Iri-
dis, Liquorit. aa. ℥ij. flor. Ebuli,
Sambuci, Centaur. aa. Mij Summi-
tat. Amar. dulc. Mij. Rorismarin.
Absinth. aa. Mfs. Sem. Anisi, Fenicu-
li, aa. ℥j. f. Sacculus pro ceverifiæ
tenuioris congiis iij.

In hujusmodi vehiculis propinen-
tur *Salia fixa*, vel *Salia Volatil.* ut
Spir. Salis Armoniaci, *Urinæ*, *Vipe-
rar.* &c.

Sæpissime etiam experti sumus fe-
licissimum eventum ex usu sequen-
tis Decocti, quod si per duas vel tres
vices propinetur, maximam humo-
ris aquei quantitatem, summâ cum
efficaciâ, educet. Quod ita se ha-
bet.

℞ Scolopendr. Epatic. Sedi Major.
Salviæ Rubræ, Cocklear. aa. M. ij. Co-
locynth. ℥j. Raphan. Rustican. ℥ij.
Pulv. Glycyrrhizæ ℥ij. Baccar. Ju-
niper. ℥iv. Sem. Anisi ℥ij. Deco-
quantur omnia in Cerevilia fortiori
crudâ per spatium unius horæ. De-
inde cum frigescere incipit, Fermen-
tetur. Fermentatione peractâ ar-
ctissime obturetur & reponatur per
octo dies. Deinde detur usui, tem-
pore

pore matutino, Stomacho Jejuno.
Dosis ab \bar{z} vi. ad xij.

Quandoque *acid. Spir. Nitri*, *Salis*, &c. & omnia *Diuretica*, multum pollent, ut & *Crocus* & *Tinctura Martis* quæ semper exhibenda est, (præcipue in *Anasarca* ;) purgatio etiam crebro repetenda est. Exempl.

1. \bar{R} *Resin. Jalapp.* \bar{z} j. *Croci Martis. Salis Absinth.* (*vel Genist.*) aa. gr. x. *Ol. destillat. Feniculi, Anethi,* aa. gut. viij. f. Pulvis, vel

2. \bar{R} *Pulv. Jalap.* \bar{z} ss. *Syr. è succo Cucumer. Asinini* \bar{z} ss. *Tartar. Vitriolat.* \bar{z} j. *Ol. Cinnamom. Gut. iv.* *Liquorit. pulveris. q. s.* fiat bolus pro duabus Dosisibus.

Etiam *Pillule Lunares* vel *Vitriolum Lunæ* profunt; ut & *Diaphoretica* & *Sal. Volatil. Bufon.* mixt. cum *Spir. Nitri*, *Antimonio Diaphoretico*, & *Bezoard. Mineral.* quæ (secundum Riverium) singulas *Hydropis* species feliciter curant.

Sed in *Tympanitide* & *Ascite* præter hæctenus præscripta *Enemata* etiam multum laudantur; speciatim illa quæ ex *Hydragogis* & *Carminativis* constant.

Externe *Emplastra*, *Cataplasmata*,
&c.

&c. usurpanda sunt, ut *Emplastr. è Bacc. Lauri. Stipticum Paracelsi, Cataplasm. è stercore bovillo, Caprino, Columbino, Oleo Scorpion. Unguent. de Arthanit. & similibus.*

C A P. XXVII.

De Lumbricis.

1. **L**umbrici in variis Corporis partibus creantur, & (ut Dollæi verbis utar) (*nulli sexui aut ætati parcunt vermes*: qui autem in Ventriculo & Intestinis generantur maximi sunt momenti; & eorum tres sunt species;

1. Sunt Rotundi & oblongi, non dissimiles Lumbricis Terrenis, & vocantur *Teretes*: Hi autem plerumque in Ventriculo & Intestino Duodeno reperiuntur.

2. Dicuntur *Lati*, sunt latiores & monstruosæ longitudinis, & non usque adeo vulgares.

3. Dicuntur *Ascarides*, suntque tenues, & numero reliquas species excedentes, & plerumque in Intestino recto receptaculum sortiuntur.

2. *Signa,*

2. *Signa*, Respiratio difficilis, halitus acidus & fetens, tussis, dentium stridor, pruritus narium, Vultus pallidus & ægritudinem præ se ferens, Oculi profundius siti cæruleo circulo cincti; quandoque excessus, quandoque defectus appetitûs: Dolor, Tormina, & Distensio Abdominis; Sanguinis extenuatio, sitis, febris, convulsio, Epilepsia, &c. Nota bene, omnia hæc Symptomata simul non occurrere.

Ascarides pruritum ani producant; & pro parte unâ cum fæcibus excernuntur.

3. *Causa* videtur esse cibus non rite fermentatus, sed cum crudus in Ventriculo & Intestinis permaneat, corrumpitur, &c. quanquam & non desint qui, ridiculè satis, asserere audent, Lumbricos generari ex Ovis Muscarum, unâ cum cibo introsumptis.

4. *Lumbrici Rubri*, multi, & vivaces, malè se habent; si mortui sint, pauci & albi, facilius curantur; *Ascarides* non adeo difficulter; sed in *Latis* curandis maximus est labor: Lumbrici soli è Corpore prodeuntes in initio Morbi, malum sunt omen; sed si in declinatione Morbi unâ cum fæci-

facibus exitum quærant, bona prædicunt.

5. *Cura.* Lumbrici sunt perimendi vel expellendi, materia illa cruda & pituitosa evacuanda, & fermentum debitum restituendum est.

Omnia fere *amara* Lumbricos interimunt, etiam *Acria*, *Salina*, & *Acida*, ut *Myrrha*, *Aloe*, *Radic. Rhabarb.* *Petasitid.* *Zedoar.* *Gentian.* *Summitat.* & *Semin. Absinth.* *Centaur.* *Tanacet.* *Colocynth.* *Ruta*, *Angelic.* etiam horum *Salia* & *Olea Stillatitia*, ut & omnes *Spiritus Acidi*, ut *Vitrioli*, *Nitri*, *Salis*, &c. Quibus adde *Terrestria* & *Alkalizata*; sed præferenda sunt *Mercurialia*, in casu quo *amara* exhiberi nequeunt
Ut,

1. *R. Mercur. Crud.* ℥ss. *Flor. Sulphur. Sacchar. alb. aa.* ℥j. *Misc.* fiat Pulvis. *Dosis* ℥ss.

2. *Mercur. Dulc. C. C. usti*, *Corallin. aa.* ℥ij. *Sacchar. alb.* ℥ij. fiat Pulvis.

Post hæc (aut similia) assumpta, bibat æger ℥ij. vel. iv. *Aqua Graminis* in qua *Mercurius* decoctus fuerit; & quandoquidem purgatio necessaria est ad Lumbricos expellendos, aliquando addantur priori

E Dosi

Dosi Resin. Jalap. vel Scammon. gr. vij. x. vel xv. Si autem Pillulas vel Amara exhibere fas est.

1. ℞ Pillul. ex duob. ℥j. Mercur. Dulc. gr. vj. fiant Pillul. pro unicâ Dosi.

2. ℞ Pulver. Comitiff. gr. xv. Præcipitat. albi, gr. vj. Sacchar. albi, ℥j. Misc. pro unâ Dosi.

3. ℞ Rhabarb. Elect. Myrrh. Sem. Tanacet. aa. ℥j. Cinnabar. Antimon. Camphor. aa. ℥j. Ol. destillat. Rut. Angelic. Caryophyll. aa. gut. ij. fiat Pulvis pro 3, 4, vel 5 Dosisibus.

Omnia de Aloe participantia, ut Pillulæ Rud. Ruff. ex tribus, &c. juncta Mercurialibus, valde conveniunt.

Sed si adsit Diarrhoea Rhabarbari Pulverisati ℥j. reliqua antecedit, etiam omnia Terrestria, & C. C. ustum Oleo Vitrioli q. s. imprægnatum multum profunt.

Externe Emplastrum ex felle Tauri vel Bovis, Aloe & Pulpa Colocynthidos, cum guttis aliquot Olei destillati Absinthii, umbilico applicetur.

℞ Ol. Vulgar. Rut. Absinth. Sabin. aa. ℥ij. Pulveris Colocynthidos ℥ij. Diger. per 24. horas igne moderato.

Inun-

Inungatur Regio Umbilici hujusmodi *Linimentis*, vel *Unguento de Arthanita*: Unguenta quidem Mercurialia Lumbricos æque ac Pediculos enecant, sed vix tuto adhibentur.

Ascarides enecantur ab Enematis vel Suppositoriis, quæ componuntur ex amaris, ut Aloe, Colocynth. &c. prius tamen injiciendum est Enema de Lacte ad Lumbricos deorsum alliciendos.

Purgatio etiam debitis intervallis repetita necessaria est, sicut supra præscripsimus.

Quod ad Symptomata attinet, ut febres, Convulsiones, &c. Vide horum Morborum curam propriam.

C A P. XXVIII.

De Scorbuto.

1. **E**ST Cacochymia, vel potius Sanguinis & aliorum Succorum prava Diathesis.

2. Vel Hæreditarium est, vel per accidens accedit; vel recens est, vel inveteratum; vel leve est, vel gravius & pertinax.

3. *Signa* sunt varia, ut Dolor Capitis, quandoque Acris & Acutus, quandoque Hebes & Gravativus; niger Cutis Color, Membrorum fatifcentia, Diarrhœa, Dentium Collapsus; Gingivarum humor, pruritus, dolor, & sanguinatio; pectoris infarctus, halitus fetens, Palpitatio, Appetitus pravus & inconstans, Tormina ventris, alvus nimium constipata, vel nimium soluta, urina pallida, quandoque rubra & sabulosa; Vomitus, Ructus, Singultus; Maculæ in cutis superficie apparentes, rubræ, cæruleæ & nigræ, quandoque in ulcera inveterata degenerantes: Etiam tremor, ossium crepitus,

pitus, & Articulorum contractio, Heberudo, Vertigo, Convulsiones, Epilepsiæ, Podagra, Melancholia, &c. Notandum autem omnia hæc Symptomata simul & semel in eodem subjecto non occurrere.

4. *Causa* est Acrimonia seu Aciditas quædam in Sanguine; prior muriaticâ suâ acredine consistentiam pervertit, unde nimium attenuatur, & depauperatur; posterior suo acre massam sanguineam coagulat & inspissat, &c. Exinde vitiatur Lympha, & consequenter Ventriculi fermentum.

Causæ accidentales eruendæ sunt ex usu irregulari sex rerum non naturalium, Climatis natura, Sanguinis dispositione Hæreditaria, &c.

5. Hic morbus est de Chronicorum genere, difficulter curatur, & ejus *Prognostica* dubia sunt & infida.

Si recens sit, & Juvenes & Corpore Robusto præditos afficiat, curabilis est, (speciatim si ex accidente aliquo proveniat :) Sed si hæreditaria, vix ita abigi potest, quin denuo redeat.

6. *Indicationes Curativæ* consistunt in fermentis depravatis rectifican-

candis, Sanguinis Dyscrasiâ emendandâ, materiâ morbificâ eradicandâ, & in Facultatibus Digestivis & Vitalibus roborandis: Quæ omnia per stadia intermedia præstanda sunt.

Primò, æger hoc semper attendat quod utatur cibus Eupeptis; & sibi caveat de omnibus Salitis, Acidis, Muriaticis, & Saccharo imprægnatis; Cerevisia (quam bibit) sit bene cocta, & juncta *Antiscorbuticis*, præcipue præparationibus quibusdam *Chalybeatis*; deinde priusquam humores purgationibus excitentur, exhibeantur *Absorbentia* ad Acrimoniam corrigendam.

℞ *Croci Martis Bezoar. Mineral. & Fovial. aa. ℥j. Ol. Cinnamom. Aurantior. aa. gut. ij. Misc. fiat Pulvis. Pro unâ Dosi.*

Persistat in usu hujus (vel huic similis) per aliquot dies. Deinde si Venter foeditatibus scateat, & vires permittant, propinetur *Emeticum*, & etiam *Catharticum*, sed & hoc & illud lenius esse debet, & prout postulat necessitas, repetendum est, (præcipue *Catharticum*) adjunctis *Antiscorbuticis*: Inter quæ si peccet acidum hæc sunt præcipua,

viz.

viz. *Cochlearia*, *Anagallis Aquatica*,
Perficaria, *Absinthium*, *Chelidon*. *Nasturt.*
Aquat. *Rad. Raphan.* *Rustic.* *Petasitid.*
Zedoar. *Angelic.* *Baccæ Juniperi*,
Cinnamomum, *Pyrola*, &c. Sed *Salia*
Volatilia è regno *Animali*, &
Spiritus, ut *Lumbricorum Terrestrium*,
Viperarum, &c. maxime sunt
 efficacia in *Sanguine* vivificando, &
 invigorando, quod nempe omnem
Hebetudinem, *Melancholiam*, &c.
 amoveant : Exemplum.

℞ *Spir. Absinth.* *Cochlear.* aa. ℥ij.
Sal. Volat. Viperar. ℥ss. *Ol. Baccar.*
Juniper. *Cinnam.* aa. ʒj. *Misce* si-
 mul incorporando, *Dosis* gut. 40.
 in *Aqua Angelicæ*.

Sed in *Temperamento Sulphureo-*
Salino, (ut ait *Willisus*) in quo
 putà *sanguis* attenuatus & depauper-
 ratus existit, *Beccabung.* *Fumaria*,
Epatica, *Endrvia*, *Scolopendria*,
Dens Leonis, *Sedum minus*, *Lujula*,
Rad. Polypod. *Petroselin.* *Cickor.* *Fenicul.*
 etiam *Aurantia*, *Citra*, *Pruna*
Damascena, *Limones*; omnes *Spiritus*
Acidi, ut *Salis*, *Sulphuris*, *Nitri*,
 &c. *Ens Veneris*, *Sal Chalybis*; &
 omnia *Terrena*, & similia, speciatim
 si adsit *Diarrhœa*, locum obtinent.

℞ *Succi Beccabung.* *Scolopendr.* aa.

E 4

℥ij.

℞ij. Aq. Lujulæ ℞j. Ent. Ven. ℞ij. Spir.
Salis q. s. ad moderatam aciditatem.
Syr. Fumar. ℞ij. Misc. Dosis ℞ij.
vel iv.

Si *Tartarea* Visciditas in Sanguine hospitetur, *Salia fixa* Vegetabilium hæctenus designatorum multum valent, (speciatim si adjungantur *spiritibus Mineralibus*, ut *Vitrioli*, *salis*, &c. vel Tartaro Vitriolato, quandoque etiam Aromaticis, ut *Oleis & spiritibus Caryophyllor.* *Nucis Moschatæ*, *Feniculi*, *Anisi*, &c.) discutiant etiam, incidunt, & attenuant Mucilaginem illam Ventriculi plicis & meatibus Chyliferis impactam.

Sed & insuper conveniunt etiam Aquæ Acidulæ & Minerales, serum è lacte Caprino, & similia Diluentia, si non sola, saltem pro vehiculis.

Quoad varia Symptomata & Affectus *Scorbutum* concomitantia, sive ab ipso Scorbuto originem trahant, sive accidenti alicui existentiam suam debeant, *Sennerti* Regula semper firma manet, viz. Talia adhibenda esse Medicamina, qualia Symptomata illa, & Affectus illi propria cura postularent; semper tamen junctis *Antiscorbuticis*.

Quod

De Affectu Hypochondriaco. 105
Quod ad *Cathartica* attinet, vide
horum exempla in Capite sequenti.

C A P. XXIX.

De Affectu Hypochondriaco.

1. **E**ST Corporis & Animi Ataxia.

2. Signa sunt incerta, sæpe quidem appetitus latrans, ructus acidi, vomitus, sputatio copiosa, flatus, Tormina, Dolores Lumborum & Hypochondriorum, respiratio difficilis, animus torpidus despondens, & rebus suis nunquam acquiescens.

3. *Causa* est acris, acida, & tenax pituita, in Ventriculo, Glandulis Salivalibus, Pancreate, Mesenterio, &c. unde succus nutritivus nimium exacuatur, & Spiritus Animales torpidi, caliginosi, & inordinati existunt.

4. Hic morbus magis molestus est & rædium movens, quam periculofus; Urina Lympida & alvus constipata mala habentur *Signa*; Urina spissa, nigra, sine febre, magis fausta prædicit.

E 5 5. *Causa*

5. Cura non multum differt à curatione Scorbuti ; incipiendum est à Præparativis , ut,

℞ Chalybis præpar. Oculor. Cancr. Bezoard. Mineral. aa. ℥ij. Castor. ℥j. Ol. destil. Thymi gut. x. fiat Pulvis pro quatuor vel quinque Dosibus : Interea dum hoc usurpatur , injiciatur Enema unum aut alterum , si alvus pigra sit , sicut plerumque se habet ; deinde semel vel bis per septimanam purgetur æger hoc , aut simili , Cathartico.

1. ℞ Pillul. de Ammoniac. Quercetan. ℥ss. Extract. Hellebor. nigr. ℥j. Tartari Vitriolati ℥ss. Ol. Succin. Majoran. aa. gut. iij. fiant Pillulæ pro duabus Dosibus.

2. ℞ Pillul. Tartar. ℥j. Extract. Colocynth. ℥ss. Castor. Sal. Volat. Viper. aa. gr. v. fiant pillulæ pro unâ Dosi. Vel,

3. ℞ Decoct. Senn. Gereonis ℥vj. Ent. Veneris ℥j. Misc. pro unâ Dosi, vel

℞ Sennæ ℥ij. Epithym. Guajac. Sassafr. Rad. Polypod. Liguorit. Petroselin. aa. ℥ij. Sem. Anisi, Fenicul. Baccar. Juniper. aa. ℥j. Summitat. Absinth. Centaur. aa. Mj. Limatur. Ferri prius præparati cum Sale Tartari

ri ꝑvj. fiat sacculus pro congiis ij.
vel iij. Cerevisiæ.

Hujusmodi præscripta bis vel ter
per septimanam exhibeantur, per
integrum curationis stadium, Alvus
enim semper solutior esse debet.

Si autem Ventriculus sarcina im-
pura gravetur & adsit vomendi co-
natus, *Emetica*, debitis interstitiis
observatis, apprime conducunt.

Quod ad Præparantia & Alteran-
tia intermedia, quæ in Therapeia
Scorbuti pro specificis tradidimus,
hic etiam pro iisdem habenda sunt,
observato tamen ægrotantis tempe-
ramento, prout ibidem docuimus.
Tinctura Croci vel *Vitriolum Martis*,
Salia Urinosa Animalium, (vel *Salia*
Volatilia Oleosa, ad cramben usque à
nobis inculcata) & *Ens Veneris*, præ-
cipua sunt, & quodvis aliud reme-
dii genus, vel in hoc morbo vel scor-
buto curando, longè antecedunt;
nemini enim non notum est quantâ
vi polleant in obstructionibus rese-
randis, & quam plurimos alios ef-
fectus egregii sane nominis produ-
cant, quos tamen hic recensere nec
fas nec necesse est.

CAP. XXX.

De Rachitide.

1. **R**achitis inter Juniores grafsatur, hic in Anglia vulgaris est, & infantibus appropriatur, quos plerumque invadit inter sextum atatis mentem, & annum secundum, vel secundum cum dimidio; & nisi curetur ante annum quintum, puer staturâ deformis, Nanus, vel toto vita Curriculo Valetudinarius existit.

2. *Signa.* Caput mole grandius quàm in hac ætate vulgo existit, Facultas Intellectiva etiam magis matura quam in aliis qui eundem annorum numerum explêrunt; Dorsum & Ossa incurvata, vel circa Articulos, & costarum extremitates prominentia, Abdomen duritie & tumore affectum, Cutis laxa & flaccida, pectus Angustum, Respiratio difficilis, Tussis, omnium partium debilitas; Movendi & Ludendi fastidium, &c.

3. *Causa* est (plerumque) obstructio

structio in medulla spinali vel nervis ex illa prodeuntibus, unde influxus Spirituum Animalium in Sanguinem inhibetur, unde fit quod fermentum nutritivum in illis partibus deficiat.

4. Raro lethalis est (per se solum) & si febrem subsequatur, & adsit scabies, aut Symptomata leviora, facillime curatur.

Sin autem ægrum citius (in prima nempe pubescentia) invadat, & Symptomata tetriora appareant & in deterius vergentia, cum notabili partium disproportionione, ægre curabitur; & si Corpus macie confectum fuerit, ex Asthmate, Febre Hecticâ, Phthisi, &c. Nullus hominum auxiliari potis est.

5. Cura consistit in Obstructionibus removendis, & partibus affectis Roborandis: Primo itaque si Tormina Ventris, & alvus constipata offendant, exhibeatur *Enema Laxans*; ut

℞ *Decoct. Commun.* ℥vj. *Ol. Lumbricor. Terrestr. Sacchar. Grysei aa.* ℥j. fiat *Enema*. Addi possent & *Manna, Semina Carminativa & Arthritica*, si opus foret. Si prægravetur *Ventriculus*, detur *Oxymell. vel vin. Scyllitic.* ℥ss. vel ℥vj. vel *Salis Vitrioli* ℞j. vel si infans Robustus fuerit
Tartar.

Tartar. Emetic. gr. ij, vel iij. Sed in Emeticis ordinandis pro circumstantiarum varietate ferendum est Judicium. Quomocunque autem se habeat, Cathartica debitis intervallis propinata, semper conveniunt, non tamen fortiora quàm ut tres, quatuor, vel quinque dejectiones per diem producant.

℞ *Epatic. Capill. Vener. Scolopendr. Vulgar. aa. Mj. Rad. Polypod. Osmund. Regal. aa. ℥ij. Epithymi, Sennæ aa. ℥j. Cremor. Tartar. ℥ss. Ent. Vener. ℥ij. Aquæ puræ ℔ij.* Infund. per horas 24. Colaturæ adde *Mannæ Syr. Rosar. Solutiv. aa. ℥ij.* vel,

℞ *Resin. Falapp. Mercur. Dulc. aa. gr. iv.* cum pulpa pomi fiat Bolus pro unâ Dosi. In Rachitide Specifica sunt quæ sequuntur; *Rad. Osmund. Regal. Filic. Maris, Graminis, Scolopend. Vulgar. Consolid. Epatic. Rad. Aperient. omnes. Summit. Rutæ Murariæ, Salviæ, Rorismarini, Capill. Vener. Epatic. Anagall. Aquat. Agrimon. Tamarisci, Nasturt. Aquatic. Veronic. Mar.* Quibus adde omnia *Armoniacæ, Millepedes, Lumbrici Terrestres. Ebur. C. C. &c.* præcipue eorum *Salia Volatilia & Spiritus*, vel si *Salia* sint *Fixa* addantur guttæ quæ-

quædam Spirituum Acidorum, Salis, Sulphuris, &c. evaporando humiditatem, hæc enim egregia sunt Medicamina, & viribus vix cedunt. *Ent. Veneris*, quod in hoc morbo famigeratissimum est. Præstat tamen conficere *Apozemata*, *Decocta*, *Infusiones*, &c. Vegetabilium, pro vehiculis ad Salia illa *Armoniacæ* & *Spiritus* ultimo memoratos, diluenda & digerenda. Exempl.

℞ *Aq. pur.* ℥iij. *Rad. Osmund. Regal. Capill. Veneris*, aa. Mj. *uvarum Corinthiacar.* ℥iv. *Coque.* *Colaturæ* ℥ij adde *Tinctur. Croci* (in *Spiritu Rorismarini*) *Ent. Vener.* aa. ℥ij. *Syr. è succo Epatic.* ℥ij. *Misc.* *Dosis* ℥iij. ter in die.

Externe Fomentationes & Unguenta conveniunt, ut,

℞ *Flor. Salviæ, Chamom. Sambuci, Summitat. Lavendul.* aa. Mj. *Rad. Osmund. Regal.* ℥iv. , *Coq. in Aq. fontan. q. s. ad. ℥jss.* cui adde *Spir. Rorismarin.* ℥vj. pro fotu. Vel si magis Arrideat hoc *Celeberrimi Viri, Domini Meyow.*

℞ *Folior. Sambuc. Laur. Majoran. Salviæ, Rorismarin. Beton. Summitat. Lavendul.* aa. Mij. *Baccar. Juniper. Lauri*, aa. ℥j. *Contufis adde Butyr. Maial.*

Maial. recent. ℥iij. Aq. Vitæ ℥viii.
 Leniter Coquantur ad Aquæ Con-
 sumptionem. Expressioni adhuc
 calenti adde Ol. Nucis Moschat. per
 express. ℥ss. Balsam. Peruvian. ʒj.
 Misce. Fiat Unguentum. Vice au-
 tem Butyr. Maial. usurpari posset
 Medulla Bubula, Serum ferinum, O-
 leum Lumbricorum, &c.

De Remediis Chirurgicis vide
 scripta doctissim. virorum *Glissoni*,
 & *Mayow*.

CAP. XXXI.

De Affectibus Renum & Vesicæ.

1. **C**alculus renum dolorem in Lumbis fixum producit, cum Vomitu, &c. Urina primo lym-pida, & quandoque Sanguinea, postea tamen spissa evadit, cum sedimento sabuloso : Urina quandoque supprimitur, quandoque lapilli & materia viscida una expelluntur; adest etiam femorum stupiditas.

2. *Causa* est solutio continui, vel à Japillo vel sabulo in renibus, Ureteribus, &c. hærente; vel à lympha acri eosdem vellicante, &c. Quo autem pacto Calculus in Corpore humano generetur consule Authores qui hoc super themate consultò scripserunt, præcipue autem *Baronem Helmontium*.

3. *Calculus vesicæ* dignoscitur ex subita urinæ suppressione ipso mediendi tempore, pruritu circa regionem pubis, &c.

Si sit urinæ suppressio dicitur *Ischuria*; si mingendi sit difficultas unà cum

cum dolore dicitur *Dysuria*; si guttatim effluat cum sensibili ardore, *Stranguriae* nomen fortitur.

4. *Diabetes* est affectus, quo per citi nimis crebrò & copiosè urinam reddunt, unà cum siti, & totius corporis tabe; *Causa* præcipua est fermentum in renibus vitiosum & depravatum, unde nimia feri quantitas à sanguine separatur.

5. *Dolores Nephritici* à calculo oriundi periculo pleni sunt; *Febres, Inflammationes, Ischuriam, Dysuriam, Stranguriam, Ulcera, &c.* producentes. Si *Urina* diu lymphida persistat, malum est omen; si spissior evadat, paroxysmum pedem referre significat. Si dolor hic nullis remediis cedat, & adsint sudores frigidi, *Leithymia*, &c. mortem adstare significant: Si affectus sit hæreditarius, & senio confectos corripit, nullam curam agnoscit; sicut & *Diabetes inveterata*, & iisdem circumstantiis vestita.

6. *Cura*. In paroxysmo initium fumatur ab *Enematis Emollientibus*, ex *Lacte recenti & Vitellis Ovorum*, numero 2. Vel si magis arrideat, substituatur hoc sequens;

℞ *Decoct. Commun. pro Clyster.*

℥j.

℞j. Ol. Chamomil. ℞ij. Misc.

Si adfit Febris, Inflammatio, aut Plæthora, conducit Venæsectio; ut-
cunque sit, sæpius subducatur alvus
Enematis vel Remediis Laxativis.

v. gr.

℞ Elect. Lenit. ℞ij. Diasenn. ℞iv.
Milleped. ℞iss. Spir. Salis ad gratam
aciditatem. Misce Dosis ad ℞ss.

Sed si dolor valde urgeat, *Anody-
na*, *Emulsiones & Opiata* unà cum
Specificis magis conducunt.

℞ Sem. quatuor frigid. aa. ℞ij.
Sem. Urtic. Violar. aa. ℞iij. Aq.
Destillat. Persicar. Petroselin. aa.
℞iss. fiat Emulsio. Adde Syr.
de *Althæa* ad dulcorandum. In-
terea autem dum hæc usurpan-
tur, partes dolore affectæ fovean-
tur *Oleo Scorpion. Formicar. Li-
lior. Chamomill. Unguent. Popul. Al-
thææ. &c.* Quibus adde *Olea Chymi-
ca, Anisi, Feniculi Anethi, &c.*

Nephritica & Stomachica hic eti-
am conveniunt, è quibus quæ se-
quuntur præstantiora sunt; *Millepe-
des, Lumbrici Terrestris, Sanguis Ca-
pri, & eorundem Salia Volatilia;*
*Nitrum, Spiritus Nitri dulcis, Spi-
ritus Vitrioli dulcis, Spiritus Salis
dulcis: Testæ Testudinum, Testæ O-*

vorum

vorum, Oculi Cancrorum, Dactyli, Nuclei Persicorum; Rad. Althææ, Glycyrrhizæ, Bardanæ, Petroselini, Filipendulæ; Semen Anisi, Feniculi, Urticæ, Petroselini, Dauci, &c. & eorum Olea stillatitia; Semina quatuor frigida majora, Semen Papaveris, Violarum, &c. Crystallum, Sal & Tinctura Tartari, Salia Lixivialia è quolibet Vegetabili; Balsama Naturalia, & Balsamum Sulphuris, Terebinthina, & omnia quæque Diuretica; ex hisce variæ fieri possunt compositiones; quæ variandæ sunt pro Causæ exigentia, & Medici Judicio.

Paroxysmo ferociam mitigante, si sabulum, &c. evacuetur, dentur Terebinthina, Balsama, Oleum Amygdalarum, Oleum Nucis Avellanæ, cum Manna & Laxativis levioribus; si nihil sabuli evacuetur, Salia Volatilia Oleosa sunt præstantissima.

In Calculo curando, eadem observanda est curandi ratio: In Dysuria, Ischuria & Stranguria, Phlegmago-ga tenuiora, & Absorbentia (ut Ocul. Cancror. &c.) & similia acrimoniam corrigentia, exhibere soleo.

In Diabete, Enemata Refrigerantia, Purgantia leviora, & Incrassantia

ut

ut *Gummi Arabicum*, *Tragacantha*,
Terra Sigillata, *Plantago*, *Portulaca*,
Emulsiones, *Opiata*, &c. exhibenda
sunt.

C A P. XXXII.

*De Dolore Arthritico & Rheu-
matismo.*

1. **A** *Arthritis* est dolor acutus *Ar-
ticularum*. *Rheumatismus*
autem non solum ipsas *Ossium jun-
cturas*, sed & *spatia intermedia*, af-
ficit, & per alia quælibet loca, sæ-
pissime sine tumore, huc & illuc va-
gabundus fertur.

2. *Arthritis* quæ manus afficit, di-
citur *Chiragra*; quæ pedes *Podagra*;
quæ *Genua*, *Gonagra*; quæ *lumbos*
aut *Ischiam*, *Sciatica*, vel *dolor Is-
chiaticus*; Generali autem nomine
audit *Arthritis*.

Plerumque *Periodica* est & parti-
culari membro affixa; quandoque
hæreditaria, quandoque *adventitia*.

3. *Causa doloris Arthritici*, cu-
juscunque sit generis, est *acidum*
tantillâ

118 *De Dolore Arthritico*
tantillâ licet quantitate) junctum
particulis Volatilibus & etiam Li-
xivialibus, quæ cum in Sanguine si-
tæ sint, ope fermenti cujusdam ex-
travasantur, & in partes impingun-
tur, & ibidem stagnant; & prout
magis vel minus sint Volatiles, aci-
dæ, acres, &c. eo magis vel minus
coagulantur, & partium affectarum
fibras nervosas irritant & vellicant.

4. *Arthritis* raro Lethalis est, in-
certa tamen est cura, & tempus mi-
re protrahit; qui Juvenes, & Medi-
corum mandatis obtemperare para-
ti sunt, feliciter satis liberantur; qui
tamen provectiori gaudent ætate,
Arthritide etiam inveteratâ & hære-
ditariâ existente; omnia remedia in-
cassum usurpant; neque hoc in casu
quicquam præstare possibile erit,
donec remedia nobiliora & magis
exaltata, quam quæ hodie apud *Ga-*
lenicos & *Chymicos* artis filios vulgo
prostant, nobis innotescant.

Si subito partem ullam Nobilem
& Principalem, Ventriculum, Pul-
mones, &c. invaserit, atrocissima
Symptomata producit, nec nisi mor-
te mediante sævire cessat.

5. *Therapeia* Durante paroxysmo,
ut dolor alleviatur, *Anodyna* & *Dia-*
phore-

phoretica conferunt.

1. ℞ Ocul. Cancror. Cinnabar. Nativ. aa. ℥ss. Laudan. Londin. gr. ij. Sal. Volat. C. C. gr. iij. fiat pulvis, pro unâ Dosi.

2. ℞ Spirit. Lumbricor. Terrestr. ℔j. Aq. Saffaphr. ℥vj. Tinctur. Croci in Spiritu Hederæ terrestr. ℥ss. Syr. Papav. ℥j. Laudan. Liquid. gut. xx. fiat Julapium. Sumat subinde Cochlearia bina.

Si Alvus constipata fuerit, *Enemata* leviora conducunt; quandoque etiam non abs re foret *Catharticum* aliquod fortius exhibere ante Paroxysmum, immo & ad ipsum paroxysmi primum adventum, si Articuli sint Robusti: Sed si paroxysmus hactenus ægrum corripuerit, purgatio plerumque nocet.

In initio paroxysmi, si *Febris* vel *Plæthora* adsit, *Venæsectio*, *Cucurbitulæ* & *Vesicatoria* sæpissime bono cum fructu usurpantur; *Hæmorrhoidum* fluxus etiam conducit; speciatim in dolore *Ischiatico*.

Inter *Topica* huic affectui appropriata, *Spiritus Armoniaci* *Oleis Stillatitiis infarti*, ut, *Lumbricor. Terrestr. Sanguin. Human. Off. human. &c.* in quibus dissolve *Opium* vel
Cam-

Campboram; hæc, inquam, sine pari sunt, in quolibet *Arthritidis* genere, pro partibus dolore affectis fomentandis.

Extra Paroxysmum; *Causæ Accidentales*, ut, Moeror, studia immoderata, Veneris usus nimius, & præcipuè nimia cibi ingurgitatio, & Crapulæ, maximâ cum curâ sunt fugienda; & Diæta appropriata strictè observanda est. Si Venter impurus existat, *Emeticum* tenuius à quibusdam laudatur; utcumque sit, *Purgativum* è fortiorum genere sine dubio confert; Ex. Gr. *Pillulæ ex duobus, Pillulæ Tartaræ, &c.* cum *Mercurio Dulci*.

Inter *Alterativa*, omnia fere *Antiscorbutica* & *Nephritica* laudantur.

Rheumatismus, eodem fere modo quo *Arthritis*, curatur.

Nos quidem paucissimos unquam vidimus hoc affectu percitos, quibus *Venesectio* frequenter instituta (saltem pro virium ratione) nocebat; sed è contra plurimos novimus quibus in maximum commodum cessit, speciatim si in principio morbi celebretur. *Purgatio* autem noxia est. Quod ad reliqua attinet, *Spiritus Volatiles Armoniaci* junctis

Ano;

modis sola sunt Medicamina (& internè & externè usurpata) quæ hunc affectum propellere valent.

C A P. XXXIII.

De Febris in Genere.

1. **F**ebriis est Arteriarum pulsatio citatior, & Sanguinis effervescentia præternaturalis, ut & Spirituum Animalium conturbatio, orta à particulis heterogeneis texturæ Sanguinis inimicis.

2. *Febres* dividuntur in *Continuas*, & *Intermittentes*; *Intermittentium* præcipuè sunt *Quotidianæ*, *Tertianæ* & *Quartanæ*; suntque vel *Simplices* vel *Compositæ*; vel *Leviores*, vel *Malignæ*.

3. *Omnia Viscera*, ut & *omnes Corporis partes* hoc affectu perstringuntur, (præcipuè autem viæ primæ, seu vasa ibidem sita) *Ventriculus*, *Pancreas*, *Glandulæ omnes*, *Mesenterium*, *vasa chyliifera* & *Lymphatica*, unà cum *meatibus sanguiferis*.

4. *Signa* sunt *pulsus celer præternaturam*, *dolor Capitis acutus* & *pul-*

F — fati,

fativus, Lumborum dolor vehementis, rigores quandoque frigidi, Calor externus, &c.

5. *Causa* omnium februm est deducenda à particulis extraneis & incongruis Sanguini commixtis, quæ naturali ejusdem mixturæ & consistentiæ adversantur; unde principium vitæ oppugnatur, &c.

Causæ Accidentales plerumque proveniunt à Lympha, Bile, Chylo, vitiatis, ab indebita excernendorum retentione, irregulari cibi & potus usu; aëre in frigidum vel etiam in calidum vergente, quandoque infecto & corrupto; vulneribus, ulceribus, &c.

6. *Cura* consistit in Sanguine ad pristinum & naturalem statum reducendo & Spiritibus Animalibus perturbatis denuo compescendis. In quem finem omnes *Causæ Procatarticae & Accidentales* procul exulent, debitus ordo in usu sex rerum non naturalium diligenter observetur: Comestio in februm excandescencia plerumque nocet; Excernenda & Retinenda justum tempus & quantitatem debitam (secundum naturalem ægri constitutionem) observent. Sed in ipso febris principio,

pio, vel potius ante ejus adventum, Vomitus, Purgatio, & aliquando Venæsectio, conducunt; evacuant enim particulas quasdam materiæ febrilis.

Quando autem febrilis hæc materia hæctenus in fermentationem excitata est, talia præscribenda sunt quæ non solum fermentationem compescant; sed & obstructions referent, Cruditates, aciditatem, & acrimoniam particularum in meatibus Chyliferis, Lymphaticis, &c. latitantium, amoveant & corrigant.

In *Febris Continuis*, *Diaphoretica* multum faciunt, ut *Bezoard. Mineral. Margaritæ*, &c. præcipuè autem *Salia Volatilia*, & *Spiritus Viperarum*, *C. C. Urinæ*, &c. Hæc enim *Diaphoreticis* juncta, & in vehiculis appropriatis administrata, sudorem levem provocant, unde obstructions referantur, & fermentum illud febrile vel præcipitatur, vel excernitur.

Inter Refrigerantia præstant *Sal Prunellæ*, *Camphora*, *Spiritus Nitri*, *Salis*, *Sulphuris*, *Vitrioli*, &c. hæc conveniunt in omnibus febris ardentibus, in *Aqua Hordei* aut simili propinata. In omnibus febris

quæcunque actu frigida, ut Aqua frigida, &c. nocent.

C A P. XXXIV.

*De Febre Ephemera, & Synocho
Simplici.*

1. **S**I febris spatio viginti quatuor horarum terminetur, dicitur *Ephemera*; si per duos aut tres dies persistat, dicitur *Synochus simplex*, vel febris continua non putrida.

2. *Ephemera* incipit ab *Algore levi*, quem subsequitur *Calor febrilis* qui sine paroxysmis continuatur; febre *Continua* existente, Symptomata violentiora sunt. Si à *Calore nimio* oriatur febris, incipit ab *Algore*.

3. *Causa* est *Sanguinis perturbatio* ex usu irregulari sex rerum non naturalium, ut ex *Aëre nimium Calido* vel *Frigido*, *Animi Affectibus*, *Cibo* vel *Potu in Ventriculo stagnantibus* & *Putrefactis*; subirà pororum *Corporis occlusionem*, quando *Humores multum exagitantur* & *transpiratio inhibetur*.

4. *Ephemera* plerumque suâ sponte cessat ; *Synochus* etiam *simplex* non usque adeo periculosa est ; sed ex defectu propriorum adminiculorum in *Putridam* vel *Hecticam* degenerat.

5. In *Curatione* promovendâ attendendæ sunt *Cause* ; vid. *Sylvii Praxin* lib. 1. Cap. 28. In febribus Continuis Venæsectio confert, deinde sudor mollis post Venæsectionem celebratam plerumque febrem solvit. V. gr.

℞ *Bezoard. Mineral. Gr. x. Sal. C. C. Camphoræ, aa: gr. iv. Cum Conserv. Flor. Calendul.* fiat Bolus ad sudorem promovendum.

Sed si alvus constipata fuerit, prius injiciatur *Enema*. In hoc Casu etiam conferunt *Refrigerantia*, de quibus vid. *Caput* proximè præcedens.

CAP. XXXV.

De Febre Putrida & Ardente.

1. **F***ebris Putrida Continua*, sine intermissione perseverat à primo aggressu ad exitum: aliquando tamen, vel quotidie, vel tertio, vel quarto quoque die Paroxysmum inducit, & exinde denominatur *Continua*, *Quotidiana*, *Tertiana*, vel *Quartana*, &c.

Febris Ardens constanter ægrum affligit cum siti vehementi & inextinguibili. Quæ reliqua sunt Symptomata addiscuntur ex aliis *februm* speciebus, sive *Continuæ* sint, sive *Intermittentes*, sive de utriusque natura participant.

2. *Causa* est materia quædam vitata & Putrefacta, quæ cum Sanguini communicetur litem excitat inter particulas *Acidas* & *Alkalizatas*, unde Sanguis in ebullitionem confusam cietur: Et quo magis particulæ prædominantes de calore, *Acrimonia*, aut *Bile* participant, eò magis pervertitur Sanguinis *Crafsis*,

&c.

& Symptomata morbi magis ingravescent. Si materia hæc corrupta (five in Lympha , five in succo Pancreatico , five in ipso Chylo , hospitetur) pro parte in vasis hinc obstruatur (saltem pro modico tempore) quando denuo Sanguini redditur , verisimile est exinde effervescentiam febrilem magis augeri.

3. Omnes *Febres Ardentes* periculosæ sunt ; sed Judicium particulare non ferendum est nisi ex Symptomatum vehementia & ægri viribus , ritè perpensis. Senibus plerumque lethales evadunt. Si Urina Spissa sit & Crassa , magnam Ataxiam in Sanguine indicat : Si Tenuis & Rubra appareat , adhuc majus est discrimen ; & si albescat mortem præsignificat. *Febris Continua Quartana* diu persistens sæpe in Hydropem degenerat.

4. *Therapeia.* In principio *Febris Acute & Ardentis* , æger ab omni Carnis usu inhibendus est , & diæta tenuis Imperanda est , ut *Panatella* , *Juscula Flordeata* , &c.

Sed in morbi declinatione , & febribus longioribus plenior victus concedatur ut *Juscula* (& quandoque caro ibidem incocta) & præcipue

128 De Febre Putrida

pue Gelatinæ ex Carne Vituli, Pul-
lorum, Perdicum, &c. quibus adde
Gelatinam C. C. &c. pro potu Se-
rum Lactis Destillatum convenit; ut
& Aqua Hordei; Tinctura Rosarum,
Violarum; Decocta Acetosæ, Luju-
la, Portulacæ, &c. Quæ acuantur
(si placeat) Succo Limonum, Ci-
trorum; Spiritu Sulphuris, Salis, &
præcipue Nitri. Exempl.

℞ Hordei Excorticati ℥iv. Liquor-
ic. ℥j. Cinnamom. ℥ij. Aquæ Puræ
℥v. Coque. Colaturæ adde Syr. è
Rosis siccis ℥ij. Spiritus Nitri q. s.
ad gratam aciditatem.

In principio Venæsectio prodest;
& si Ventriculus illuvie ullâ onere-
tur Emeticum levius conducit; sin-
alias, Venæsectione celebrata Pur-
gativum Exhibeatur. Exempl. Grat.

℞ Decoct. Prunor. ℥ss. Cremor.
Tartar. ℥ss. Fol. Senn. ℥iss. Sem. Fe-
nicul. Anisi aa. ℥ss. f. Infusio per ho-
ras xii. Colatura detur usui.

Purgatione peractâ, priusquam
Cardiaca exhibeantur, Diaphoretica
quædam in usum revocanda sunt,
quæ primâ vice delevioribus esse de-
bent. Exempl.

℞ Bezoard. Mineral. Sal. C. C. aa.
℥ss. Cum Diascord. q. s. fiat Bo-
lus. Sed.

Sed in *Febribus Continuis Quotidianis, Tertianis, aut Quartanis, Extracta & Infusiones Absinthii, Gentiane, Centaurii, & Corticis Peruviani,* quæ fieri possent cum Spiritu Salis Armoniaci, & in *Quartanis Spiritu Gum. Ammoniac.* Hæc, inquam, unâ cum supra præscriptis in tali Casu conveniunt, prout ratio cuiquam dicitabit.

In hisce febribus curandis attendenda sunt Symptomata, à quibus ipsæ febres suas denominationes sortiuntur, ut ardor, sudor, Vigilæ, Vomitus, Delirium, Leipothymia, Cephalalgia, Sitis, Lingua Arida, &c. Nam in Deliriis, Vigiliis, &c. Opiata propinanda sunt; in Linguae & Faucium ariditate Gargarismata; in Ardore & Siti Decocta Refrigerantia hætenus memorata, exhibenda sunt; & in Vomitu, Diarrhœa, &c. propria horum Symptomatum cura respicienda est.

Externe etiam plurima adhiberi solent, quorum infinitâ varietate referti sunt plerique Authores, ad quos lectorem remitto.

C A P. X X X V I.

De Febre Hæctica, Colliquativa, & Catarrhali.

1. **O**Mnes hæ febris species ab eadem causa proveniunt, viz. Acrimoniâ in Sanguinis massa, ortâ ex acedine levi, Lymphæ, vel succi Pancreatici, &c. quam sæpe acquirunt post aliam febrem prægressam, vel si partem aliquam ulceratam in transitu alluant, exinde purulentam quandam materiam in Sanguinem deferentes, vel fortassin hæc acredo provenit à facultate digestiva læsa, Obstructionibus Mesenterii, &c. unde Chylus nimium acescit, & corpus à pastu calore perfunditur.

2. *Hæctica* dignoscitur ex pulsu debili & celeri, calore modico & aceri (circa horam aut bihorium à pastu utrumque hoc Symptoma magis urget) siti, tussi levi. — *Catarrhalis* vero dignoscitur ex tussi vehementiori; Obstructionibus pe-

ctoris.

toris, Torpore Vigili & perpetuo. *Colligativa*, ex sudoribus Nocturnis. Hoc autem omnibus hisce commune est quod Corpus gradatim consumatur, adeo ut in merum Sceleton degeneret, sola cute & ossum compage superstitite; quo casu morbus denominatur *Tabes* vel *Marrasmus*.

3. Febres hæc si in principio attendantur curari possent; sed si Corpus macie confectum fuerit ante curam inchoatam, ægre (si unquam) curantur. Si Hæctica ab Inflammatione, Apostemate, &c. procedat, nisi hisce Symptomatis propriam curam adhibeas, laterem lavas.

4. *Cura* tota consistit in Sanguine dulcificando, & ab acrimonia hæc expediendo; in quem finem, Corporis & Animi exercitia, Somnus, *Vigiliæ*, *Excreta* & *Retenta*, Naturalem statum sequantur; omnes potus fortiores spirituosi, Cibi aridi, & Concoctionis difficilis, cautè usurpentur; sed Juscula, Galatinæ, præcipuè ex Carne Gallinæ, Vituli, Perdicis, &c. confecta, Panatella, Pulveres Oryzacæ, Lactæ, &c. cum ægri commodo usurpantur.

In Regno Pharmaceutico; Absorbentia.

F. 6.

*bentia & Acrimoniam Corrigen-
 primas tenent, ut, Bezoardicum Mi-
 neral. Jovial. Lunar. Ocul. Cancror.
 Margarit. Catechu, Antiefticum Po-
 terii, Minsichti, Diasaturn. &c.*
 Proximo in loco numerantur Gum-
 mata & Balsama, ut, *Amomniac. Gal-
 ban. Terebinth. Balsam. Sulphur.*
 (quale hactenus memoravimus Ca-
 pite 12. de *Empyemate*) & *Balsama
 naturalia.* — Sed Medicamina
 in forma liquida exhibita magis huic
 morbo conveniunt, nam & fitis sæ-
 pissime hunc morbum comitatur;
 proinde pro potu Ordinario, & ve-
 hniculis requisitis, usurpetur *Aqua
 Hordei; Decocta, Succis, & Aquæ
 Destillatæ Endiviæ, Acetosellæ, Por-
 tulacæ, Borriginis, Prunorum, Po-
 morum, Passularum, Radicum Ape-
 rientium; Emulsiones è Seminibus
 Frigidis; Aqua Antieftica Dolæi;*
 omnia Remedia Nitrata, &c.

Quæ sequuntur, mirum successum
 habent, sicut in nostra praxi sæpius
 observavimus.

℞ *Bezoard. Mineral. Antieftic.
 Poterii aa. ʒij. Misce. Dosis à gr.
 viij. ad gr. xv. in pulpa Pomi sin-
 gulis Auroris, super bibendo ʒiv.
 infusionis sequentis.*

℞ A.

Colligativa, & Catarrhali. 133

R. Aquæ Capon. Aq. Spermat. Ran-
nar. aa. ℥ss. Antimon. Crudi Pulve-
ris. ℥j. Passular. Incisar. ℥ij. Infund.
in vase vitreo duplici in loco aliquo ca-
lido, Colaturæ ℥iv. Add. Spir. Sal.
Armoniac. gut. xx. pro unâ Dosi.

Sed præterea, varia illa Sympto-
mata & Affectus, à quibus oritur
febris maxime sunt attendenda, v.
gr. si calor intensus Pedes & Ma-
nus possideat, sitis multum urgeat,
hoc in casu Remedia Aquea juncta
Acidis levioribus conveniunt: In
Sudoribus Nocturnis adde Nitrata
& Saturnina.

In Obstructionibus & febribus
Catarrhalibus Spiritus Salino-Urinosi
conferunt. Si Tussis, Vigilæ, Do-
lor, Diarrhoea, &c. adsint, *Bezoar-*
dica & Anodyna usurpanda veniunt.

Si ab aliis morbis procedat,
consule illorum curam; v. gr. si ab
Apostemate, Ulcere, &c. exhibenda
sunt *Balsamica*; & sic de cæteris.

C A P.

C A P. XXXVII.

De Febris Intermittentibus.

1. **E**ST vitiosa Sanguinis effervescentia, unà cum paroxysmis quandoque pluribus quandoque paucioribus, intervallatim homines corripuens; paroxysmis putà sua sponte recedentibus, & denuo redeuntibus.

2. Si paroxysmus invadat post interstitium 24 horarum dicitur *Quotidiana*; si post 48 horas, dicitur *Tertiana*; si post 72 horas vel 3 dies elapsos, quarto nempe die (inclusive numerando) dicitur *Quartana*: Omnes hæ februm Intermittentium species magis vel minus vehementes sunt, & magis vel minus prolongantur, prout materia peccans & ægrotantis temperamentum variantur.

3. Omnes febres Intermittentes incipiunt ab Algore & Horrore qui per horam præter propter durat; deinde subsequitur incalescentia febrilis, cum Dolore Capitis & Lumborum,

borum, Oscitatione, Siti, Vigiliis, &, nonnunquam, Delirio.

Febris Intermittens *Quotidiana*, si eandem non observet periodum, & unà adsint sapor amarus in ore residens, vomitio materiæ biliofæ, &c. audit apud Medicos nomine *Tertianæ Duplicis*. Sed si hæc Symptomata non appareant, sed paroxysmus statim à pastu regulariter & constanter invadat, dicitur *Quotidiana*. *Quartana* plerumque post meridiem, vel circa vesperam invadit. In omnibus febribus Intermittentibus pandiculationes & Oscitationes præcedunt.

4. In *Causa* explicanda, nos non alius quam Celeberrimi *Sylvii* vestigia sequimur, & proinde autumamus febres intermittentes ortum ducere ab obstructione unius vel plurium è ductibus lateralibus Pancreatis, quæ obstructio contingit ex pituita viscida majori vel minori copia ibidem collecta. Unde fit quod Succus Pancreaticus ex mora acescat, & proinde cum postea in Duodenum proruperit, & Bili ibidem obviam iverit, effervescentiam excitant quæ Horrorem, Rigorem, &c. inducit. Et hoc etiam extra
Con.

Controversiæ aleam ponimus, quod varietas illa febrium intermittentium non aliunde quàm à varia dispositione & mixtura Succii Pancreatici, Bilis, & Pituitæ noxiæ, oriatur. Huic Sententiæ magnam conciliat authoritatem maximus ille *Sylvius*; *vid. prax. lib. 1. Cap. 27. & 30.*

5. Febris Intermittens suapte natura periculosa non est, nisi per accidens infirmos & valetudinarios corripuerit, vel morbum quempiam gravem seu malignum subsequuta fuerit, vel in alium affectum se pejorem, Hydropem, Phthisin, &c. degeneraverit. *Quartana* est omnium longissima, & curatu difficillima, undè vulgò *Ludibrium Medicorum* dicitur. Nos tamen felicissime & maximâ cum expeditione curare consuevimus, immo ipso tempore hyberno, quo tempore maxime pertinax & difficilis observatur; nec in hac nostra cura unquam *Corticem Peruvianum* in usum adhibuimus.

7. *Cura.* Coagulum illud Obstruens Incidendum, Dissolvendum, & Expellendum est: Aciditas & Acrismonia succorum corrigenda: Et partes debilitatæ Corroborandæ sunt. *Omnia Amara & incidunt &*
cor.

De Febris Intermittentibus. 137

corroborant, ut, Radices *Gentianæ*,
Aristolochiæ, *Enulæ* : Summitat.
Absinthii, *Tanaceti*, *Marrubii*, *Centa-*
uri, *Chamomilli* : Et tantum de-
cantatus ille *Cortex Peruvianus*.
Omnia *Aromatica acria*, ut, *Piper*,
Caryophylli, &c. Sed *Salia Volatilia*
Oleosa mirum in modum obstructio-
nes referant, & aciditates corrigunt;
quo casu etiam addi possent *Absor-*
bentia, ut, *Oculi Cancrorum*, *Bezo-*
ard. Mineral. &c. Quæ omnia va-
rie præparari possunt. *Cathartica*
etiam, & *Diaphoretica*, vel supra præ-
scriptis juncta, vel per se debitis in-
tervallis exhibita, maxime conveni-
unt; immo absolutè necessaria vi-
dentur, sicut & *Emetica*, quando
Ventriculus saburra impura onera-
tur. Inter autem *Emetica* præcipuum
est (nisi virium imbecillitas adsit)
Tartarus Emeticus; alias *Sal Vitrio-*
li, & *Cardui*. Ex. Grat.

℞ *Zythogalæ* ℥iij. Summitat. *Car-*
dui, *Chamomilli*, aa. ʒj. f. Decoctio.

Hoc primo vomitum deinde su-
dorem provocat. Nos ipsimet ex-
perti sumus, quod Decoctum *Cha-*
momilli magnâ quantitate assump-
tum (vel succus ejusdem minori
quantitate (per duas vel tres vices
repe-

138 *De Febribus Intermittentibus.*
repetitum, morbum profligaverit.

Pro *Cathartics*, quæ sequuntur,
aut iis similia conveniunt.

1. *℞ Decoct. Amar. ℥iv. Syr. è Rhamno Cathart. ℥vj. Spir. Absinth. gut. xl. Misce pro unâ Dosi. Vel, si magis allubeat hoc Sylvij.*

2. *℞ Pillul. Fetid. ℥ss. Trochisc. Albandal. Mercur. Dulc. aa. gr. v. Ol. Succin. gut. ij. f. Pillulæ pro una Dosi.*

Si *Obstructiones* non usque adeo contumaces sint, sæpe unica *Diaphoresi* profligatur morbus, ut sæpe in praxi nostrâ nobis occurrit. *Diaphoretica* sunt *Decocta Chamomilli, Salviæ, Cardui, Scordii, Petasitidis, &c.* quorum singulis *Dosibus* addi possent *Spir. C. C. Laudan. Liquid. Tartarificati, aa. à gut. xx. ad xxx. &*, si urgeat occasio, tantundem *Tincturæ Piperis*.

Hoc etiam observandum est quod *Emetica & Cathartica* longius ante adventum *Paroxyismi* exhibenda sunt; *Sudorifera* autem non nisi circiter 2 horas ante *Paroxyismum*, ut æger nempe sudore leviori perfundatur illo ipso temporis momento quo *paroxyismus* redux invadere consueverat.

Exter-

Externe applicari possent *Emplastra*, ex *Mastiche*, *Olibana*, *Camphora*, *Oleo Macis*, *Terebinthinæ*; quæ *Ventriculo*, *Umbilico*, vel *Carpiis* admoveantur.

C A P. XXXVIII.

De Febris Malignis & Pestilentialibus.

1. **F**ebres hujus farinae varia sortuntur nomina, à variis Symptomatibus & Locis; aliase eâdam planè methodo curantur: Præcipua enim differentia in *Malignitatis* gradu consistit. Ex omnibus hisce *Febris* ipsa *Pestis* maximè est maligna, acuta, contagiosa, & lethifera.

2. *Febris Maligna* est morbus contagiosus & perniciosus, vires prosterbens, fermenta omnia & viscerum functiones penitus subvertens; ortus à *Deleteriiis* & *Contagiosis* particulis *Sanguini* insinuatis, & illo mediante in singulas *Corporis* partes deVectis.

3. *Signa* sunt subitus virium colap-

lapsus ; & præterea , quando primò invadit hujusmodi febris , horror levis ; quem subsequitur dolor Capitis & Lumborum , pulsus frequens , debilis & inconstans ; Urina constitutionis sanæ æmula ; quandoque vigilæ , quandoque torpor & somnolentia cum insomniis infestis ; Delirium , Vertigo , Sitis , Defectus Appetitûs , Vomitus , Singultus ; quandoque Stridor dentium ; Tormina Ventris , Cardialgiæ , Leipothymia , Convulsiones , Hæmorrhagiæ , Diarrhœa , Maculæ & Exanthemata in superficie Corporis apparentia ; Et si adsint Carbunculi & Bubones , vera dicitur *Pestis*.

4. *Causa* Februm Malignarum est Aër Sale Volatili Arsenicali , vel Acridi , imprægnatus , qui Sanguini & sero communicatur vel per Corporis poros , vel mediante alimento , salivâ , &c. Sed præcipue per inspirationem in pulmones deducitur , unde Sanguinis textura & intima consistentia violatur , adeo ut principio vitali resistat , & Spiritus Animales in Confusionem redigantur. *De Corruptione aëris vide Authores , qui hac super re fusè scripserunt.*

5. *Prognostica* sunt maxime infida

da & dubia. Observandum tamen est Morbos Epidemicos peculiaria habere Symptomata, ex quorum accurata observatione, morbi exitus, an faustus, an infaustus, prædici potest. Prognostica quæ sequuntur meritò mala reputantur, viz. Delirium sub initio morbi, & à somno non levatum; motus Convulsivi, Manuum & Linguae Tremor, Singultus, Aspectus faciei & Oculorum ferox & horridus, Conatus objecta quæpiam obvia corripienti, & stragula quibus coopertus jacet complicandi; Exanthemata & Maculae apparentes & continuè evanescentes, &c. — Quod ad Pulsum, Urinam, & Alvi excretiones attinet, nulla certa Prognostica exinde deduci possunt.

6. *Cura* præcipuè in duobus consistit; vel in Corpore ab injuriis contagii defendendo & præservando; vel in Malignitate ex contagio hætenus suscepto & reliquis Symptomatis vincendis & profligandis.

Primo Conducit omnia illa fugere quæ Corpus malignitati contagii magis obnoxium redderent; ut, nimia comestatio, compotatio, & veneris usus immoderatus; omnes Af-

fe.

fectus & Passiones Animi, Ira, Sollicitudo, Timor, &c. Cavendum etiam ne evacuationes solitæ, Hæmorrhoidum, Mensium, Fontanelularum, &c. à naturali & consueta methodo desciscant. Si adsint Obstructiones, referendæ sunt; si Cachymia, Emetica & Cathartica exhibenda sunt; quibus addantur (vel, si magis arrideat, debitis intervallis per se exhibeantur) *Bezoardica*, quæ & per *Diaphoresin*, & per *Diuresin* operantur. Si plæthora adsit, secetur vena. Omnes autem hæ regulæ solummodo obtinent, ubi aliæ circumstantiæ non prohibent, Verb. Grat. Tempus Anni inopportunum, aër infectus, &c. *Emetica*, *Cathartica* & (præcipue) *Venæsectio* non nisi maximâ cum cautela imperanda sunt; quin potius *Alexipharmacis* & *Sudoriferis* insistendum.

Externe; ad infectionem præcavendam suadent Medici ut focus instruatur ex *Junipero*, *Lauris*, *Romemarino*, *Lavendula*, &c. & ut omnia loca diligenter vitentur, in quibus hic morbus grassatur; etiam omnia loca fetida, Squalida, & Cadaveribus repleta: Sin autem im-

pos-

possibile sit loca hujusmodi infecta,
& hominum hoc morbo correpto-
rum consortium, fugere; *Præser-*
vativa assumenda sunt, & manè an-
te cibi assumptionem, & noctu an-
tequam obreperet somnus. Exempl.
Grat.

℞ *Aq. Prophylact. Sylvii, Vini*
Meracioris aa. ℥j. Theriac. Venet.
Veteris ℥iv. Camphoræ ʒj. fiat Tin-
ctura. Dosis ʒj.

Præter Theriacam Andromachi,
Mithridatium etiam & alia Alexi-
pharmaca composita conveniunt.
Radices *Zedoariæ, Angelicæ, Petasi-*
tidis, Contrayervæ, Serpentariæ, Vir-
ginianæ, Allii. Etiam *Crocus, Car-*
duus Carlina dictus, *Ruta, &c.* De
omnibus, inquam, hisce fieri pos-
sunt *Infusiones, Tincturæ, &c.* ma-
ximâ cum utilitate. Et si addan-
tur *Acida*, ut, *Spiritus Acidi Mine-*
rales, Succus Citrorum, Limonum,
Lujulæ, &c. eo magis efficaciora,
experientiâ teste, evadunt. Qui ita-
que Melancholici sunt antidotum
in Pectore circumferunt; & etiam
illi quorum Sanguis Acido tempe-
ratur pro optimis præservatoriis
utuntur *Vino cum Spiritu C. C. Uri-*
næ, &c.

Sed

Sed si morbus hactenus ægrum corripuerit, & jam jacta sit alea, exhibenda sunt remedia quæ non solum malignitatem & Acrimoniam imbibant, & per Diaphoresin expellant, sed & alia Symptomata periculosa supprimant & devincant, Diarrhœam forte, Convulsiones, &c.

Ex *Antidotis* hæc meritò primum sibi vendicant locum; viz. *Bezoardicum Antimoniale*, *Unicornu fossile*, *Ossa Viperarum*, *Serpentum*, vel è *Corde Cervi*, *Margaritæ*, *Corallia*, *Oculi Cancrorum*, *Bolus Verus*, *Terra Sigillata*; *Sal Volatile* & *Spiritus C. C. Viperarum*, *Urinæ*, &c. quæ si *Succinata* mirum in modum Venenum expellunt & *Spiritus Animales* corroborant & invigorant. Ex supra nominatis, & aliis ejusdem farinæ, varia fieri possunt *Præparata*, pro *Symptomatum* diversitate varianda. Exempl.

1. R̄ *Spec. Cord. Temp. Sfs. Camphor. Salis C. C. aa. gr. iv. Olei Succini. Gut. iij. Diascordii q. s.* fiat Bolus.

2. R̄ *Bezoard. Mineral. Pulver. Gasconici, aa. gr. vj. Sal. Viperar. Camphor. aa. gr. iij.* fiat Pulvis.

Hu-

Hujusmodi remedia exhiberi possunt sub primum morbi insultum ad diaphoresin promovendam, sed de-
 nuo reiteranda sunt prout postulat
 occasio, addendo *Laudani gr. j.* si
 nempe dolores adsint atroces; &
 interea dum sudat æger subinde pro-
 pinentur *Cochlearia bina Tincturæ*
supra præscriptæ; vel affundatur
Spiritus Nitri Spiritibus C. C. & Vi-
perarum, usque donec Ebullitio
cesset. Posses etiam ope Spirituum
horum fixorum, vel Salis ex hac com-
mixtione præcipitati, Aquam Hordei
acuere, vel potius Aquam in quâ
C. C. & Ossa Viperarum decocta fue-
rint, quæ dulcificetur Syrupo Papa-
veris, vel Diamoron; vel infilletur
Spiritus Dulcis Nitri, Salis, Vitrio-
li, in Aquam Borriginis, Scordii,
Juniperi, &c. de quibus bibat æger
 dum sitibundus aut Calore oppres-
 sus existit. In Vigiliis autem & de-
 liriis (nisi hæc finem consequantur)
 addenda sunt *Opiata* fermentata. In
 siccitate Oris & Linguae utantur *Sal-*
le Prunellæ cum Aqua Rosarum,
Plantaginis; Syrupo Diamoron, Vi-
no Albo, &c.

Externè; Regio Cordis, & Car-

G pi

pi inungantur Oleis Succini, Rutæ, Angelicæ, Scorpionum, Nucis Moschatae, &c. & Balsamis: Quæ etiam formari possunt in modum Emplastri cum Pulvere Bufonum, Sabin. Rut. Sulphure & Terebinthina. Quod ad Bubones & Carbunculos attinet, Consulendi sunt alii Authores.

C A P. XXXIX.

De Variolis & Morbillis.

I. **A**ffectus hi sunt de Febrium malignarum & contagiosarum genere, solo humano generi incidentes, idque non nisi semel per integrum vitæ curriculum (non obstante quod supposititii quidam affectus horum æmuli in contrarium adducantur.) *Variolæ* primò pustularum in modum prorumpunt, quæ denique saniosæ evadunt; sed *Morbilli* primò rubicundi & sicci apparent, & deinde absque suppuratione evanescent.

2. *Signa* sunt, Arteriarum & Brachii & Temporum pulsatio frequens & citata, Oculi rubicundi ap-

parent, & humorem aqueum Lachrymarum ad instar profundunt, Cutis pruritu & punctationibus afficitur, adest torpor insignis, dolor Capitis & Dorsi, calor febrilis levis, & constans, qui post duos aut tres dies multum augetur, cum siti, Vomitu, Pulsatione Cordis, Respiratione difficili, Tremore, Convulsionibus, &c.

Tertio autem vel Quarto die Variolæ plerumque erumpunt, primò quidem in Dorso, deinde in Abdomine, & Facie, & tota Corporis superficie: *Augmentum* durat usque ad diem undecimum.

In *Morbillis* Symptomata sunt mitiora, copiosa adest salivæ excretio, & tussis plerumque vehementior quam in *Variolis*.

3. *Causa.* Credo horum affectuum seminarium nobiscum connasci, & in nostro Corpore occultum latitare, usque dum Causæ quædam occasionales (præcipuè contagium) Sanguinem violenter exagitaverint, unde fermentum illud seminale insurgens, *Variolarum* Eruptionem procurat.

4. *Variolæ* cito apparentes, primum rubræ, deinde albæ, amplæ,

rotundæ, paucæ, distinctæ, &c. periculum abesse significant. Sin autem Calor Febrilis ante Variolarum exitum mitescat; vel si egressæ sint irregulariter, vel ubi egressæ sunt, statim recedant, vel si confluentes & depressæ, & maculis nigris in medio apparentibus stipatæ fuerint, si illis permisceantur Maculæ purpureæ, si adsit alvi fluxus, respirandi difficultas, tussis sicca, Urina vel Dejectiones Sanguineæ; omnia inquam hæc sunt signa lethalia: Et si post Eruptionem confestim Evanescant, & tumor remittatur, in pessimo sunt statu. Adulti in majori discrimine versantur quam Juniores; & si Mulierem Gravidam corripiant, plerumque abortus subsequitur.

5. *Cura.* Quamprimùm Symptomata febrilia sese prodant, æger aëri frigido non est exponendus, frigus enim eruptionem inhibet; sed & etiam à nimio calore cavendum est, hic enim ebullitionem nimiam concitaret; gradus itaque caloris & frigoris moderari esse debent, & naturalem statum non transgredientes. Cerevisia, Vinum, Caro, fugiantur. Eorum vicem suppleant; *Farina*

Ave-

Avenacea, Panatella, cum succo Citri vel Aurantiorum; & pro potu Lac cum pomis ibidem infusis.

℞ *Lactis Pint. j. Aquæ Pint. iij. singulis Pintis adde Syrupi Citr. vel Lujul. ʒj. vel Aqua Hordei, si acuat Spiritu Dulci Salis, Nitri, Virrioli, cui Gratoris saporis ergo addatur Syrupus aliquis. Vel (si magis arrideat) Cerevisia tenuis in quâ flores Calendulæ, Aquilegiæ, Borraginis & similiarum decocti fuerint, de quâ bibat æger pro lubitu. Cardiacæ differenda sunt usque ad quintum diem, quo tempore lecto committatur, & Cardiacæ congrua usurpentur; &, si malignitas subesse videatur, addantur Bezoardica.*

℞ *Aquæ Scord. Cardui aa. ʒj. Laudan. Liquid. Tinctur. Croc. aa. gut. vj. Syrup. Corallor. ʒss. Misc.*

Hoc vel huic simili utatur usque ad diem Septimum, Octavum, vel Nonum; &, si occasio postulet, adde *Antimon. Diaphoret. Bezoard. Mineral. Terr. Sigillat. Myrrh. &c.*

Sed si nova febris suborietur ex Pustularum suppuratione, *Acidale* viora exhibenda sunt, usque dum febris declinare inceperit.

09 In Variolis Confluentibus Metho-

hosp

G 3

du

dus Præscripta rigidius observanda
 est, majus enim subest discrimen,
 quam in *Distinctis*: Et præterea
confluentes plerumque comitatur in
 adultis Salivatio, in Infantibus flu-
 xus alvi. Quod ad Salivationem at-
 tinet, illa potius promovenda quam
 inhibenda est, usque ad diem Deci-
 mum-Tertium; in quem finem utatur
 æger Cerevisia tenui (vel simi-
 mili) de quâ copiosè bibat, hæc
 enim nec Calorem nec Sudorem
 conciliat: *Hypnotica* etiam sub vespe-
 ram consedi possent: Hoc pacto
 promovebitur intumescencia faciei
 & manuum, æque ac salivatio, usque
 adeo ad salutem necessaria. Quam
 sententiam adstruebant quidam non
 infimæ fortis Medici, & præcipue
 Celeberrimus noster *Sydenhamus*,
 cujus doctrinam hac in parte in pra-
 xi nostra sæpissime confirmatam vi-
 dimus

*R. Aquæ Rosar. Lujul. aa. ℥j. Lau-
 dan. Liquid. gut. xij. Syrup. Diamo-
 ron. ℥ss. Misc. fiat Julapium.*

Sunt inter Medicos qui præscri-
 bunt, *Diacod. ℥j. Laudan. Liquid.
 gut. xiv. in Aqua Primulæ veris.*
 Existimant etiam *Diarrhœam* infan-
 tum inhibendam non esse; ex eo
 quod

quod sit naturæ conatus ad materiam morbificam expellendam ; quorum sententiæ nos calculum nostrum ad-jicimus.

Quæ Symptomata apparent ante *Variolarum* Eruptionem , vix at-tendenda sunt : Sed si , cum jam egressæ fuerint , denuo evanescant, *Salia Volatilia* , *Urinosa* , *Spiritus Vi-perarum* , *C. C. &c. Elixir Propriet. Essent. Myrrh. &c.* maximè conve-niunt. (Quæ etiam juncta *Cephalicis* in *Comate* & *Epilepsia* multum va-lent.)

Si *Saliva* viscida ægros infestet adeo ut in suffocationis periculo vi-deantur (quod & sæpe contingit , circa diem undecimum) Gargarif-mata in usum revocanda sunt. Vul-gate hoc Medicorum præscriptum multum confert.

℞ *Cortic. Ulmi* ʒvj. *Glycyrrhiz.* ʒss. *Passular. Exacinat. num.* xx. *Rosar. Rubrar. pug.* ij. *Coq. in.* f. q. *Aquæ Fontan. ad* ℥jss. *In Colatu-ra Dissolv. Mel. Rosar. Oxymell. Simpl. aa.* ʒij. *Misce fiat Gargarif-ma.* Quod ad alia Symptomata , consule alios authores qui eadem fu-siùs tractarunt.

Externe , cum *Pustulæ duriusculæ*

evaferint, inungatur facies *Oleo Amygdalar. Dulc. vel Cremore lactis commixto pollini subtilissimo Brasii recentis optime siccati*, de quibus fiat *Unguentum*, quod non solum cutis Pruritus, sed & ejusdem deformitatem impeditet.

C A P. XL.

De Chlorosi.

1. **A**ffectus hic *Chlorosis* dictus, quandoque *Icteri Albi*, morbi *Virginei*, *Febris Albae*, &c. nomine audit; estque *Cachexia*, vel mala *Corporis dispositio*.

2. *Signa* sunt *Lassitudo* totius *Corporis Spontanea*, facies pallida & livida, *respiratio difficilis* speciatim si *Corpus* moveatur, *palpitatio Cordis*, *Arteriarum pulsus citior*; *Intumescencia* totius *Corporis*, *Tibiarum*, *Pedum*, &c. totum etiam *Corpus molle & flaccidum* existit; adest etiam *dolor Ventriculi*, *Cephalalgia gravativa*, *Appetitus depravatus*, *Mensium suppressio*, &c.

3. *Causa. Internè*, *Sanguis nimium*

mium redundat pituitâ viscidâ & acidâ, vasa Capillaria, speciatim quæ uteri regionem occupant, obstruente.

Externè, somnus nimius, exercitij & motûs defectus, vitæ genus sedentarium; præcipuè autem victus incongruus Ventriculi & aliarum partium fermentum enervans.

4. Affectus hic, non est periculosus; si in Virginibus oriatur ex mensium suppressione, non aliàs feliciter quam ex mariti consortio curabitur.

5. Therapœia: Causæ externæ removendæ sunt; pituita acida & viscida corrigenda & expellenda est; Obstructiones referendæ, &c.

Primò itaque si Ventriculus impuritatibus saturetur, & vires non prohibeant, leve Emeticum conducit; sed in omni casu Catharticum aliquod de tenuiorum genere sæpius exhibendum est, ut Corpus à materia illa viscida liberetur. Exempl. Grat.

℞ Pillul. Stomach. cum Gummi.
zj. Sal. Urin. ℥ss. Ol. Mentb. Fenic.
cul. aa. gut. iij. fiant Pillulæ vel,

℞ Chalyb. Præpar. Diasenn. aa.
℥ss. Caryophyll. Nuc. Moschat. aa. zj.

G 5)

MHC

Misc. f. pulvis pro una Dosis. Vel si magis allubeat exhibeantur Infusiones Purgativæ, vel Apozemata cum *Senn. Agaris. Rhabarb. &c.* semper tamen junctis Apertivis huic affectui congruis; è quibus præcipua sunt *Radic. Ari, Aristoloch. Brion. Summitat. Scordii, Artemisi: Absinth. Puleg. Centaur. Nepet. Agrimon. Croc. Semin. Dauc. Fenicul. Anis.* Et Aromaticis, ut *Caryophyll. Nuc. Moschat. Cinnamom. Cort. Winter. Piper. &c.* Conducunt etiam omnia Volatilia Antiscorbutica Capite 28. descripta, & Gummata, ut *Aloe, Ammoniac. Galban. Myrrh.* Sed Præparata ex *Marte*, ut ejusdem *Crocus, Sal, Extractum, Tinctura, &c.* in hoc morbo debellando nullis ferè remediis loco cedunt. His adde *Salia Volatilia Oleosa, Tinctur. Antimon. Spir. Tartar. &c.*

℞ *Tinctur. Antimon. Tinctur. Martis aa. ℥ss.* Miscæ Dosis ad guttas xxx. vel xl. in *Aqua Artemisia.* Vel,

℞ *Spir. Sal. Armoniac. Tinctur. Croc. Spirit. Sabin. aa. ℥j. Essent. Nuc. Moschat. ℥ss.* Miscæ Dosis à gut. xl. ad lx. in *Vino Chalybeato.* Vel,

℞ *Croc.*

℞ Croc. Mart. Bezoard. Mineral.
aa. ʒj. Fæculæ Bryon. ʒij. Ol. Cinnamonom. gut. iv. f. Pulvis.

Hæc & similia per tres aut quatuor septimanas exhibeantur, purgationibus etiam levioribus quandoque intercalatio.

Nisi hæc ultimò præscripta sudorem moverint adhibenda sunt etiam *Diaphoretica* (nempe post correctionem & evacuationem materiæ peccantis) ad Recrementa expellenda & Leucophlegmatiam abigendam.

C A P. XLI.

De Mensium Suppressione.

1. **E**ST vel totalis suppressio, vel diminutio naturalis evacuationis Sanguinis Menstrui, quæ jure naturali quoque mense fieri consuescit.

2. *Causa* oritur, vel à Vicio Sanguinis, qui cum nimium viscidus & spissior existat, fermentatio menstrua ritè non peragitur; vel à vicio vasorum evacuationi inservientium, quæ occlusa vel nimium an-

guſta redduntur ope materiæ cujuſdam Glutinofæ, vel forſan Lumbricorum, Lapillorum, Uteri & Partium adjacentium intumeſcentiæ, nimix Pinguedinis, &c.

Inter Cauſas externas recensentur Aër frigidus; ægri introitus in Aquam frigidam, ipſo fluxûs tempore; prava Sanguinis diatheſis, unde fermenta Stomachi, &c. depravantur; etiam Mœror, Timor, Ira, &c.

3. In Affectu hoc dignoſcendo, ipſius ægri teſtimonium certiffimum eſt ſignum. Si oriatur ex vaſorum obſtructione, adeſt Torpor appetitus imminutus, intumeſcentia Abdominis, Dolor Lumborum & partium Vicinarum, ſæpiſſimè etiam fluxus Sanguinis ad aliam quamlibet portam, vel aures, vel nares, vel os, &c. qui circa tempus debitæ evacuationis menſtrux invadit. Si oriatur à Sanguinis vitio, adeſt Cachexia.

4. Eſt Morbus Chronicus; & niſi tempeſtivè caveatur, forſan Hydropem, Suffocationem, Phthiſin, &c. præducit.

5. *Cura.* Ab initio, primæ viæ ſunt purgandæ, exhibendo *Catharti-*

ca.

ca, qualia Capite ultimò prægresso memoravimus; quibus adde *Extract. Colocynth. Elater. Scammon. Resin. Jalap. &c.*

℞ *Pillul. ex duobus & Stomach. cum Gumm. aa. ʒj. Castor, Croc. Sal. Martis, Artemis. aa. ʒj. Ol. Stillatit. Sabin. gut. x. cum Syr. Absinth. f. Pillulæ. Dosis ʒss. Exhibenda eodem circiter tempore quo menstrua profluere consueverant. Aperitiva etiam superiore Capite recensita non incommodè huc referentur, quibus insuper adde *Radic. Petasitid. Angelic. Imperator. Zedoar. Folia. Rut. Major. Matricar. Mentb. Sabin. Eorundem etiam Salia & Olea Destillata, cum Tinctur. Castor. Gum. Guajac. Ammoniac. Myrrh. &c.* multum præstant; speciatim, si *Volatilia Oleosa* pro tincturis extrahendis adhibeantur; exinde enim majori ut pollent in Obstructionibus referendis, cum debitis vehiculis propinata. *Enemata* Calidiora injecta & diu retenta laudantur; & satis novimus *Phlebotomiam* circa tempus evacuationis Menstruæ consuetum multum conferre: Quod ad *Injectiones Pessaria, Balnea, Unguenta, &c.* attinet, non opus est quod in angustiis hisce
-iii-
schedulis*

schedulis super hoc Themate verba faciamus, quandoquidem plurimi prostant Authores qui materiam illam prolixè satis tractaverint, quos consulere dignetur Lector.

C A P. XLII.

De Nimio Mensium Profluxu.

1. **M**enses nimium profluere dicuntur; vel quando sæpius quàm fas est fluunt; vel quando diutius quàm par est fluxum protrahunt; vel quando majori quantitate quàm solitum est peccant.

2. *Causa.* Sanguis vel nimium attenuatus, vel acris, vel nimium abundans; Vasa etiam Uteri, vel nimium laxata, vel humida; vel supra modum reserata, vel rupta, &c.

Causa Accidentales sunt, nimia calidorum & acrium ingurgitatio, Diæta tenuis Sanguinem attenuans, Pharmaca ejusdem generis ingesta; Vigiliæ nimix, Exercitium Corporis nimium; etiam Timor, Vulnera, Ictus, Casus, &c.

3. Quò major est fluxus, & quò diu.

De Nimio Mensum Profluxu. 159
diutius persistit, eò majus inest pe-
riculum & è contra. Si fluxus au-
geatur, viribus ægri interea pro-
stratis; malum est omen. Si nul-
lum aliud morbi genus produxerit,
& Mulieres sint Juvenes, vix un-
quam cura fit irrita. Sed in Mulie-
ribus senioribus fluxus inveteratus
sæpe incurabilis est.

4. *Cura.* Primo Sanguis rectifi-
candus; humores noxii expellendi
sunt; si Biliosi, exhibeantur *Tama-
rindi*, *Rhabarb.* *Diacath.* *Passulat.*
&c. sin autem magis serosi exi-
stant.

℞ *Elect.* *Lenitiv.* ℥j. *Pulv.* *Ja-
lap.* ℥j. *Ol. Vitriol.* gut. iij. *Misce.*
Vel huic simile prout exigit necessi-
tas.

Deindè adhibeantur *Incrassantia*
Terrea, & alia *Adstringentia* ut *Plan-
tago*, *Bursa Pastoris*, *Rosæ Rubræ*,
Tormentilla, *Bistorta*, &c. *Terra Si-
gillata*, *Bolus Verus Catechu*, *Lapis*
Hæmatitis, *Sanguis Draconis*, *Co-
rallia*, *Crocus Maris Adstringens*, &c.
Exempl. Grat.

℞ *Semin.* *Plantag.* *Papav.* *Hyos-
ciam.* aa. ℥ij. *Succin. flav.* *Sang.*
Dracon. aa. ℥j. *Cum Syrup. è Rosis*
sicc. f. Electuar. vel vice Papav. &
Hyos-

160 De Nimo Mensium Proflexu.

Hyosciam. adhibeatur Laudan. Op-
piat. quod maximâ efficacîâ prædi-
tum est in morbo hoc profligando.
Vid. Cap. de Hæmoptoe, & de Dysen-
teria.

Externè Ligaturæ, & Cucurbi-
tulæ, nil nocent, sed ad revulsio-
nem optimum medium est Venæ se-
ctio, si nempe vires constent, &
ætas sit Juvenilis. Non incommo-
de etiam Hypogastrio, Regioni Pu-
bis, &c. applicantur *Adstringentia*,
ut *Acetum, Decocta Aluminis, Tor-*
mentillæ, & similia.

Fluor Albus eâdem planè metho-
do curatur, semper tamen addendo
Terebinthinam, Camphoram, & Sac-
charum Saturni.

C A P. XLIII.

De Passione Hysterica.

1. **E**ST *Affectus Convulsivus* ortus à vitiosâ quâdam austera vel acida materiâ fibras nervosas Uteri vel Plexus Mesenterici irritante; unde Spiritus Animales in furorem & tumultum concitantur, & ex impetuosa sua Expansione varia Symptomata producunt, ut Abdominis Murmurillum & Distentionem, Hypochondriorum Dolorem acrem & Pulsativum, Nauseam, Gutturis Suffocationem; quandoque Faciei Ruborem & Intumescenciam, quandoque Pallorem, quandoque etiam omnis sensus & motus penitus aboletur, unde subsequitur Vertigo, Capitis, Ventriculi, & aliarum Partium, Dolor; & totius Corporis Lassitudo.

2. Morbus hic rarò lethalis est; sæpissime autem contumax & Chronicus. Si vehementer urgeant Symptomata, & ægra senescat, vel Gravida, vel Puerpera fuerit, imminet.

minet Periculum; quandoque autem Virgines Perbellæ, ex Hominis Benevoli consortio, jucundissimam & felicissimam curam nancisci fatagunt.

3. *Cura* (durante paroxysmo) consistit in Spiritibus debacchantibus reducendis & compescendis; & (extra paroxysmum) in materia acri peccante corrigenda & amovenda. In Paroxysmo; Spiritus Fuliginis, Urin. C. C. Ungul. Equi. & ejusmodi Spiritus Volatiles Fetidi, vel naribus admoti vel inditi vel temporibus inuncti, vel etiam internè cum vehiculis congruis propinati, & commixti Tinctur. Castor. Croc. Ol. Destillat. Rut. Succin. & similibus, nec non tantillo Laudani (non odorati) prout postulat occasio. Exempl. Grat.

R. Aq. Meliss. Aq. Bryon. Compos. aa. ℥iij. Spirit. Salis Armoniac. Laudan. Liquid. Tinctur. Castor. aa. gut. xxx. Ol. Succin. gut. vj. Syrup. Artemis. ℥j. Misce. Dosis bina Cochlearia, sæpius.

Præter hæc aut his similia, in paroxysmo exhibenda, conveniunt etiam sternutatoria, Vellicationes, Fomentationes, Ligaturæ; & Enema-

De Passione Hysterica. 163

ta acriora subinde injecta, multum profunt; sicut & Phlebotomia (si adsit *Plæthora*) — Pudendo admoveantur *Moschus*, *Zibethum*, *Balsama Apoplectica*, & similia; Umbilico autem Emplastra & Unguenta confecta ex *Galbano*, *Ammoniac*, *Tacamahac*, *Balsam. Peruv.* *Ol. Rutæ*, *Succini*, *Myrrh.* *Lavendul.* additis *Castor.* *Ass. Fætid.* *Ol. vel Magister Jovis.*

Extra Paroxysmum; quæ hæcenus memorata sunt (excepto *Laudano Opiato*) primum tenent locum. Conveniunt etiam *Alterativa* additis *Alkalibus fixis*, ut *Ocul. Cancror.* *Corall.* *Bezoard.* *Mineral.* *Bezoard.* *Jovial.* *Cinnabar. Nativ.* ut & omnia *Antispasmodica* & *Uterina*; nec non *Cathartica*, modò rite intercalata fuerint. Exempl. Grat.

℞ *Pulv. Comitiss. Warv. Spec. Dianth. aa.* ʒss. *Ol. Succin. gut. iij.* *Sal. C. C. gr. v.* Misce.

℞ *Pillul. Fætid.* ʒj. *Sal. Cran. Human gr. vj.* Misce f. *Pillulæ* pro unica Dosi.

Hæc & his similia sæpius repeti debent; vel, si placeat, potiones fieri possent ex *Purgativis* & *Hystericis* unà commixtis. *Carminativa*

&

& Aromatica omnibus quibuscunque remediis in hoc affectu adhiberi solitis jure merito adjunguntur.

Diaphoretica etiam bono cum successu exhibentur Omnes Evacuationes naturales statum naturalem observent; & Passiones animi modum excedentes sedulo coerceantur; Ira enim, Mœror, Terror, &c. Paroxysmum sæpius inducunt.

C A P. X L I V.

De Partu Difficili; & Reliquis Puerperarum Symptomatis.

1. **D**ifficilis Partus est dolorosa & difficilis fœtus expulsio, adeo ut & Matris & Infantis vita in periculo versetur.

2. Dolor satis intensus nunquam non partum comitatur; sed si labores diutius quam 24 horas persistant, & tormina rarius adveniant, vel si in Lumbos sursum, non autem in Uterum deorsum, terminaverint, jure meritoque *Partus Difficilis* nuncupatur.

3. *Causa* varia est pro vario Matris

tris statu, prout vel cum morbo aliquo luctatur, vel debilis & tenella existit, vel meticulosa & laboribus Puerperii resistens & obnitens. Prout meatus vel angustantur, vel affectu aliquo laborant; vel si fætus major fuerit solito, vel si incommodè locatus fuerit, vel si funi umbilicali intricatus, vel si ægrotus, debilis, aut mortuus exstiterit, vel si adsit fætuum Pluralitas, &c.

4. Si meatus nimium angusti fuerint, periculum inest; sed respiratio difficilis, Sudores frigidi, Leithymia, Delirium, Convulsiones, Lethargia, & similes farinæ Symptomata omnia infausta & lethalia prædicunt. Sternutatio bonum est Omen; & si mater erecto sit animo & vires suppetant maxima affulget spes.

5. Cura; Omnia Impedimenta (quantum fieri potest) sedulo amovenda veniunt. Umbilicus, Lumbi, & meatus interiores inungantur Unguento *Althææ*. Oleo *Lilior. Rosar.* Si alvus non respondeat injiciantur *Ememata* adjunctis *Uterinis*. Si fætus in Os Pubis recumbat, vel si modo præpostero egredi conetur,

166 De Partu Difficili, &c.
retrudendus est in Uterum, & in
formam legitimam reducendus. Si
viæ interiores nimium angustæ fue-
rint opus est manu Chirurghi. In-
terea autem, & mater & fetus cor-
roborentur ex usu *Cardiacorum* qui-
bus *Emmenagoga* haud male addun-
tur. Ex. Grat.

℞ *Sal. Volat. Oleos. ꝑss. Ol. Cin-*
namom. Aurant. aa. gut. x. Misc.
Dosis gut. xx. in *Vino Canariensi*
vel simili vehiculo. Vel,

2. ℞ *Secundin. Human. Succin.*
Præpar. Borac. Venet. aa. gr. vj. Ol.
Cinnamom. gut. iij. Misc. f. Pul-
vis, Assumendus in Aq. Bryon. Comp.
& *Aq. Meliss. unâ commixtis.*

Inter *Analeptica* *Crocus* *Cinna-*
mom. & eorum *Tincturæ*, *Ex-*
tracta vel *Olea*; *Confect. Alkerm.*
Conf. de Hyacinth. & similia, confe-
runt; hæc enim non solum matris
vires refocillant & corroborant, sed
& ejusdem Nisus promovent. Præ-
ter hæc & *Hæmagoga*, viz. *Fel*
Cervi, *Hepar. Anguill. Testicul. E-*
quin. Castor. omnia Salia Volatilia
& *Spiritus Secundin. Human. San-*
guin. Human. Viperar. C. C. Ful-
gin. Urin. &c. Rad. Aristoloch.
Bryon.

Bryon, Lilior. Albor. Irid. Folia Matricar. Artemis. Sabin. Rut. Gum. Galban. Myrrh. Ammoniac.

Pro vehiculis adhibeantur Aq. Cinnamom. Aq. Bryon. Comp. Aq. Puleg. Artemis. Angêlic. Meliss.

Vinum Canariense, Album, & Rhenanum, & similia si fetus sit mortuus, & vires permittant addi possent purgantia. Ut, Colocynth. Hellebor. Nigr. Incassum foret exempla proponere, quandoquidem satis superque trita sint.

Eadem etiam media conducunt ad secundinam retentam expellendam. Sternutatio hoc in casu bene audit. In Lochiorum suppressione Carminativa, Aromatica, & Salia Volatilia Oleosa, ut & omnia Emmenagoga, junctis Cardiacis; primas obtinent, & si febris angeatur Absorbentia & Balsamica Alexipharmaca, exhibenda sunt. Sed in fluxu Lochiorum immodico, eadem planè methodo insistendum est, quam in nimio Mensium profluxu hæctenus proposuimus. Vel.

℞ Rad. Tormentill. Pulver. zij. Laudan. Opiat. gr. iv. Syrup. è succo plantag. q. s. f. Electuarium.

Externè; Lumbis applicetur tritum

tum & vulgare illud Cataplasma ex Fuligine & Aceto Vini confectum.

In Torminibus à partu, cura causam respicit; Et si partes ulceratæ in causâ fuerint, *Vulneraria* requiruntur. Si Lochia acria & serosa, *Adstringentia* & *Opiata*. Si Lochia suppressa, externis applicationibus promovenda veniunt. Exempl. Grat.

℞ *Spir. Chamomill. Baccar. Laur. aa. ʒj. Ol. Sem. Anis. ʒij.* Misce. Hæc mixtura fomentetur tota Abdominis regio.

Etiam in *Febre Lactea*, quæ circiter tres aut quatuor dies à partu invadere solet, quando nempe vasa lactea obstruuntur & Mammillæ intumuerunt, conducit etiam fomentare Mammæ hæc eadem mixtura; cui si addas *Salia Volatilia Urinosa*, eò efficacior evadet.

Ut Febris ipsa abigatur, Causæ *Procatarticae* removeantur, & *Diaphoretica* exhibeantur.

Nota benè; in omnibus hisce casibus supra nominatis Purgatio nunquam admittenda est, putà primis sex vel octo diebus à partu.

APPENDIX.

De Lue Venerea.

QUandoquidem omnium penè Morborum Humano Corpori varie officientium Historiam & Curam emensifimus, Reliquum est ut de Lue Venerea (Famigerato illo affectu) paucula subjungamus ; quo facto, libellum hunc ad extremam metam perducemus.

Non est quod Lectori tædium moveamus in morbi hujus primo ortu, origine, nominibus variis, & Speciebus Multifariis, ab ovo recensendis. Nobis enim nec Lubet nec vacat diffusa illa veterum scripta, ad Genealogiam ejusdem expiscandam, evolvere; quorum *molliter ossa jacent.* Cui animus est hæc addiscere, satis prostat Authorum; nos brevitati studemus, & limites propositos neutiquam transgredi decrivimus.

H
vimus.

vimus. Quod ad institutum nostrum facit, nos *Gonorrhœam* & confirmatam *Luem Veneream* breviter delineabimus.

1. Lues Venerea est fermentum Venenatum & dispositio prava orta à contactu Venereo, Vapores Malignos & Miasmata Virulenta producente; quæ semel intròrecepta Substantias liquidas aliàs bonas & laudabiles, quibus commiscuntur, corrumpunt, vitiant, & inquinant: Unde functionibus naturalibus impedimento sunt, & continui solutionem confestim producant, partes vellicant & dolore afficiunt, adeo ut Ulcera & omnia quæcunque Symptomata huic morbo peculiariter exinde oriantur.

2. *Signa.* *Gonorrhœa* dignoscitur ex dolore acris, urente, intermeiendum, pene ardente & Tumore affecto cum dolore intenso; venit enim quod spatio paucorum dierum (forsitan horarum) Vapores virulenti, vitiiati, & inquinati fermentum quoddam depravatum in Pene excitent, & Salia fermenti maxime aculeata & penetrantia, ope virulentia suæ acris effurentis, ulcus quoddam minutum, immo & ulce-

apud

H

ra,

ra, in Urethra producunt ; spongiosam ejus partem penetrantia ; unde dolore vellicans & pruritus quidam per integram Urethram & Perinæum sentitur ; unde etiam subsequitur involuntaria Penis erectio semen etiam à vesiculis feminalibus suâ acrimonia eliciunt. Hæc autem Salia Ignita, acria & vellicantia, & Miasmata illa virulenta, semini commixta, Ulcera seu Pustulas illas producunt ; vehementer etiam stimulant, & ex innata sibi contrarietate functionibus animalibus virulentam Gonorrhœam producunt ; unde sequitur totius Corporis hebetudo, Dolore in Tibiis & Brachiis, Liquor è Pene exstillat primo viscidior, postea flavus, purulentus, & virescens quæ materia purulenta, mucosa & ulcerosa, paucis solummodo diebus neglecta, partes *Virgæ* membranofas & alias adjacentes pervadit, & Ulcera varii Generis virulenta gignit, quæ Prostatas & Vesiculas feminales in consensum trahunt ; & nisi mature & cum judicio tractentur, spatio paucarum hebdomadum integrum Corpus inficient. Et hoc Pacto morbus in *Luem confirmatam* degenerat ; in quâ adsunt Dolor

Lumborum & Dorſi, Femorum ſtupor & frigus, dolores vagi integrum corpus pererrantes, cutis maculis cæruleis, rubris, flavis, defædata; malignitas partes principales, Hepar, Lienem, &c. invadens, facultatem nutritivam depravat, ſanguinem generat pravum, & particulis aduſtis! redundantem, unde ignitus (quæſi) ſalitus, & vellicans evadit Temperamentum & externa Cutis ſuperficies inſalubrem & obſcuſcum colorem præ ſe fert; Porrigines & Ulcera ſcabioſa comparent in Capite, Facie, Faucibus, Palato, & Naſo, os Cribroſum & Criſtam Galli carie abſumens; Dolores Capitis inveterati, Dolores Nocturni Vehementes, præcipue (dum calido in lecto decumbunt) in Cruribus, Carpis, & Humeris; Articulorum etiam dolores, Tubera perdura in Cranio, Brachiis & offibus Tibiarum, Tumores duri Schiſtroſi, Calloſitates, & ipſa oſſa præ carie in excrescentias attolluntur.

3. *Cauſa.* Inter Authores multum diſceptatur, in cauſa ſordidi hujus affectus assignanda; dum enim in varias eunt ſententias, quidam in unius, quidam in alterius

ver-

verba jurant. Nostram opinionem sine furo proponemus. Credimus sane multos esse effectus naturales & mala materialia, quorum causa manifesta nemini innotescit; quo etiam sensu dicimus, Causam hujus ipsius morbi adeo in occulto latere, ut positive eandem designare Penes nos non sit. Conjecturam tamen facimus causam hujus morbi esse inquinamentum quoddam depravatum, ortum à Putrefactione variorum & forsan discrepantium seminum injectorum in Matricem impuram & defecatam Copulatione nimium crebra & inopportuna; unde fermentum quoddam venenatum semini intro-recepto insinuatur. Confirmatur hæc Hypothesis ex eo quod Philosophi & Medici Accuratissimi agnoscant nullam fieri mutationem notabilem in Corporibus Naturalibus quæ fermentationi suam originem non debeat; immo & ad oculum demonstrare possumus ex fermentatione Seminum Humanorum, Miasmata illa Virulenta, Particulas illas subtiles tanta vi inficiendi præditas, & Salia illa Maligna & Colliquativa, solam esse causam Luis Venereæ, ut & omnium Symptomatum

tum quæ eandem comitantur.

4. *Prognostica.* Judicium non ferendum est de statu vel periculo in quo æger versatur, nisi ex diligenti observatione naturæ morbi an nempe recens, & particularem ullam partem solummodo possideat; an vero magis inveterata & consequenter magis universalis, fuerit. Dum falia hæc Venerea & Venenata externam solummodo superficiem occupent, nec Interiorem progressum fecerint, quam merâ adhæsiōne vel Pudendis maris aut fæminæ, vel Mammis Nutricum, vel Palato & Ori infantum (hæc enim loca Veneni hujus communicationi maxime obnoxia sunt) facilè curantur ope medicaminum Balsamicorum quibus inest vis obtundendi aciem salium quæ in Ulceribus Hospitantur, unde minus penetrantia redduntur, & eorundem motui progressivo obex ponitur. Hæc enim Salia corrosiva (nisi corrigantur) rumpunt & dilacerant Pelliculas & Fibras tenuioris Glandis, Præputii, & Urethræ, unde Excoriationes & Ulcera; quæ (si Grassari illis fas sit) varias sibi assumunt formas, quandoque Urethram, quandoque Prostatas,

occupant & corrodunt ; unde Carnositates & Fistulæ incurabiles has partes invadunt ; & hoc pacto Salia illa Corrosiva ab exterioribus ad intimiores Corporis partes viam sibi parant (quandoque etiam ex Medicorum praxi iniqua illuc accersuntur) angusta enim Arteriarum & Venarum ut & Glandularum (quibus hæ partes obsessæ sunt) orificia penetrant ; & fibras etiam membranosas & nervosas pervadentes , particulis suis disproportionatis succos depravant , & Spiritus in Confusionem adigunt ; qui ex deleteria quam acquisiverunt qualitate ebullitionem in sanguine cient , unde à balsamica sua natura desciscit , & particulis adustis & efferis refertur , quæ Sanguinis eutioniam , & propriam cujuscunque succi nutritivi Crasin , penitus evertunt. Latex etiam , seu liquor serosus , multum depravatur (ejus enim diathesis , bona vel mala , à Sanguinis textura dependet) qui cum in fermentationem vehementem , ope Venenatarum harum particularum in Sanguine grassantium , evehctus fuerit , impuritates & sordes Veneræ ex Naturæ benevolentia & facultatis expultricis nisu , in Glandulas

dulas Inguinis præcipitantur, ubi tumores seu Bubones comparent; qui omnibus mediis ad suppurationem promovendi sunt (maximo enim labore ad suppurationem provocantur, præ duritie sua & Mole magna) quod si ritè peragitur & materia illa Venenata radicitus expulsa fuerit, Crisis vicem fortassis supplebit (notandum attamen periculum esse in diuturniore ichoris fluxu, nè ulcus fistulosum evadat.) Si tamen Bubo repercussus redeat nec suppurationem admittat, certissima est Luis confirmatæ prodromus. Particulæ hæ deleteriæ & Venenatæ quæ ex penetrantia sua sanguini & Lymphæ semet ipsas commiscuerint, non semper hunc in modum præcipitantur, sed sæpissime serum, in vasis Lymphaticis & aliis, Corporis Peripheriam & superficiem externam petens, unà comitantur; ubi membranam carnosam & cutem pervadunt, mediante rorido illo madore qui jugiter illic appellit, unde ulcera in superficie Corporis creantur fordidum & saniosum ichorem jugiter evomentia; & mador seu sudor qui per Cutis poros evacuat, insensissimo fetore imprægnatur,

tur acerrime sapit; colore quandoque flavo, quandoque viridi præditus, & nonnunquam ipsa lintea Corpori instrata corrodit. Si particulæ hæ salî alicui fixo intricatæ fuerint magis torpidam induunt naturam, nec in Corporis superficie usque adeo impigrè opus suum hostile perficiunt; sed cutaneas eruptiones producunt, quales sunt Pustulæ, Carunculæ perduræ, Ulcerosæ, & Crustaceæ, in apice nigris maculis interspersæ; hujusmodi signa Luem confirmatam & quàm maximè exaltatam indicant. Bubo ad interiora retrò pedem ferens terminatur in Dolores nocturnos sævissimos, & Capitis Dolores laniantes & atrocissimos; exinde etiam Caries ossium, Tubera, Ulcera Palati, Putrefactio Nasi & aliarum partium solidarum; quorum omnium Cura difficultatis plena est. — Si serositates hæ Venenatæ & Deleterix, ex Principii Vitalis Vigore & Activitate, à Sanguine separentur; &, ex acuta, pungenti, & penetrantissima suâ qualitate, tunicas vasorum permeent, & Nervos & Membranas vellent, Dolores vagabundos vehementissimos, Contractiones, Con-

tortiones, &c. producunt; & nisi mediante Ptyalismo eliminari & exantlari nequeunt. — Si malignitas hæc, vel per adhæſionem, vel per alium quemlibet casum, in partes Musculares vel Perioſtæum aliquod incidat, & ibidem pedem figat, miris cruciatibus miser ægrotus dilancinatur; subtiles enim deleteriæ hæc particulæ indefinente sua tensione & vellicatione Cartilagineſ exſiccant & abſumunt; offium etiam ſubſtantiam pervadunt, & cariem & putredinem, non niſi mediante exfoliatione curabilem, inducunt. — Symptomata hæc (ſi diutius permaneant) Convulſiones ut & totius Machinæ interitum parant. — Deſtenda ſunt hæc Prognostica Morbi in pejoræ ruentis; quæ etiam ulterius variari poſſunt pro temperamento, ſexu, ætate, viribus, negotio, & ſtatu ægri.

5. *Cura.* Maxima Cautela & Judicium adhibenda ſunt in affectu hoc curando. Maxima etiam peritia & animi præſentia requiritur, in variis hujus morbi ſpeciebus, & Symptomatis comparentibus, ritè dignoſcendis & diſtinguendis. Nullæ enim Regulæ Generales & Abſolutæ

lutæ institui possent, quæ omnibus quibuscunque & ægroti & morbi postulatis responderent; sed quoad particularem applicationem pro maturo & subacto Medici Judicio Variandæ forent.

Cura Gonorrhææ initium sumat à Diureticis congruis, Ptisanis Aperitivis; & ut Inflammationibus occurratur & succurratur, Emulsiones frigide, Emollientia, Anodyna, & Discutientia Cataplasmata applicentur; si adsint Tumores Detergentia & Balsamica suas etiam vices obtinent. Pro potu Ordinario Ptisana sequens Apertiva convenit.

℞ Rad. Gramin. Petroselin. aa. ℥ij. Rad. Lilior. Albor. Althæ. aa. ℥ij. Liquorit. incisæ ℥vj. Sem. Anis. Fenicul. aa. ℥j. Hordei Man. iv. Aq. Fontan. ℔xxx. f. Ptisana Singulis ℔ij. vel mensuris quas nos (quart) nominamus, adde, Syrup. Rad. ʒ. Aper. ℥j. Ol. Sulph. per Campan. gut. xx. vel hujus vicem suppleat Sal. Prunell. ℥ij. vel Cry stall. Mineral. à ʒj. ad ʒij.

Omnia Diuretica Detergentia præcipuè adhibenda sunt. Sed de Ptisana hæc ultimò præscripta bibat æger pro potu ordinario, idque co-

piose per tres aut quatuor dies, ad
impuritates Venereas abluendas, &
Salia Venenata in Ductibus Urina-
riis stibulantia diluenda. — Si
æger Temperamenti sit calidi,
Emulsiones è Semin. frigidis, cum *Sero
lactis* paratæ, intercalandæ forent.
Vel,

℞ *Aq. Hordei* ℥ij. *Aq. Cichor.*
Primul. Veris aa. ℥ss. *Seri. Lactis*
℥jss. *Syr. Citr.* ℥iv. f. Apozema.
Vel vice *Syrup. Citr.* adhibeatur
succus Limon. n. 2. cum *Diacodii*
℥ij.

Conducit leviter ægrum purga-
re; nihilominus *purgativum* tale sit
ut naturam ad virulentam & impu-
ram illam materiam per alvum ex-
terminandam provocent, pericu-
lum enim est in mora nè intimius
penetret.

℞ *Decoct. Prunor.* ℥vij. *Cremor.*
Tartar. ʒj. *Fol. Senn.* ʒij. *Sem.*
Anis. Fenicul. aa. ʒss. Infunde per
noctem unam; Colaturæ adde *Elix.*
Proprietat. gut. xx. Detur pro unâ
Dosi. Vel,

℞ *Decoct. Senn. Gereon.* ℥iv. *Cass.*
recenter Extract. ʒj. *Cremor. Tar-*
tar. ʒj. *Ol. Saffaphr.* (commixto
Saccharo resinato) *gut. vj.* pro una
Dosi. Vel,

℞ *Be-*

℞ Bezoard. Mineral. gr. xv. Con-
fect. Hamech. ziv. Sal. Vol. Viperar.
Succin. aa. gut. iv. pro una Dosi.

Cathartica autem adhibenda sunt
pro ægroti necessitate, & Medici
prudens iudicio.

Enemata Refrigerantia & Anodyna
frequenter injiciantur si modo metua-
tur febris vel inflammatio. Si *Ptisana*
Apertiva præ quantitate offendat sto-
macho, vel ibidem stagnet, sumat
subinde gr. x, xv, vel xx. Sal. Vo-
lat. Viperar. vel Lumbricor. Terrestr.
C. C. Succin. vel Salis Armoniac.
in haustu Vini Rhenani vel Albi.

Lavamenta & Iniectiones in cre-
bro sunt usu (postquam omnia
munda & repurgata fuerint) quæ
ingrediantur *Refrigerantia*; *Anody-
na*, ut & *Detergentia & Balsamica*.
Iniectiones fiant ex *Styptico-Balsami-
cis*, quæ Salium penetrantium aciem
obtundere valent, ut & ulcera mun-
dificare & exsiccare, ex *Balsamica*
etiam qualitate *Pellicularum & par-
tium fibrosarum* excoriationes ob-
ducere & sanare pollent. Caveas
tamen ne violentis *Adstringentibus*
aut *Cerrosivis* utaris, diros enim
producent effectus.

Sub initium morbi, *Iniectio*
con-

conficiatur ex *Lacte tepido*, quod Syringa tenuiore injiciatur, sed leni & constanti manu ducatur. Deinde fiant ex *Styptico Balsamicis*. Exemp. Grat.

℞ *Aq. Calcis Vivæ tenuioris* ℥viij.
Aq. Plantag. ℥iv. *Flor. Zinci* ℥ij.
Mixturem hanc laventur Ulcera, quæ in Pudendis vel aliis partibus stabulantur; & ope Syringæ injiciatur. Vel,

℞ *Aq. Calc. Viv.* ℥ij. *Sacchar. Saturn.* ℥j. *Vitriol. Alb.* ℥j. Hoc efficaciter Ulcera deterget, & contagii progressui obstabit. Sed si Ulcera hæc Venerea diutius persisteant & altiores egerint radices, & inflaviora & magis purulenta Luis Ulcera degeneraverint, vel perdura & callosa fuerint, nullum sperandum est levamen nisi ex usu *Escharoticorum & Suppurantium*.

Si Affectus magis invaluerit, & Cardinalia Luis Confirmatæ signa sese prodant, alia ineunda est methodus; hæc tamen cautela semper adhibita, quod si ægrotus macie extenuatus fuerit, & ad extremum usque inaniatur, cum debilitate & spirituum defectu, Diæta Nutritiva præscribenda est ad corpus Spiritibus replendum, & materiam
sup-

suppeditandam pro salivatione melius sustinenda. Tempestas anni etiam consideranda venit, si nec in frigore nec calore excedat; quæ omnes circumstantiæ maximi sunt momenti, & quæ (si negligantur) in maximam ægroti perniciem cedere queant: & ægroti vitam in magno discrimine ponunt, dum *Mercurialia* adhibita corpus exagitant. Hoc opus incumbit Medicis Vitia corrigere & defectus supplere, quibuscum colluctantur ægri si modo temperamento mediocri destituantur. Si tamen Salivatio promovenda sit, & interea æger corpus crassis & impuris fæditatibus repletum fuerit, & Plæthorico sit temperamento, non inconsultum foret venam secare, & levius purgare; quod bis vel ter repetatur, vel quoties pro Medici arbitrio expedire visum fuerit. Cursus etiam Diæteticus imperandus est ex Alimento & potu exsiccantibus. *Sudorifera* etiam in temperamentis humido-melancholicis conducerent ad humores coagulatos dissolvendos, & ad Corporis poros & partes in transpirationem disponendas. Exempl. Grat.
& *Trochisc. Viperar. ʒss. Antimon.*
Dis-

Diaphor. ℥j. *Bezoard. Mineral. Sal.*
C. C. aa. gr. vj. cum f. q. Theriaca
Androm. f. Bolus pro unâ Dosis.
 Vel,

℞ *Bezoard. Mineral. gr. vj. Pulv.*
Rad. Serpent. Virginian. ℥j. Cinnab.
Antim. ℥j. Sal. Viperar. gr. iij. Di-
ascord. q. s. fiat Bolus. Hæc aut his
 familia exhibenda sunt à purgatione,
 ad Corpora humida, pituitosa &
 melancholica, pro salivationis opere
 facilius peragenda, præparanda.

Cum decretum fuerit salivatio-
 nem aggredi, medico incumbit ritè
 distinguere quo pacto cum maximo
 ægri commodo promovenda fuerit.
 Si possibile sit, præstat Salivatio-
 nem excitare ex Mercurialibus ore
 assumptis, hoc enim pacto certiores
 nosmet ipsos facimus de quantitate
 assumpta, an suffecerit, necne; mi-
 nus etiam adest periculi & molestiæ
 in hac ptyalismum excitandi me-
 thodo, quam in alia quæ perunctio-
 nem fit. Maximâ tamen cum vigi-
 lantia attendenda est assumpti ope-
 ratio, & cum semel inceperit saliva-
 tio, facile est eandem evehere ad
 quem gradum libitum fuerit, sem-
 per ratione habita status & virium
 ægroti; &, nisi contraindicantia
 pro-

prohibeant, non prius cesset salivatio, quàm omnia disparuerint Symptomata. Novimus satis multos esse Medicos, eosque non infimæ fortis, qui asserant ptyalismum ex *Mercurio* intus assumpto excitatam non tam efficaciter morbum dispellere, quam si ex unctiōe externa promoveretur: Cujus asserti Veritatem in Controversiam nunc non reducam; hoc tamen pro comperto habeo Lue Confirmatam sæpe sæpius maximo cum successu curatam fuisse ex usu *Mercurii* interno, sine ullo Unctiōnis interventu. Proinde, in ordine ad Salvationem promovendam.

℞ *Mercur. dulc. sublimat. gr. xxx. Cinnabar. Antimon. ℥j. Opobalsam. ℥j.* fiat Bolus.

Subsequenti Nocte sumat *Mercur. Dulc. gr. xxx. in Conserv. Ros. Rubr.*
 ——— *Æger frigori non exponendus, sed in Calido Cubiculo retinendus est.* ——— Sequenti denique Nocte exhibeantur hæ *Pillulæ.*

℞ *Mercur. Dulc. gr. xx. Turpeth. Mineral. gr. vj.* Cum pulpa panis similaginei fiant *Pillulæ.*

Hæc tamen *Mercurii* quantitas non omnibus permittenda est, im-

mo.

mo paucis sane, plurimi enim tantam quantitatem sustinere nequeunt.

Si magis arrideat inungendo Ptyalismum evehere, huic insistendum est methodo; nempe.

Mercurium à sublimata corrosiva qualitate vindicamus ope Alkalium *Calcis & Tartari*, unde ab omnibus quibuscunque Mineralibus & Salinis Recrementis perfecte depuratur: Deinde lavamus Spiritu Vini usque donec nullæ præcipitentur fæces. Proinde.

℞ *Mercur. hunc in modum depurati* ℥iv. *Axung. Porcin.* ℥viij. *Antimon. subtiliss. pulveris.* ℥vj. *Ol. Laur.* ℥j. *Unguent. Ros.* ℥viij. f. Unguentum. Cujus ℥ij. inungantur Crura & Tibiæ, à Talis ad Genua, & Brachia, à Carpis manuum ad Humeros; tantillum etiam inungatur Spina Dorsi; sufficit hoc pro primo die. Deinde die sequenti ℞ dicti unguenti ℥iv. quibus inungantur Tibiæ, Femora, & ipsa Spina Dorsi ab Osse Sæcro ad Vertebrae Colli, Brachia etiam à Carpis manuum ad Omoplatas; &, si Temperamento sit robusto, Emunctoria etiam Glandulosa. Inunctio continuanda

nuanda est donec signa expectata comparuerint; maximâ tamen cum perspicacia & animi præsentia animadvertendum est, immo potius tardius quam nimium festinanter procedendum est, ne inopinata Mercurii Activitas ex improvise ægrum adoriatur. Vidi quandoque in Corpore non usque adeo delicatulo emotionem excitatam à prima inunctione post inunctionem bis terve peractam, paululum sistendum est; & si ex unius diei intervallo nulla appareant Pyralismi præcedanea, exhibeatur dosis permodica *Sublimat. Dulc.* ex cujus usu vidi quandoque Salivationem copiosissimam excitatam fuisse; & si forte Salivatio languidior evaserit idem medicamen ad dosin unam eamque permodicam assumptum, eandem denovo restituet. Quod ad tempus salivationis attinet, eo usque duret donec Symptomata disparuerint, nisi ægri vires prostratæ contrarium indicent. Cum Salivationem sistere animus fuerit, exhibeantur *Alkalia*, vel *Flor. Sulphur.* (quæ *Mercurium* deorsum præcipitant) quæ vel per se sola usurpentur, vel unâ cum *Purgativis* tenuioribus, quæ etiam

de

de *Diureticorum* natura participare debent.

Signa Ptyalismum advenientem præcedentia sunt, Defectus Appetitus, Ardor Uvulæ & Palati, Dentium Vacillatio, Gingivarum Intumescencia, Spiritus seu Halitus fetens, Torpor & Hebetudo sine Somno, &c. Deinde fluere incipit aqua quædam pituitosa & albescens, cujus quantitas augetur per 6, 7, vel 8 dies; aliquando diutius, ad 5, 6 aut 7 lb. unius diei & noctis spatio. Si fluxus nimium sit vehemens, ex nimia unguenti inunctione, obstantia sunt Symptomata hujusmodi fluxum comitantia, ope *Potionis Laxativæ*: Cavendum tamen ne fluxus in aliam ruat Portam, ex *Laxativo* adhibito.

Si Acrimonia Corrosiva materiæ fluentis Ulcera in Palato & Faucibus producat; unde extrema anxietas & molestia oritur, proluantur Gargarismate aliquo leniente ex *Lacte & Aqua*, part. equal. confecta, vel *Decocto Seris Lactis & Semin. Psyll.* Si ulcera impura sint, & corruptæ carneæ partes iisdem adhæreant, abluenda sunt mixtura ex *Oleo Sulph. per Campan. & Spir. Vini.*

Enc.

Enemata etiam Refrigerantia & Humeſtantia ſæpius exhibeantur, ſi poſtulet occaſio; ſiant autem ex *Decoët Salvi. Rut. Fenicul. Endiv. Cichor. cum Melle* ——— vel ex *Juſculo Pullorum* ——— vel *Sero Lactis*. Quæ torminibus Ventris, quæ ex acrimonia humorum deorſum vergentium oriri ſolitſ efficaciter obſtant.

Regulæ quæ *Diatam* ſpectant variæ ſunt, pro vario ægroti Temperamento. Liquidiora præſtant; Alimenta talia ſint quæ Naturam ſuſtinere valent; ova 2 recentia pro prandio, & Juſcula confecta ex Carne Vitulina, Bubula, vel Pullinacea, cum *Cichoreo*, de quibus bibat ſingulis 3 vel 4 horis. Potus etiam Nutrititii concedi poſſent. Sed eligantur tales qui, bonum licet modica quantitate, nutrimentum ſuppeditant. Si æger temperamento ſit callido, tempore Salivationis exhibeantur *Poffeta Refrigerantia*, *Panarella* etiam tenuis, & *Aqua Hordei*. Quod ad formulas præſcribendi attinet, illæ regulandæ ſunt pro natura Indicantium quæ ſe produnt. Hoc ſemper memori tenendum eſt Pectore, naturam à ſubitis &

vio;

violentis motibus abhorrere, proinde Salivatio cum satis evecta fuerit, & omnia disparuerint Symptomata, gradatim (secundum methodum hactenus præscriptam) sistenda est, si natura sua sponte eandem determinare satagat. Alimenta etiam nutritiva majori quantitate sub finem indulgenda sunt, ut ægrotus vires amissas recuperet.

Licet Salivatio rite & tub peritissimorum ductu peracta fuerit, non raro attamen remanent impuræ quædam sordes & recrementa, quæ (prout vires suppetant) eliminanda sunt ope Catharticorum, Diuretic. Balsamic. & Cardiac. Diaphoret. Incumbit etiam medico, ægroti injungere (à Salivatione) potum quendam Diæteticum per dies 20 aut 30 continuandum. Intercalato Purgativo, quoque sexto die, & Diaphoretico, quoque quarto, si vires permittant. Exemp. Grat.

℞ Rasur. Lign. Guajac. Cortic. ejusd. bene contus. aa. ℥ij. Salsaparill. ℥vj. Chin. ℥iv. Sassafr. Liquorit. aa. ℥ij. Radic. & Cort. Mezereon. ℥j. Bacc. Juniper. Sem. Fenicul. Dulc. aa. ℥ij. Lign. Rhodii ℥j. Santal. Omn. ℥j. Aq. Fontan. ℔xvj. Coque ad Medias,

Medias, de quo bibat æger ðij. singulis diebus; & si unicuique Lagenæ addantur Tincturæ alicujus Metallinæ aut Mineralis, gut. xx. mira efficacia præditum est in viribus corroborandis, & perfecta denique sanitate denuo restituenda.

Methodus hæc perraro curam non consequitur; hoc tamen quandoque evenit, quod si os materia subtili Venenata pertingatur, (licet reliqua disparuerint Symptomata, tamen) nunquam curabitur donec pars affecta dilatetur, & os denudetur & ope Caustici actualis exfoliatio promoveatur, sive Cranium, sive Brachia, sive Tibiæ, sive ullum aliud os, afficiantur. Hæc methodus omnibus aliis expeditior & tutior est. Pulveres Detergentes & Exsiccantes ritè applicati os denuo ad naturalem statum reducent: Cum denique omnia munda & pura appareant, gradatim denuo obducatur (sed si continuetur affluxus materiæ, ne nimis præpostere ad obductionem procedatur) multi sunt de ægrotis qui ossium denudationem ægre ferunt, necessitas attamen dura est magistra, & delicatulos, si sanitati suæ consulere velint, ad re-
fu-

fugium hoc absolute necessarium tandem confugere cogit.

Siquidem Caput hoc de Lue Venerea ad Umbilicum perduximus, nihil restat nisi ut Tractatui huic de Morborum Natura & Cura extremam admoveamus manum, & Lectori Vale dicamus. Interea autem ne hoc Lector ignoret multa alia nobis suppetere Remedia, ab hic præscriptis, discrepantia, quæ, majori cum efficacia & successu, plerosque Morbos dispellunt; sed hæc omnibus nota facere vix expedit; sufficit tamen quod Remedia in hoc Libello memorata omnibus vulgatis palmam præripiant, & sæpissime bono cum successu usurpantur. Si quæ sint magis Chymicis quam aliis familiaria, quæ non facile comparari possunt, haberi possunt omnia ad nostras ædes; ut & apud Gulielm. Russel, M. D. in ista platea, quæ vulgo dicta Barbican: Vel, Edvardum Wright, Med. Chym. in Winchester-street: Vel, Franc. Moulton, Chym. in Watling-street; Viros in Arte Chymica longè Versatissimos.

FINIS.

